SALON
yayınları

Hızlı Okuma ve Hafıza Teknikleri Uzmanı

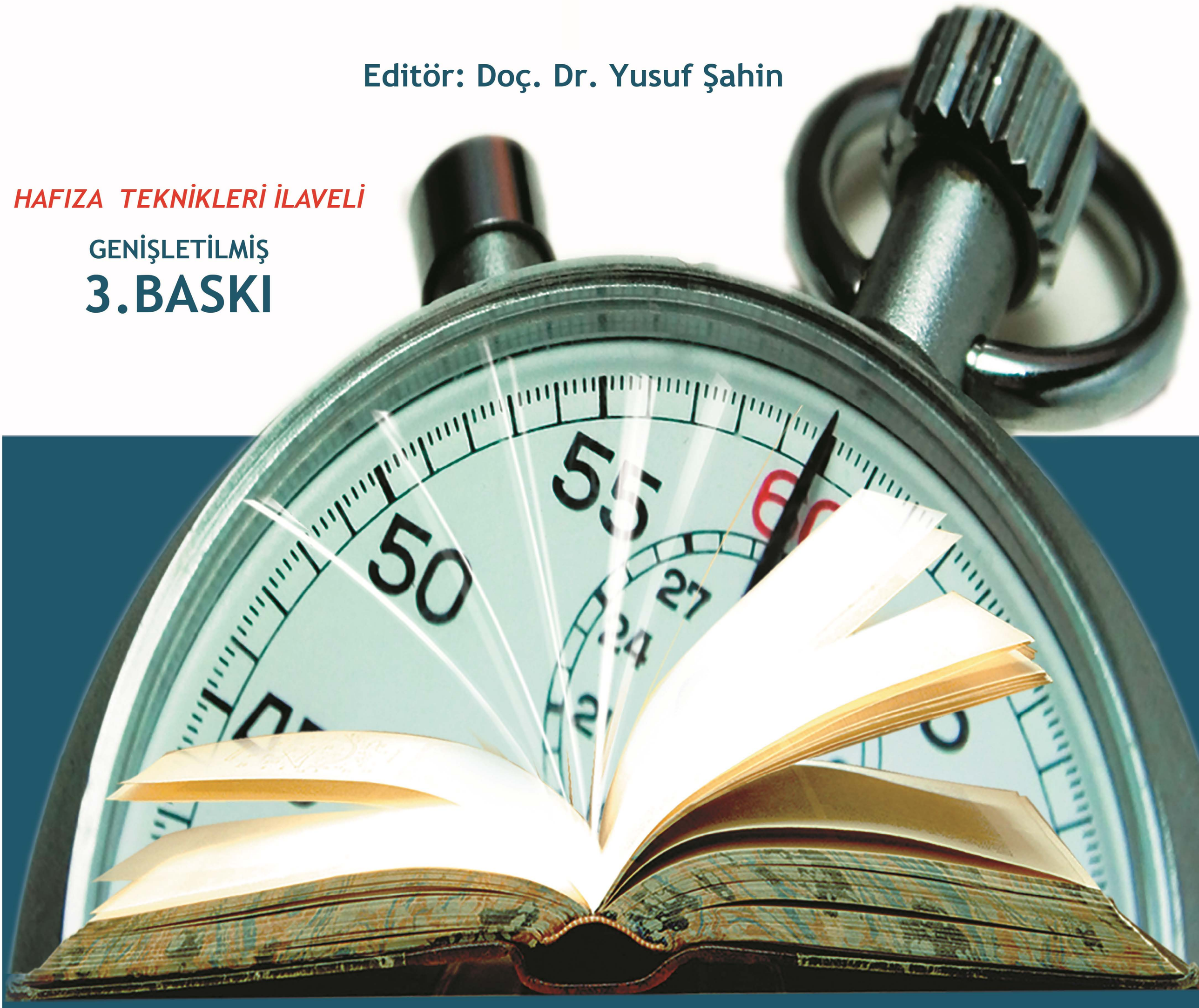
İsmail Mantıoğlu

ANLAYARAK HIZLI OKUMA ve ÖĞRENME TEKNİKLERİ

Editör: Doç. Dr. Yusuf Şahin

HAFIZA TEKNİKLERİ İLAVELİ

GENİŞLETİLMİŞ
3.BASKI

HIZLI OKUMA VE HAFIZA TEKNİKLERİ UZMANI
İsmail MANTIOĞLU

ANLAYARAK HIZLI OKUMA VE ÖĞRENME TEKNİKLERİ

Hafıza Teknikleri İlaveli
Genişletilmiş
3.Baskı

EDİTÖR
Doç. Dr. Yusuf ŞAHİN

SALON yayınları

ANLAYARAK HIZLI OKUMA VE ÖĞRENME TEKNİKLERİ

HIZLI OKUMA VE HAFIZA TEKNİKLERİ UZMANI
İsmail MANTIOĞLU

Editör
Doç. Dr. Yusuf ŞAHİN

Genel Yayın Yönetmeni
Yusuf Ziya Aydoğan
yza@egitimyayinevi.com

Dizgi & Kapak Tasarımı
Eğitim Yayınevi
Dizgi & Grafik Birimi

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı
Yayıncı Sertfika No: **14824**

ISBN : 978-605-9530-15-6

Baskı Cilt
Dizgi Ofset

Copytight © Bu kitabın her türlü yayın hakkı **Salon Yayınlarına** aittir. **Salon Yayınları** ® Eğitim Yayınevi' nin Tescilli Markasıdır.

Kütüphane Kimlik Kartı

Anlayarak Hızlı Okuma ve Öğrenme Teknikleri
Hızlı Okuma Ve Hafıza Teknikleri Uzmanı: İsmail Mantıoğlu
Şahin, Yusuf (Editör)
XVII+207 s., 140x210mm
Kaynakça var, dizin yok.
ISBN: 978-605-9530-15-6
1. Giriş, 2. Hızlı Okumanın Tarihi, 3. Hızlı Okumanın Önündeki Engeller,
4. Zihin Haritası, 5. Hikâye Tahlili, 6. Alıştırmalar,
7. İleri Tarama Teknikleri, 8. Metinler, 9. Hafıza

SALON yayınları

Atakent Mahallesi Yasemen Sokak no:4/b
Ümraniye / İSTANBUL
Merkez Tel: 0.332.351.92.85

İsmail MANTIOĞLU

Kayseri'de doğdu (1990). İlkokulu Kayseri Servet Akaydın İlköğretim Okulunda (1996-2000), ortaokulu Nevşehir Mihriban Emin Günel İlköğretim Okulunda (2000-2004) ve liseyi Aksaray Anadolu Öğretmen Lisesinde (2004-2008) (Bugünkü adıyla Abdülhamid Han Fen Lisesi) okudu. Erciyes Üniversitesi Türkçe Eğitimi (2012) ve Anadolu Üniversitesi Sosyoloji (2014) bölümlerinden Türkçe öğretmeni ve sosyolog unvanları aldı. Askerlik görevini Kara Kuvvetleri Lisan Okulu Komutanlığı Yabancılar İçin Türkçe Öğretimi bölümünde yedek subay olarak yaptı. Aşağıda adı geçen alanlarda eğitim alışverişi yaparak öğrencilik-öğretmenlik hayatına devam eden yazar halen Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir kurumda Türkçe öğretmenliği mesleğini severek yürütmektedir.

Çalışma alanları

- Hızlı okuma, okuma psikolojisi ve sosyolojisi, yaratıcı okurluk
- Konuşma eğitimi, diksiyon, beden dili, telefonda etkili iletişim
- Yazma eğitimi, yaratıcı yazarlık, blog yazarlığı, editörlük, redaktörlük
- Öğrenmeyi öğrenme, beyin eğitimi, hafıza teknikleri, zihin haritaları
- Ana dil ve yabancı dil eğitimi

İletişim için;

Tel : 0554 818 97 87

E- Posta : imegitim@gmail.com

Teşekkür

Teşekkür... Hele bir de söz konusu kitapsa emin olun insan kime teşekkür edeceğini bilemiyor. Daha doğrusu bildiğini uygulamaya geçirebilmesi için bir sayfa değil ayrı bir kitaba ihtiyaç duyuyor... Ben burada elimden geldiğince isimlerini zikredeceğim insanlar dışında kalan ismini zikretmediğim ancak emeği geçenlere en baştan teşekkür ederim...

Yazmak; okuma ve dinlemenin ürünüdür. Bu kitabın yazılmasında da başta okuduğum yazarlara ve dinlediğim insanlara;

Kitabı inceleyerek düzenlemelerini yapan ve zorlandığım yerlerde odasının kapısını çekinmeden çalabildiğim hocam, editörüm Yusuf ŞAHİN'e;

Basım sürecinde emeği geçen Yusuf Ziya AYDOĞAN ve diğer Eğitim Kitabevi çalışanlarına;

Hazırladığı görsellerle kitabımıza renk katan sevgili meslektaşım Emine KARABIYIK'a;

Sordukları sorularla beni daha çok araştırmaya sevk eden kursiyerlerime;

Araştırma sürecinde kaynak temini ve bilgisayar konusunda yardımcı olan, kursiyerlerimden dönütleri alıp ilk baskıya eklemelerde bulunmamda önemli payları olan hızlı okuma ve hafıza teknikleri asistanlarıma,

İlk öğretmenim BABAM'a;

Teşekkür ederim.

Ön Söz

Okumak hayat boyu öğrendiğimiz diğer dil kazanımları (dinleme, konuşma, yazma vs.) gibi bir yolculuk ürünüdür. Ben bu yolculuk biletimi AĞABEY SEYAHAT'ten aldım. Okula başlamadan bir yıl önce bana zorla öğretmişti okumayı. Sebebi size tanıdık gelecektir: ona ait kitapları, ödevleri vs. çok güzel yırtardım :-) Öncelikle benim canıma okuma yollarına başvurdu ama fayda etmeyince benden kurtulma yolu olarak bana okuma öğretmeyi seçmişti. İyi de oldu. Henüz okula başlamadan okumayı öğrenen bir kitap kurdu olarak ilkokulda okumam gereken kitapların büyük bölümünü okumuştum. Nevşehir'deki okulum halk kütüphanesinin hemen yanındaydı. Okuldan sonra oraya gider kitaplar okurdum. Derken bir gün "HIZLI OKUMA TEKNİKLERİ" isimli halka açık bir seminer afişi gördüm ve haftasonu o seminere katıldım. Yaklaşık bir saat süren bu seminerde hızlı okumanın tarihinden, hızlı okuma eğitiminden sonra ne gibi kazanımlar olabileceğinden bahsedildi. Fakat zihnimdeki asıl soru işareti olan hızlı okumanın tekniklerinden pek bahsetmediler. Galiba eğitimin devamı ücretliymiş :-) O zaman ben de kendi kendime "Bundan sonrası sana kaldı!" dedim ve hemen kütüphaneye gidip bu konuda yazılmış eserleri inceledim, sonra onları sırasıyla okumaya başladım. Kitaplarda anlatılan alıştırmaları yaparak okuma hızım yaklaşık iki kat artmıştı. Bu benim için çok büyük bir başarıydı ancak yine de hayalimde birkaç kat daha artırmak vardı ancak bir süre liseye giriş sınavlarına hazırlanmak için bu konunun üzerinde pek duramadım. Lisedeyken "Tam aradığım fırsatı buldum, HIZLI OKUMA TEKNİKLERİ dersimiz var" derken hocamız yavaş okumayı daha çok sevdiğini söylediği için bir yıl boyunca YAVAŞ OKUMA! dersi yaptık. Bu arada bu konuya daha çok ilgi duymaya başladım. Başta elimdeki ders

kitabı olmak üzere bu konuda yazılmış ne kadar eser var, temin edebildiklerimi okudum. İnternetten eğitimlerle ilgili araştırmalar yaptım ve çeşitli eğitimlere katıldım. Üniversite'yi kazandıktan sonra bu alanda profesyonel olarak çalışma imkanı buldum ve lisans eğitimime başladığımdan itibaren bu konuda çeşitli özel ve resmi kurumlarda eğitimler verdim ve halen vermekteyim. İşte bu kitap kursiyerlerimin kitap konusundaki ısrarları ve eğitimimi katılma fırsatı bulamayanların ayaklarına kadar ulaştırabilme arzusu için doğdu.

"Anlayarak Hızlı Okuma ve Öğrenme Teknikleri" konusuna yeni bir üslupla yaklaşarak toplumun her kesimine hitap etmeyi amaçladım. Umarım kitabı okuduktan sonra size de hitap etmiş olurum. "Bu kitap hayatınızı değiştirecek!" gibi kâr amaçlı bir sloganım yok ve hiçbir zamanda olmayacak. Çünkü hayatını değiştirmek isteyen insan her zaman kendini yolun başında olarak hissetmelidir ki yeni bir şeyler öğrenmeye açık olsun. Bizim sloganımız "Okuyan, çok okuyan, daha çok okuyan, okuduğunu anlayan ve okuduklarını paylaşan insan sayısını artırmaktır"

Birazdan çıkacağımız yolculukta şimdiden başarılar dilerim...

İ. M.
Kayseri
Nisan, 2011

İkinci Baskıya Ön Söz

"ANLAYARAK HIZLI OKUMA VE ÖĞRENME TEKNİKLERİ"nin ilk yaş gününü kutladıktan sonra ikinci baskısının çıkıyor olması çok mutluluk verici. Bu mutluluğu siz kitapsever dostlarıma borçluyum. Bu yüzden öncelikle bendeki bu yazma sevgisini artıran okuyucularıma teşekkür ederim.

Bu baskıda; ilk baskımızda yer alan bazı basım hatalarını düzelttim ve yeni bilgiler ekledim. Her ne kadar iki baskı arasında az zaman da olsa –bilginin hızla geliştiği günümüzde- yeni bilgiler ve gelişmeler olması sebebiyle bir takım eklemeler oldu ve bundan sonraki baskılarda da olacaktır. Kitabımız roman veya şiir gibi edebi eser olmadığı için bilimdeki gelişmeleri her yeni baskıda takip ederek içeriğinin canlı kalması için paylaşımda bulunulacaktır.

Unutmayalım ki bilgi paylaşılmazsa küçülür. Nice okuyan, anlayan, paylaşan ve gelişen günlere...

İ. M.

Kayseri

Ağustos, 2012

Üçüncü Baskıya Ön Söz

2. baskının ardından geçen uzun süreçte kitabımız olgunlaşmaya devam etti. Biriktirdiğim bilgi ve edindiğim tecrübeleri sizinle paylaşarak sahip olduğum ilmin zekâtını vermeye çalıştım. Önceki baskılardan farklı olarak hafıza teknikleri konularına da değindim.

Öğrenen ve öğretenlere...
İ. M.
Haliliye/Şanlıurfa
Ağustos, 2017

İçindekiler

İsmail MANTIOĞLU....III
Teşekkür. IV
Ön Söz V
İkinci Baskıya Ön Söz....VII
Üçüncü Baskıya Ön Söz....VIII

Giriş....17
Öğren[me]....17
Niyetlenme....18
Farkındalık....18
Kavrama....18
Çözümleme....18
Birleştirme....18
Değerlendirme....19
Anla[(y)arak]....19
Hız[lı]....20
Oku[ma]....21
Heceleyerek Okuma 22
Analitik (Çözümleyici) Okuma....22
Seçmeli(Seçmeci) Okuma....23
Ön Okuma (İnceleme)....23
Yüzeysel Okuma....23
Kültürlerarası Okuma....23
Sesli Okuma....23
Grup Olarak(İş Birlikli) Okuma....24
Rastgele (Amaçsız) Okuma....24
Metinler arası Okuma....24
Teknik[leri]....25
Hızlı Okumanın Tarihi....27
Dünyada Hızlı Okuma....27
Türkiye'de Hızlı Okuma....28
Hızlı Okumanın Önündeki Engeller....31
Psikolojik Engeller....32
Olumsuz Duygu Durumları....32
Amaçsızlık....32

Süreksizlik....33
Hazırlıksızlık....34
İncele....35
Sor....37
Oku....37
Anlat....39
Tekrarla....40
Özgüvensizlik....40
Sabırsızlık....41
Dikkatsizlik....42
Hızlı Okuma Konusundaki Bilgi Eksikliği (Yanlışlığı)....43
Kültür Düzeyi....44
Okuma Alışkanlığının Olmaması....46
Fiziksel Engeller....48
Uykusuzluk ve Yorgunluk....48
Okuma Ortamı....48
Okunan Metnin Özellikleri....49
Yanlış Nefes Alma....51
Seslendirme....52
Kelime Kelime Okuma....55
Göz Kaslarının Zayıflığı....56
Başı Hareket Ettirme....57
Okurken Kelimenin Üstünü Gözle Kapatma....57
Satır Başını ve Sonunu Okumak....57
Göz Kusurları....58
Miyopluk....58
Hipermetropluk....58
Astigmatizm....59
Presbitlik....59
Renk Körlüğü....59
Katarakt....59
Şaşılık....59
Yanlış Beslenme Alışkanlıkları....59
Yanlış Teknoloji Kullanımı....61
Zihin Haritası....63
Örnek....67

Hikâye Tahlili....69
Çatışma-Vaka (Olay) 69
Tek Olaylı Hikâye....69
Dizi Tipi (Zincirleme) Hikâye....69
Helezonik (İç İçe Geçmiş) Hikâye....70
Tema ve Konu....70
Mekân (Yer)....70
Zaman....70
Öykü (Olay) Zamanı....70
Öyküleme Zamanı....70
Art Süremsel Öyküleme....70
Eş Süremsel Öyküleme....70
Ön Süremsel Öyküleme....70
Lektür Zaman....71
Aktüel Zaman....71
Mazi Koridoru (Flashback)....71
Kozmik Zaman....71
Şahıs (Kahraman) Kadrosu....71
Ana (Esas) Kahraman[lar]....71
Kaşıt Güç (Hasım)....71
Değerin Temsili....71
Alıcı....72
Yönlendirici....72
Figüratif Unsurlar....72
Anlatıcı (Bakış Açısı)....72
Hâkim (İlahi) Anlatıcı....72
Kahraman Anlatıcı....72
Müşahit Anlatıcı....73
Örnek....73
Alıştırmalar....81
Alıştırma 1....82
Alıştırma 2....83
Alıştırma 3....84
Alıştırma 4....85
Alıştırma 5....86
Alıştırma 6....87

Alıştırma 7-1.....88
Alıştırma 7-2.....90
Alıştırma 7-3.....92
Alıştırma 7-4.....94
Alıştırma 8-1.....96
Alıştırma 8-2.....97
Alıştırma 9-1.....98
Alıştırma 9-2.....99
Alıştırma 10..... 100
Alıştırma 11.....101
Alıştırma-12.....102
Alıştırma 13-1.....104
Alıştırma 13-2.....105
Alıştırma 14.....106
Alıştırma 14 (Cevap).....107
Alıştırma 15 108
Alştrma 16-1.....110
Lştrm 16-2.....111
Alıştırma 16-3.....112
Alıştırma 16-4.....113
Alıştırma 16-5.....117
Alıştırma 17.....120
Alıştırma 18.....121
Alıştırma 18 (Cevap).....123
İleri Tarama Teknikleri.....125
Teknik 1.....126
Teknik 2.....127
Teknik 3.....128
Teknik 4.....129
Metinler.....132
Okuma Hızı Ölçme.....132
Okuma Hızı Kayıt Çizelgesi.....133
Metin 1.....134
Metin 2.....137
Metin 3.....140
Metin 4.....143

Metin 5.....144
Metin 6.....146
Metin 7.....148
Metin 8.....152
Metin 9.....154
Metin 10.....156
Metin 11.....164
Metin 12.....170
Metin 13.....178
Metin 14.....180
Metin 15.....183
Metin 16.....186
Metin 17.....190
Metin 18.....193
Hafıza.....195
Duyusal (İkonik) Hafıza.....195
Kısa Süreli (İşleyen) Hafıza.....195
Uzun Süreli (Kalıcı) Hafıza.....196
Anısal (Episodik) Bellek 196
Anlamsal (Semantik) Bellek.....196
Becerisel/İşlemsel (Prosedürel) Bellek.....196
Beynin Yapısı.....197
İlkel Beyin.....198
Limbik Sistem.....198
Neokorteks (Beyin Kabuğu).....199
Kayıt, Saklama ve Çağırma.....201
Dikkat ve Konsantrasyon.....201
İsteklendirme ve Motivasyon.....202
Öğrenme.....202
Hayal Kurma, Somutlaştırma ve 5 Duyudan Yararlanma.....203
Anlamlandırma.....203
Abartma.....203
Olumlama.....204
Beyin Sağlığı ve Unutma.....204
Beslenme/Kaynak.....205
Psikoloji (Stres, Korku, Telaş, Şüphe, Kararsızlık, İsteksizlik...).....206
Sistemsizlik.....207

Tekrar.....207
Uyku.....207
Spor.....208
Sönme.....208
Ket Vurma.....209
Bastırma (Güdüsel Unutma).....209
Bozulma.....209
Karışma.....209
Bilgi Değiştirme.....209
Yanlış Yerleştirme.....209
Çarpıtma.....209
Yaygın Olarak Bilinen Unutkanlığa Yol Açan Beyin (Hafıza) Hastalıkları.....209
Amnezi (Bellek Yitirilmesi).....209
Paramnezi (Bellek Çarpıtılması).....210
Alzheimer.....210
Pick.....210
J. C. (Jacob Cruisel).....210
Düşük Basınçlı Hidrosefal.....210
Vasküler Demans.....210
Kafa Travmaları.....211
Başlıca Hafıza Teknikleri.....211
Baş Harf (Akrostiş).....211
Zincirleme (Bağlama).....211
Öyküleme (Anekdot).....211
Yerleştirme (Loci).....212
Sayı-Şekil (Benzetim).....212
Rakam-Harf (Fonetik Alfabe).....213
İsimler ve Yüzler Hafızası.....215
Matematik Hafızası.....216
Kaynakça.....221

رَّبِّ زِدْنِي عِلْمًا

Rabbi zidnî ılmâ(ılmen)

Rabbim, benim ilmimi artır

20/TÂHÂ-114

Giriş

Anlayarak hızlı okuma ve öğrenme tekniklerini yani kitabın ismini oluşturan kavramları tek tek ele almak gerekir. Bu işe öncelikle öğrenme kavramından başlamak gerektiğini düşünüyorum. Çünkü öğretme işi öğrenmeyi öğretmekle başlar.

Öğren[me]

Öğrenme, bilginin beceri haline geldiği bir süreç olduğu için bu süreci tıpkı bir yolculuk gibi değerlendirmeniz gerekir. Kayseri'den İstanbul'a gittiğinizi düşünün. Yapacağınız yolculuk eğer sadece İstanbul'a ulaşmaksa kullandığınız aracın otobüs veya uçak olması fark etmez. Çünkü otobüsle giden de uçakla giden de aynı yere gitmektedir. Ancak uçakla gidene Ankara ile ilgili sadece gittiği gün o yoldan geçenlerin cevaplayabileceği bir soru sorulduğunda cevaplayamaz. Tabi Ankaralı değilse:-) Yani merdiveninizin basamaklarını atlayarak çıkmaya başladığınızda veya yirmi basamaklı merdivenin henüz 10. basamağındayken " 10 basamak çıktım halen bitmedi" dediğinizde verdiğiniz emek

boşa gider. Bu yüzden öncelikle bilmeniz gereken çıkacağınız merdivende kaç basamak olduğu ve her basamağın bir sonraki basamağa ulaşmak için ne işe yaradığıdır. Kısaca özetlemek gerekirse bilginin beceriye dönüşmesinin basamakları vardır. *Öğrenme merdiveninin basamakları şunlardır:*

1. Niyetlenme

Ne bilmediğinizi de bilmediğiniz aşamadır. Hızlı okumayı öğrenmeye başlayacaksınız. *Elinize kitabınızı ilk defa alıyorsunuz. Bu konuda henüz bilginiz de yok yeteneğiniz de.*

2. Farkındalık

Neyi bilip neyi bilmediğinizin farkına vardığınız aşamadır. Bu aşamada bilgi, beceriye dönüşmediği için pes etmek isteyebilirsiniz ama etmeyin. *Kitabı incelediniz. Neyi bilip neyi bilmediğiniz farkındasınız.*

3. Kavrama

Hızlı okuma konusunda bilgiler öğrendiniz. Kitabı bitirdiniz fakat yeterli alıştırma yapmadığınız için bu bilgileriniz henüz beceriye dönüşmemiştir.

4. Çözümleme

Bilgilerinizi bilinçli olarak uygulayabildiğiniz aşamadır. *Kitaptaki bilgileri öğrendiniz ve yeterli alıştırma yaparak beceri haline getirdiniz. Elinize bir kitap aldığınızda bu öğrendiğiniz kurallara uyarak hızlı okuyabilirsiniz.*

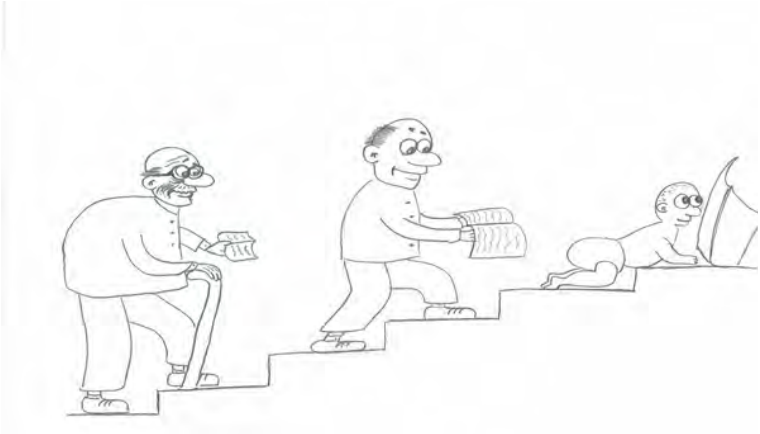
5. Birleştirme

Öğrenmenin en üst seviyesidir. Çünkü artık öğrendiklerinizi farkında bile olmadan uygulayabilecek beceri kazandınız. *Artık kitap okurken öğrendiğiniz hızlı okuma tekniklerini farkında bile olmadan uyguladığınızı göreceksiniz.*

6. Değerlendirme

Öğrencilikten öğretmenlik aşamasına geldiğiniz dönemdir. Öğrendiklerinizden yeni bilgiler üreterek o konuda eğitim verecek seviyeye geldiniz. *Hızlı okuma konusunda çevrenizdeki insanları bilgilendirebilecek düzeydesiniz.*

Bütün bu öğrenme aşamalarında aslında kendi kendimizin öğretmeni olduğumuzu unutmamamız gerekir. Ben de şimdi sizden bana hızlı okumayı öğretmenizi istiyorum. Bu kitabı bu şekilde okuyun. Bir kimseye bir şey öğretmenin en iyi yolu, ona öğretmenlik fırsatı vermektir. Zaten işin esasına bakılırsa, öğretmenler öğretmez, öğrenirler. Bunu yaparken de, öğrencilerin kendilerine öğretmeleri(yani öğrenmeleri için) gerekli olan dürtüleri harekete geçirirler [Bugelski'den aktaran: (Türkkan, Kolay ve İyi Öğrenme Teknikleri, 1996, s. 93)].

Anla[(y)arak]

Anlamak bir şeyin ne demek olduğunu, neye işaret ettiğini kavramak; yeni bilgileri eskileriyle bir araya getirerek sonuç niteliğinde başka bir bilgi edinmek; sorup öğrenmek; doğru ve yerinde bulmak; birinin duygularını, istek ve düşüncelerini sezebilmek; (-den) bir şey hakkında bilgisi bulunmak; (-den) iyilik

görmek, yararlanmak; (argo) sahip olmayı istemek, dileğinin yerine getirilmesini istemek gibi anlamlara gelmektedir (Türk Dil Kurumu, 2005, s. 101). Biz bu anlamlardan en çok yeni bilgileri eskileriyle bir araya getirerek sonuç niteliğinde başka bir bilgi edinmek tanımı üzerinde duracağız. Çünkü okuma esnasında eski bilgilerin hatırlanması, yeni bilgilerin öğrenilmesi ve eski ile yeninin sentezini oluşturma sürecidir. Anlayarak kelimesi ise bir zarf-fiildir ve bir işi anlamak fiili çerçevesinde yapmak, değerlendirmek, boş boş bakmamak yani görmek anlamlarına gelir. Öyleyse Anlayarak Hızlı Okuma ve Öğrenme Teknikleri dediğimizde hızlı okuma ve öğrenme tekniklerinin anlamakla bire bir ilgili olduğunu dile getirmekteyiz. Çünkü anlamadan hızlı okuma duymak için dinleme (yapıyormuş gibi) yapmak gibidir.

Hız[lı]

Hızlı kelimesi dilimizde genelde kötü sözlerle ve olaylarla birlikte anılır. Acele işe şeytan karışır atasözü bunun en bariz örneğidir. Ancak değişen dünya şartlarına ayak uydurmanın yolu bilgiyi hızlı elde etmekten yani hızlı okumadan geçmektedir. Şu an dünyanın birçok ülkesinde hızlı okuma dersleri zorunlu olarak okutulurken maalesef bizim toplumsal önyargılarımız nedeniyle bir zamanlar seçmeli olarak okutulan dersler bile başarısızlıkla sonuçlanmıştır. "Elbette hız felakettir; ama trafikte (Şenyüzlü, 2009, s. 12)" sözü bile bir yere kadar doğrudur. Düşünsenize 20 km. hızla araba kullanıyorsunuz; gözünüz dışarıda, bir yandan radyonun sesini açmaya çalışırsınız ve kaza geliyorum der. Abartmamak koşuluyla trafikte bile hız güzeldir. Okurken de aynı şekilde; kelimeleri ne kadar yavaş okursanız arada kalan zamanda zihniniz başka düşüncelerle meşgul olacak ve anlama kaliteniz düşecektir. Kısacası hızlı okuyan birey hızın kölesi değil, ama yavaş okuyan birey alışkanlığının kölesidir (Kayalan, 2007, s. 39).

Oku[ma]

Okuma konusunda çeşitli tanımlar yapılmakla birlikte en geniş tanım hissedilenlerin anlamlandırılmasıdır diyebiliriz. Çünkü okuma için sadece göz kullanılmaz. Bazen burnumuzla algıladığımız bir çiçeğin kokusu da okuma olur. Çünkü o çiçeği burnumuzla tanırız ve bir anlam veririz. Daha doğrusu burada anlamı veren beyindir. Göz, burun, dil… hepsi birer araçtır. Kitabımızda okuma olarak üzerinde duracaklarımız görülenlerin anlamlandırılması, eski bilgilerin hatırlanarak bu yeni anlamlandırılanlarla birlikte sentez edilmesi sürecidir.

Okuma bir beceridir. Hızlı okuma ise okumaya göre daha kapsamlı bir beceridir. Sessiz okumanın geliştirilmiş hali olan hızlı okuma konusunda ustalaşabilmek için öncelikle sessiz okumanın ne demek olduğunu anlamak gereklidir. Sessiz okuma; yalnız gözle yapılan -gözü de hareket ettirmeden- baş ve gövde hareketine ihtiyaç duymayan bir okuma çeşididir. Öyleyse hızlı okuma denildiğinde akla kesinlikle gözlerin ve başın hızlı hızlı hareket etmesi gerektiği gelmemelidir. Okumayı nasıl öğrendiyseniz; hızlı okumayı öğrenmek için bundan daha fazla çaba harcamalısınız. Ancak bundan sonraki çabanız bilgi öğrenmek için değil öğrenmeyi öğrenmek için olacaktır. Okulda okumayı öğrenirsiniz. Okuldan sonra ise öğrenmek için okursunuz! (Townsend, 1997, s. 7). Siz de okumayı bildiğinize göre hızlı okumayı öğrenmek için okumaya başlayın :-)

Göz bir metni okumak için odaklaştığında üç temel alan oluşur [Rayner ve Sereno'dan aktaran: (Akyol, 2006, s. 64)]:

- Fovel alan: Gerçek odaklaşmanın, görme ve anlamlandırmanın olduğu alandır. Burada 2 derecelik bir açı oluşmakta ve aşağı yukarı 6-8 harflik bir görüş gerçekleşmektedir.
- Parafovel alanlar: 15-20 harflik bir kısmı kapsamakta ve okumayla ilgili ipucu sağlamaktadır.

- Periferal (yan) alanlar: Anlamlandırılmayan fakat hissedilen, parafovel alanlardan sonraki alanlardır.

Hızlı okumada amaç fovel, parafovel ve periferal alanların genişliğini başka bir ifadeyle aktif görme ve kavrama alanını artırmaktır.

Sessiz okumanın en gelişmiş hali olan hızlı okuma tekniğinden başka okuma türleri de vardır. Başlıca okuma türleri şunlardır:

Heceleyerek Okuma

Hece, ağızdan bir çırpıda çıkan seslere denir. Heceleme en yavaş okuma biçimidir. Heceleme denildiğinde ilk akla gelen ilköğretim yıllarınız olmasın. Çünkü deneyimli bir okuyucu bile okuduğu metinde yabancı bir sözcükle karşılaşması durumunda hecelemeye başvurur (Şahin, Okuma Eğitimi, 2011, s. 19). Bu yavaş okuma türü normal yani seslendirerek okuma türüne göre 5-6 kat daha yavaştır. Çünkü heceleyerek dakikada ortalama 25-30 kelime okunurken akıcı okuma yani konuşma hızına paralel okumada 120-150 kelime okunur.

Analitik (Çözümleyici[1]) Okuma

Bütünü parçalarına ayırarak detaylı olarak inceleme anlamına gelen analiz kelimesinden türeyen analitik kelimesi de Türkçede çözümleyici karşılığını bulur. Buradan da anlaşılacağı gibi analitik okuma metni çiğneyip yuttuktan sonra sindirmek amaçlı yapılır.

Söz konusu hızlı okuma teknikleri olduğunda analitik okuma aslında hızlı okumanın prensiplerine zıttır ancak her metin hızlı okunmalıdır gibi bir şart olmadığı için bazen analitik okuma yapmak da gerekebilir. Nasıl ki bir şoförün şehir merkezindeki hızı ile otobandaki hız farklı ise okuyucunun da güncel bir romanı okuma hızı ile bilimsel bir dergideki makaleyi okuma hızı da farklıdır.

1 Tahlil edici, eleştirel okuma adlarıyla da bilinir.

Seçmeli(Seçmeci[2]) Okuma

Adından da anlaşılacağı gibi seçmeli okumada okuyucu metinden ihtiyacı olan yerleri seçip bularak okur. Bu okumada okuyucu önceden aklında olan soruya cevap arar. Genellikle araştırma-inceleme amaçlı yapılan seçmeli okumada yerini bulma ve kaymağını alma gibi teknikler kullanılır.

Ön Okuma (İnceleme)

Hızlı okumanın ve diğer okumaların temel basamağı olan ön okuma önemli bir yere sahiptir. Çünkü okuyucu ön okuma yaptığında elindeki metni hangi teknikle okuyacağına karar vermektedir. Ön okumanın aşamalarına kitabımızın ilerleyen bölümünde yer verilecektir.

Yüzeysel Okuma

Okuyucunun daha önce okuduğu bir metni okurken veya okuyacağı metnin ana hatlarını görmek amacıyla –genellikle günlük gazete okumaları- yaptığı okumadır.

Kültürlerarası Okuma

Kültürlerarası okuma, bireyin bir metni oluşturan öğeleri ele alınış biçimini farklı bakış açısıyla görebilme, anlayabilme ve değerlendirme becerisini ortaya koyabilme etkinliğidir (Şahin, Okuma Eğitimi, 2011, s. 56). Kültürlerarası okumanın okuyucuya farklı bakış açıları geliştirme ve kültürel gelişim sağlama gibi katkıları vardır.

Sesli Okuma

Gözle görüp zihinle kavranan sözcüklerin konuşma organları yardımıyla seslendirilmesine sesli okuma denir ancak içten seslendirmeyi de hesaba katacak olursak ses organlarının burada bir görevi bulunmamaktadır. İçten seslendirme ve dıştan seslendirmenin en önemli ortak yönü okuma hızını yavaşlatmasıdır.

2 Seçerek okuma adıyla da bilinir.

Okuma hızını yavaşlatmasına rağmen bazen sesli okumaya ihtiyaç duyulabilir. Özellikle okullarda Türkçeyi güzel kullanma becerisini geliştirmek için veya şiir okuma yani duygusal okuma alışkanlığı kazandırmak için sesli okumaya başvurulur.

Grup Olarak(İş Birlikli[3]) Okuma

Genellikle öğrencilerin işbirliği alışkanlığı, tartışma becerisi ve toplumda özgüven kazanması için yapılan okumadır. Bu okumada grupta bulunan her öğrencinin bir görevi vardır ve metni farklı bakış açısıyla ele alır.

Rastgele (Amaçsız) Okuma

Okuyucunun herhangi bir hedefi olmaksızın yaptığı yeri, zamanı ve süresi belli olmayan okumalardır. Caddede gezerken reklam tabelalarını ve afişleri okumak, bir yerde beklerken etraftaki gazete ve dergileri karıştırmak rastgele okumaya girer. Bu okumada birey amaçlamadığı halde bilgi edinir.

Metinler arası Okuma

Metnin (text) anlambilimsel olarak ifade ediliş şeklinin "dokuma"dan (textile) geldiği düşünülmektedir. Bir metin içinde anlamsal olarak bütün oluşturulması da ipliğin bir ürün haline gelesi de buna dayanak olarak gösterilmektedir [Harman'dan aktaran: (Şahin, Okuma Eğitimi, 2011, s. 56)]. Metinler arası okuma ise okuyucunun önceki bilgileriyle metindeki yeni bilgileri birleştirmesi ve açıkça ifade edilmeyen bilgileri bulmasıdır. Örneğin *"Öğretmenimiz bugün bize sınav yaptı."* diyen bir kişinin öğrenci olduğu belirtilmediği halde okuyucu, öğretmenin öğrenciye sınav yapabileceğini önbilgilerine dayanarak çıkarımlarla bulur.

3 Tartışarak okuma adıyla da bilinir.

Teknik[leri]

Her işin bir tekniği olduğu gibi okumanın da bir tekniği vardır. Hızlı okuma da bir okuma tekniğidir. Bu teknik hem okuma kalitesini artırır hem de okuma hızını. Amacımız; imkânsızı mümkün, mümkünü kolay, kolayı da zarif ve zevkli yapmanın yollarını bulmaktır [Feldenkrais'ten aktaran: (Sekman, Kesintisiz Öğrenme, 2008, s. xi)]. Ancak bazı *alın teri* konusunu abartan okuyucular kolay ve hızlı kelimesini görünce onlara haksız kazanılmış para gibi gelmektedir. Hâlbuki hızlı okuma teknikleri haksız kazanılan para gibi değil aksine daha çok kazanmak için yaptığınız meslekle ilgili kendinizi eğitmeniz gibidir. Asansör varken neden merdivenle çıkasınız ki?

Hızlı okuma teknikleri konusunda piyasada bulunan bazı kitaplarda ve verilen eğitimlerde *sadece göz kaslarını* geliştirme sporu olarak ele alınmıştır. Ancak okuma her ne kadar göz aracılığıyla gerçekleştirilen bir iş olsa da anlama beyinde gerçekleşir. Bu yüzden göz kaslarını geliştirmekle birlikte beyin ve göz ilişkisini de iyi bilmeyi gerektirir.

Hızlı Okumanın Tarihi

Dünyada Hızlı Okuma

Dünyadaki birçok teknolojik gelişmede olduğu gibi hızlı okuma teknikleri de –ne yazık ki- ilk olarak askeri amaçla kullanılmaya başlanmıştır. Aslında daha önceleri de bu konu üzerinde çalışmalar olmuştur ama fazla rağbet görülmemiştir. Tarihte ilk kez 1878 yılında göz hastalıkları uzmanı *Emile Javal*, normal okuma hızına sahip bir insanın tek bir satırı okurken 3-4 kez durakladığını veya atlama yaptığını tespit etti (Arat & Turgut, 2011, s. 27). İlk kitap, 1929 yılında Walter B. Piktin'in *The Art of Rapid Reading* (Süratli Okuma Sanatı) adlı yapıtıdır (Ercan, 2006, s. 24). Ancak bu kitap bilim dünyasının ilgi alanı dışına çıkamamıştır.

İkinci Dünya Savaşı sırasında Luftwafe (Alman Hava Kuvvetlerinin) uçakları Londra'yı gece-gündüz bombalıyordu. İngiltere göklerinde İngiliz ve Alman uçakları savaşır, birbirlerine girerlerdi. Londra civarında kulelerde gözcüler, yaklaşan uçakların

amblemlerini görüp, dost mu düşman mı anlamaya çalışırlardı. Düşman işaretlerini görür görmez de alarm düğmesine basarlar, halkın vaktinde sığınağa koşmasını sağlarlardı. Benzer şekilde, İngiliz pilotlarının da yaklaşan uçağın amblemini çok çabuk fark etmeleri hayati derecede önem taşımaktaydı. Ne var ki, çok kere gözcüler ve pilotlar uçak amblemlerini seçmede geç kalıyorlar ve bombalar düşmeye başlıyordu. Bunu önlemek için İngilizler, Ohio Üniversitesinden *Dr. Renshaw*'un buluşlarıyla takistoskop dediğimiz aleti geliştirdiler (Türkkan & Türkkan, Kendi Kendine Etkin Hızlı Okuma, 2010, s. 21). Bu alet saniyenin 10'da, 50'de, 100'de biri gibi sürelerde yanıp sönerek oradaki amblemi gözün görebilmesini sağlamıştır. Daha sonra eğitimciler bunu kelime üzerinde de kullanmaya başlamıştır. Hatta eskiden küçük olan sinema perdelerinin bugünkü haline gelmesi bile bu düşünceye dayanmaktadır.

Sağ ve sol beyin üzerine yapılan çalışmalardan sonra *fotoğrafik okuma* konusunda da çalışmalar olmuştur. *Paul Scheele* bu konuda başta gelen isimlerdendir.

Tony Buzan başta olmak üzere hızlı okuma konusunda olimpiyatlar yürütülmektedir.

Amerika'da ve birçok Avrupa ülkesinde *Speed Reading* adı altında bu dersler verilmektedir.

Türkiye'de Hızlı Okuma

Ülkemizde hızlı okuma merhum *Türkkan*'ın öncülüğünde başlamıştır ve bu konudaki ilk telif eser de ona aittir. Onun ekolünde yetişen Muhsin Kadıoğlu, Mustafa Ruşen ve Meriç Kayalan… gibi isimler bu konuda çalışmalar yapmışlardır.

90'lı yıllarda liselerde seçmeli ders olarak uygulanmaya başlamış ama –bu konuda bilgisi olmayan öğretmenler- alt yapı yetersizliği nedeniyle başarısızlıkla sürmüş; *hızlı okuma dersleri okuma dersi* olmaktan öteye gidememiştir.

Günümüzde nicelik bakımından çok sayıda eğitmen olmasına rağmen nitelik olarak kendini geliştirmeyen, yenilikleri takip etmeyen ve hatta işin ehli olmadığı halde bu mesleğe soyunan ve bilimsel geçerliliği olmayan –tabiri caizse çerez- kitaplar yayınlayan pazarlamacı ruhlu insanlar yüzünden *hızlı okuma* tekniklerine karşı bir önyargı bulunmaktadır. Ancak son yıllarda yapılan bilimsel çalışmalarla iyiye gideceğini temenni ediyoruz.

Hızlı Okumanın Önündeki Engeller

Bir kitabın, bir insanın hayatını etkileyebilmesi için 'üç doğru' bir araya gelmelidir: Birincisi 'doğru kitap', ikincisi 'doğru okur', üçüncüsü 'doğru zaman' diyerek kitap okumadan elde edilen verimi etkileyenleri özetleyen Sekman'ı daha iyi anlayabilmek için bu etmenleri birer birer ele almak gerekir (Sekman, Ya Bir Yol Bul ya Bir Yol Aç ya da Yoldan Çekil, 2010, s. 5).

Hızlı okumayı bir göz ve beyin sporu olarak düşünürsek eğer –her sporda olduğu gibi- öncelikle engellerimizi tanımamız gerekir. Göreceksiniz ki bu engeller ortadan kalktığında isteseniz de yavaş okuyamayacaksınız. Attan düşmeyi öğrenmeden, ata binmeyi öğrenmiş sayılmazsın [İspanyol atasözü, aktaran: (Sekman, Her Şey Seninle Başlar, 2010, s. 32)]. Judo öğrenmek isterseniz eğer kursunuzun ilk zamanlarında hep düşmeyi öğreneceksiniz. Sırt üstü, yüz üstü, sağ ve sol kolun üstüne… Öyleyse gelin de düşmeyi yani hızlı okumaya çalışırken önümüze çıkacak olan engelleri öğrenelim.

Psikolojik Engeller

Olumsuz Duygu Durumları

Stres, korku, endişe, depresyon gibi genellikle bir arada bulunan olumsuz duygular hem beyinde yapısal tahribatlar yapabilir hem de öğrenme bozukluğuna neden olur. Çünkü stresli bireylerde genellikle odaklanma problemi yaşanır. Okuma, özellikle de hızlı okuma işinin sağlıklı olabilmesi için öncelikle odaklanma sorununun olmaması gerekir.

Amaçsızlık

Bir eyleme başlarken yapılan ilk iş niyettir. Niyet edilmeden yapılan iş isteksiz olur ve motivasyonunuz da düşer. Böyle okuduğunuzda da "okuyorum okuyorum anlamıyorum" demekten kendinizi alamazsınız. Bu yüzden her okumadan önce kendinize bir hedef belirlemeniz gerekir. Bu hedef 5 sayfa da olabilir 50 sayfa da. Ama her ne olursa olsun bir hedefiniz olmalıdır. Net bir hedefiniz olduğunda masanızın üzerinde günlerce kıpırdamadan duran kitabınızın üzerindeki tozlardan da kurtulmuş olacaksınız.

Anlayarak hızlı okuma teknikleriyle ortalama %50-300 arasında bir artış sağlayabileceğinizi düşünerek kendinize göre makul bir hedef belirlemeniz gerekir. Ancak hedefinizi belirlerken

net olmanız gerekir. Yani iki ay sonra iki kat artış sağlayabilirim demek yerine (Şu anki hızınız dakikada 100 kelime olduğunu varsayalım) iki ay sonraki günün tam tarihini –gün,ay,yıl- yazmanız ve bu artış miktarını da -200 kelime gibi- net olarak belirtmeniz önemlidir. Hedefinizi bu şekilde netleştirmediğinizde hep iki ay sonra *iki kat artıracağım* dersiniz ama o iki ay bir türlü gelmek bilmez ve bir türlü iki kat artış sağlayamazsınız.

Hayallerinizi gerçekleştiremediğinizi düşünüyorsanız esneklik problemi yaşıyorsunuz demektir. Esneklik kazanmanız amaç belirleme ve plan yapma sürecinde önemlidir. Koyduğunuz hedefe harfi harfine bağlı kalmayın. 10 sayfa okumaya niyetlenip 8 sayfa okuduysanız ve sıkıldıysanız bırakın o kadar okuyun ama o kadar okudum diye üzülmeyin. Demek ki sizin için ilk planda 10 sayfa çok. Planınızdaki hedefi azaltarak yola devam edin.

Süreksizlik

Hızlı okuma –adından da anlaşılacağı gibi- ezberlenen bir bilgi yığını olmaktan çok alıştırma yaptıkça geliştirilebilen bir beceridir. Her beceride olduğu gibi hızlı okumada da alışkanlık haline getirmek, öğrenilen teorik bilginin kalıcı olması için ön şarttır. Bu şartı yerine getirmeye çalışırken yeni öğrenilen bilgiler eskileriyle ters düşebilir. Bunun temel sebebi yıllardan beri süregelen yavaş okuma alışkanlığıdır. Hızlı okuma alışkanlığı kazanabilmek için de öncelikle yapılması gereken bu alışkanlığa –yavaş okumayı öğrendiğimiz kadar olmasa da- zaman ayırmak yani öğrenme merdiveninin basamaklarını bilmektir. Bir davranışın alışkanlığa dönüşmesi için *21 gün davranışın planlandığı gibi sürdürülerek pekiştirilmesi gerekir* (Maviş, Anlayarak Hızlı Okuma ve Öğrenme Teknikleri, 2002, s. 149).

Kitabı bitirdikten sonra bu kitaba benzer bir kitap ben de okumuştum ama faydası olmadı diyenlerden olmak istemiyorsanız eğer azim ve kararlılıkla okuduğunuz bilgileri alışkanlık haline getirmek için çalışma yapmanız gerekir.

Hazırlıksızlık

Okumanızın türü ne olursa olsun hazırlık yapmanız gerekir. Bu şekilde dikkatinizin dağılması ve hayal kurmanızı da engelleyebilirsiniz. Hazırlıksız okumak tıpkı arabanıza binmeden önce dikiz aynalarınızı ve koltuğunuzu ayarlamamanız gibidir. Az zaman alır ancak çok iş yapmaktan kurtarır. Bu hazırlığa biz İSOAT (İncele, Sor, Oku, Anlat, Tekrarla) yöntemi diyoruz. SQ3R (Survey, Question, Read, Recall, Review) yönteminin Türkçeye çevrilmiş halidir. Bu yöntem ilk olarak Francis P. Robinsen tarafından geliştirilmiştir. Metin okumada en iyi çalışma becerilerinden birisi olarak araştırılmış, test edilmiş halen en etkili 'öğrenme metodu' olarak kabul görmektedir (Maviş, Anlayarak Hızlı Okuma ve Öğrenme Teknikleri, 2002, s. 264). Şimdi bu yöntemin ve aynı zamanda kitap okumanın basamaklarını inceleyelim:

1. İncele

Ön okuma olarak da adlandırabileceğimiz inceleme, kitapla tanışma aşamasıdır. Ön okuma bir zorunluluktur (Fry, 2000, s. 86). Bir kitabı elinize ilk aldığınızda okumadan önce kitaba karşı kendinizi meraklandırın. Yani şu işlemleri uygulayın:

- Kitabın arka kapağını ve önsözünü okuyun: Kitabın kapağı kitabın içeriği ile ilgili temel bilgiyi edinmemizi sağlar. Bazı kitaplarda kapağın içe kıvrılmış kısmı vardır. Bunu okumak da kitap ve yazarı hakkında bilgi edinmemizi sağlar.
- İçindekileri okuyun: Kitabın krokisi değerinde olan içindekiler bölümü kitapta ne aramanız gerektiği hakkında bilgi verir. Böylelikle okuma yaparken zihniniz ne aradığını bilir.
- Kaynakçayı inceleyin: Genellikle bilimsel kitaplarda yer alan kaynakça, okuyacağınız kitabın referans mektubu niteliğindedir. Kaynakçada yer alan eserleri eğer önceden biliyorsanız kitap hakkındaki bilgileriniz de bu çerçevede şekillenecektir.
- İndeks (dizin) bölümünü inceleyin: Kitapta bilmediğiniz kelimeler olduğunda takılmak istemiyorsanız indeksi inceleyip önceden hazırlıklı olmanızda yarar var.
- Yazarın hayat hikâyesini okuyun ve eğer imkânınız varsa yazarın hayat hikâyesi ile ilgili başka kaynaklardan da araştırma yapın: Kitaplar onları ortaya çıkaran yazarların birer yansımalarıdır. Bu sebeple yazar hakkında fikir sahibi olmanız kitap hakkında bilgi sahibi olmanız demektir.
- Sloganları, *eğik*, <u>altı çizili</u> ve **kalın** yazılı bölümleri; "…", -…-, (…), {…}, […], ?, !, :, vs. noktalama işaretleriyle vurgulanmış yerleri –varsa bölüm sonlarındaki özetleri-

okuyun: Önemli bilgilerin %80'i yazılı metnin %20'sinde bulunur (Yıldız, 2008, s. 39). Bu yüzden özetler asıl anlatılmak isteneni ortaya koyduğu için değerlidir. Zaten kitapların geriye kalan bölümü örnekler ve konunun detaylarıdır. Kitabınızı okumaya başlamadan önce zihnin tamamlama yeteneğinden yararlanmak istiyorsanız eğer özeti okumanızda yarar var demektir. Tabii okuduğunuz eser polisiye bir roman değilse.

Sonraki aşamada yapmanız gereken ilk iş kitabın sayfalarını -bir sayfada en fazla iki saniye durmak şartıyla- baştan sona kadar çevirmektir. Okumak veya anlamak bu aşamada yapılacak en büyük yanlıştır. Gözlerinizin arasında üçüncü bir göz varmışçasına kitaptaki iki sayfanın ortasına odaklanarak bulanık bir görüntü yakalamalısınız. Bu şekilde kitabı baştan sona çevirip bitirdikten sonra tekrardan kitabın başına dönünüz. Sonra sayfa üzerinde birkaç satırı içine alacak şekilde gözünüzle "S" veya "Z" çizerek tarama yapmalısınız. Böylece zihne konu ile ilgili sinyaller vermiş olursunuz. İzlerken zihne gönderilen sinyaller genel hatlarıyla konunun çerçevesini verir. Arada kalan ayrıntıları -"zihin tamamlar" kuralına göre- bilinçaltınızın tamamlaması için zaman vermiş olursunuz. Kendinizi denemek için aşağıdakini okuyun!

Bunu "HIZLI" olarak mı okudunuz? Oysaki burada bir kelime yok. Sadece birkaç çizginin aralarındaki boşluklarla oluşturduğu bir görüntüydü ama bunu "HIZLI" olarak okumanız gayet doğaldır. Çünkü zihin aradaki boşlukları tamamlayabilecek kapasiteye sahiptir.

2. Sor

"Sor" aşamasında yapmanız gereken kitabın tamamını inceleyerek soru çıkarmak değildir. Yapmanız gereken sadece başlıkları soruya çevirmek ve bu sorudan da birkaç alt soru üretmektir. *Yani Hızlı Okumanın Tarihi başlıklı bir yazı okuyorsanız Hızlı okuma ne zaman ortaya çıkmıştır?, Türkiye'de hızlı okuma ne zaman yaygınlaşmıştır? gibi sorular üretmektir. Sorular sorun! Çünkü zihninizin bir konuya dikkatini verebilmesi ancak aradığı bir şeyi bulma gerekliği duygusuyla mümkündür.*

Anlatılmak istenenlerin %80'i metnin %20'sinde bulunduğunu artık biliyorsunuz. Bilmeniz gereken bir şey daha var: Bu önemli bilgileri bulmak da ancak sorular sormakla mümkündür.

3. Oku

İnceleme ve sorma aşamalarını geçtikten sonra artık okuma yapabilirsiniz ancak okuma yaparken dikkat etmeniz gereken şey sorduğunuz sorulardır. Yani metnin sizin için ne kadar önemli olduğu ve türü sizin okuma hızınızı doğrudan etkiler. Bir romanı okuyanın hızıyla içinde çok sayıda terim içeren TUS sınavına hazırlanan bir tıpçının hızı elbette birbirinden farklıdır. Hatta estetik amaçla okuyorsanız o zaman da farklı okursunuz. Çok sevdiğiniz bir şarkıyı müzik çalarınızın hızlandırılmış modunda dinlediğinizi bir düşünün, ne kadar zevksiz geliyor değil mi? Çünkü şiirler ve şiirsel dille yazılmış düz yazılar, belli bir estetik anlayış çerçevesinde okuyucuya sunulmak üzere hazırlanmış metinler olup, içerdiği musikinin kaybolmaması için hızlı okunmaz; tadı-

na varabilmesi için seslendirerek okunmalıdır (Ceviz & Yıldız, 2009, s. 18).

Okunan metnin türüne ve okuma amacınıza göre teknikler vardır. Amacınıza göre yerini bulma, kaymağını alma, tam okuma tekniklerinden birini seçebilirsiniz. Ancak bu teknikleri kullanırken esnek olmalısınız. Yani bir teknikten diğerine aynı metin içerisinde geçebilirsiniz. Tabi bu alışkanlığı kazanabilmeniz birazcık tecrübe gerektirecek ama iyi bir hızlı okuyucu olduğunuzda uygun tekniği ustalıkla seçerek kullanmanız size hem zaman kazandıracak hem de anlama kalitenizi artıracak. Bu teknikleri şöyle uygulayabilirsiniz:

- Yerini bulma: Otoparkta kendi arabanızı bulurken uyguladığınız tekniği okurken de uygulayabilirsiniz. Örneğin iş ilanında kendinize uygun işi ararken. Bu tekniği uygulama ihtiyacı hissedersiniz. Bu teknik her ne kadar küçük taktiklerle anlatılmaya çalışılsa da kendi kendinize geliştireceğiniz bir kabiliyettir. Zaten gözler en önemli kısmı alıp çıkarmayı severler ancak sizin de bu sevgiye destek vermeniz gerekiyor (Richaude, Gauquelin, & Gauquelin, 1990, s. 78). Bu yeteneğinizi geliştirmek için okuduğunuz metinde geçen kelimelerden birini seçerek bu kelimenin kaç kere geçtiğini bulmaya çalışabilirsiniz.
- Kaymağını alma: Gazete gibi popüler metinleri okurken, ders çalışmalarda genel tekrarlar yaparken bu tekniğe çok ihtiyaç duyulur. Bu tekniği kullanabilmek için –tıpkı otoyoldaymış gibi- trafik işaretlerine dikkat etmeniz gerekir. Bu işaretler <u>altı çizili</u>, *eğik* veya **kalın** yazılmış, farklı yazı stili ve puntosuyla veya özel kelime ve kelime gruplarıyla vurgulanmış yerlerdir. Bu özel kelime ve kelime gruplarından bazıları şunlardır:

- aşağı yukarı
- aksi halde
- aksi takdirde
- aksine
- ama
- ancak
- ara sıra
- arada bir
- aslında
- açıkça
- başka
- başka deyişle
- bazen
- bilakis
- bile
- bilhassa
- böylece
- bundan başka
- bununla birlikte
- bununla beraber
- çoğunlukla
- çünkü
- …den dolayı
- …den ötürü
- …e rağmen
- esasen
- fakat
- farz et ki
- genellikle
- gerçekten
- hakikaten
- hâlbuki
- hatta
- hem de
- hem… hem…
- her nedense
- her ne kadar… ise de
- için
- işin aslı
- kaldı ki
- katiyen
- kesinlikle
- kısacası
- kimi zaman
- lakin
- muhakkak ki
- mutlaka
- -ne… ne…
- nitekim
- oysa
- oysaki
- özellikle
- özetle
- sadece
- sonuç olarak
- söz gelişi
- üstelik
- tut ki
- velev ki
- veya
- ya da
- yalnız
- yani
- yine de
- zaman zaman
- zaten

4. Anlat

Toplumumuzda *başarısız öğrencilerin başarılı öğrencilere ihtiyaç duyduğu şeklinde yanlış bir inanç vardır.* Hâlbuki başarılı öğrencinin de başarısız öğrenciye ihtiyacı vardır. Çünkü öğretmek öğrenmenin en üst mertebesidir. İnsan öğretirken iki kere öğrenmiş olur.

Okumanızın anlatma aşamasında eğer imkânınız varsa sesli olarak yoksa sessiz bir şekilde kendi kendinize anlatın. Tabi bunu

yapabilmek için öncelikle kitabı başkalarına anlatacakmış gibi okuyunuz (Çavuş, Anlayarak Hızlı Okuma, 2003, s. 37).

5. Tekrarla

24 saat önce öğrenmiş olduğumuz bilgilerin hafızamıza doğru kodlanmadığı takdirde % 80'inin unutulacak olması çok endişe vericidir (Koyuncu, 2007, s. 19). Yani öğrenmenin her türünde olduğu gibi okuma ile öğrenmede de tekrar etmek gereklidir. Tekrar yapma aralığını git gide kısaltabileceğiniz bir tekrar programı uygulayın. Örneğin;

- Konuyu öğrendikten bir saat sonra 5-9 dk,
- Sonraki gün 5-9 dk,
- Bir haftayı doldurana kadar her gün 5-9 dk,
- Bir hafta dolduktan sonra ayda bir 5-9 dk,
- Bir ay dolduktan sonra yılda bir 5-9 dk…

olarak yapacağınız bir program okuduğunuz (öğrendiğiniz) bilgiyi kaydetmenize ve hafızanızdan daha verimli yararlanmanıza yardımcı olacaktır.

Özgüvensizlik

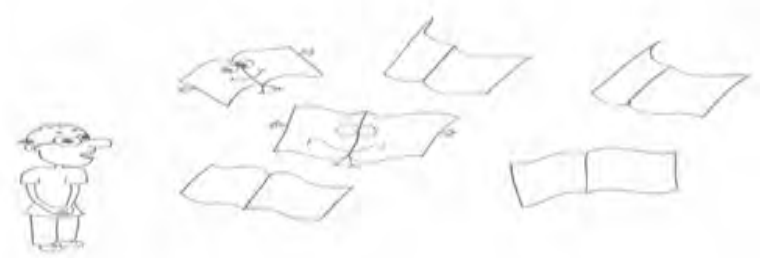
Hızlı okumaya yeni başladığınızda karşılaştığınız temel problemlerden biri de özgüvensizliktir. Okuduğunuz her kelimeyi aklınızda tutma isteği yanlıştır. Çünkü okumak ezberlemek değildir. Forel' in de söylediği gibi *raflarımıza koyabileceğimiz şeyleri beyinlerimize koymamalıyız* [Forel'den aktaran: (Ruşen, 2010, s. 156)].

Ezberleme problemi genelde anlayamama endişesi ile okuduğunuz metni tekrar okumak, geriye dönüşler yapmak şeklinde kendini gösterir. Bunu ortadan kaldırmak için okuduğunuz satırı başka bir kitapla vs. kapatarak alttakine geçin. Bu şekilde kendinizi önceki satıra geri dönmemeye alıştırabilirsiniz. Bir başka yöntem de –eğer birkaç kere okuma ihtiyacı hissettiğiniz yerler oluyorsa- metnin bazı bölümlerini tekrar okumak yerine tama-

mını tekrar okumaktır. Ancak bunu yaparken sadece satırdaki ilk ve son kelime üzerinde duraklar yaparak okuyun. Gözleriniz bir satırda en fazla iki sıçrama yapsın. İlk okuduğunuzda anlamada biraz zorluk yaşayabilirsiniz ama devam edin. Bu yöntemle hem tek okumalık sürede yazıyı iki-üç kere okumuş olacaksınız hem de hızdan taviz vermediğiniz için gözlerinize kas çalışması yapmış olacaksınız.

Otomobilin ilk icat edildiği dönemdeki *atların yerini alamayacağı, sadece bir moda olduğu* fikrinin şu anda çok komik geldiği gibi hızlı okuma becerisi geliştirdikten sonra da *yavaş okursam daha iyi anlarım* düşüncesi en az o kadar komik gelecektir.

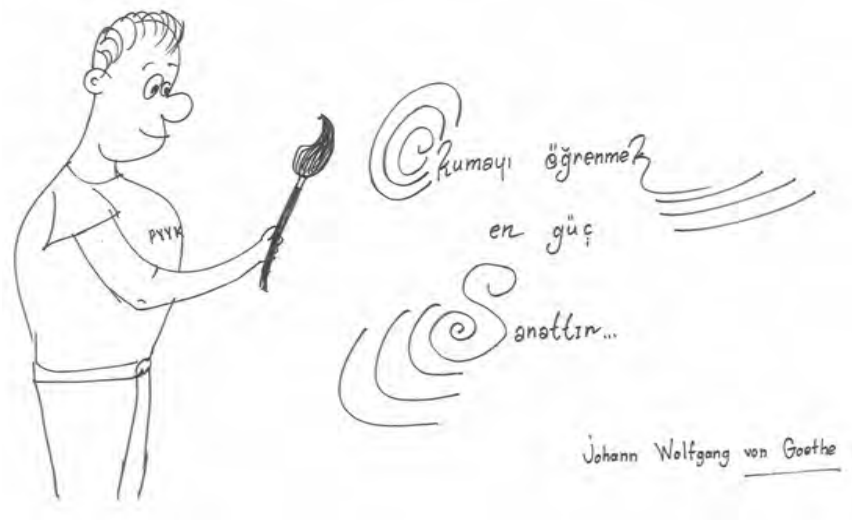
Hızlı okuyucu olmayı kim istemez ki? Siz de istiyorsunuz tabi ama şunu dediğiniz de oluyordur: *Keşke doğuştan hızlı okuyucu olsaydım…* Böyle bir şey mümkün olmayacaktır ancak mümkün olsa bile tadı olmayacaktır. Allah her şeyi bize vermiş olsaydı, elimizden en büyük mükâfatı almış olurdu. Yani işi başarmış olmanın zevkini… (Çavuş, Anlayarak Hızlı Okuma, 2003, s. 41).

Sabırsızlık

Hızlı okumayı, 'okumayı' çok sevenlerin yanı sıra sınavlara hazırlanan ve okuması gereken fazla materyal olan bireyler öğrenmek istemektedir. İlk başladıklarında 21 gün alıştırma yapmak yerine yetiştirmek gerekenleri okumanın daha mantıklı olacağını düşünürler. Eğer siz de öyleyseniz oduncunun keseceği odunları daha çabuk bitirebilmesi için ara sıra baltasını bilemesi gerektiğini aklınızdan çıkarmayın.

Konuşmaya yeni başlayan bir çocuğun acemiliği, sevimliliği ve komikliği olduğu gibi alıştırmaları ilk yapmaya başladığınızda siz de benzer durumlarda olacaksınız. Bu ilk zamanlarda içinizden gelen *bu çok gereksiz, saçma, bunu yaparken çocuk gibi komik oluyorum* seslerine kulak vermemeniz gerekir. Çünkü o saçma, komik ve zor dediğiniz egzersizlerin hepsinin bir amacı vardır.

Dikkatsizlik

Okumanın önünde duran engellerden bir tanesi de okurken aslında okumamak yani başka işlerle meşgul veya başka işlere meyilli olmaktır. Bu da konsantrasyon sorunu yaşamanıza sebep olur. Buzan, konsantrasyon konusunda şöyle demektedir: Dünyanın neresinde olursa olsun kaçınızda konsantrasyon sorunu var? dediğimde %95 elini kaldırıyor elini kaldırmayan %5 ise zaten beni dinlemeyenler [Buzan'dan aktaran: (Baran, 2008, s. 84)]. Bunu ortadan kaldırabilmek için okumak için özel bir za-

man ve yer belirlemelisiniz. Örneğin yatakta uzanmış yatıyorken okumamalısınız. Çünkü beyninize 'yatak=uyku' mesajını çoktan gönderdiniz. Uyumamak için ne yapsanız fayda etmeyecektir. Gece geç vakitlerde okumanız gerekiyorsa konforsuz yerlerde – sert bir sandalye gibi- okumanız sizin için daha iyi olacaktır.

Hızlı Okuma Konusundaki Bilgi Eksikliği (Yanlışlığı)

Hızlı okuma tekniklerini reklam ve şov konusu haline getirenler bu işi abartmaktadırlar. Beş dakikada Nutuk'u bitirdiğini iddia edenleri bile duyduğunuzda şaşırmayın. Ama her duyduğunuza da inanmayın. Çünkü hızlı okuma alıştırmalarını siz uygulayıp da aynı hıza erişemediğinizde hayal kırıklığına uğrayabilirsiniz. Bu konuda öncelikle bilmeniz gereken göz atma ve okuma farkıdır. Galiba Nutuk'u beş dakikada okuduğunu iddia edenler bu farkı göz ardı ediyorlar. Dakikada 2000-3000 olarak ifade edilen hızlar, okuma hızı değildir; ancak göz atma ya da tarama amacıyla elden geçirilen metinler üzerinde bu hızlara ulaşılabilir. Göz atma ve tarama ise özellikle ilk defa okunacak metinler göz önüne alındığında okuma ile aynı değerde şeyler değildir (Ceviz & Yıldız, 2009, s. 19).

Hızlı okursam anlayamam inancı da bu dönemde aklınıza gelen boş düşüncelerden olacaktır. Biraz geçmişe gidin. İlk okumayı öğrendiğinizde hece hece okuma yapıyordunuz. Peki, hecelemeyi bırakıp akıcı okumaya başladığınızda ne oldu? Okuduğunuzu anlayamayacak hale mi geldiniz? Hayır. Öyleyse hızlı okuyucu olduğunuzda da okuduğunuzu anlayamayacak hale gelebileceğiniz konusunda beyninizde gezen boş düşüncelere aldanmayın!

Hızlı okuma, gözünün jet hızıyla kayması değildir (Kasaroğlu & Şenyürek, 2010, s. 51). Gözlerimiz hareket ediyor, duraklıyorken, bilgi yalnızca durduğu zaman algılanıyor. Gözümüz duraklama aynı bir dijital fotoğraf makinesi gibi gördüğünüz

kelimelerin resmini çekip beyne gönderiyor. Beyin de algılıyor (Kondu, 2008, s. 105). Öyleyse amacınız gözlerinizi hızlı kaydırmaya değil az duraklatmaya ve geniş görmeye alıştırmaktır.

Hızlı okumak dikkatinizi de dağıtmaz. Aksine hızlı okuma konsantrasyonu ve motivasyonu artırır (Kırkkılıç, 2009, s. 446). Çünkü beyin ve göz arasındaki hız farkı çok yüksektir. Yani gözleriniz dakikada 600 kelime okumak yerine 200 kelime okuyorsa arada kalan 400 kelimeyi doldurmak için hayal kuracaktır. Bu yüzden de çoğu okumalarınızda başa dönme ihtiyacı hissedersiniz.

Bir kitap okudum veya bir eğitime gittim hayatım değişti! Anlayışına sahip olmanız da sizi hızlı okumayı öğrenmeniz konusunda çıkmaza sürükleyecektir. Çünkü hiçbir kitap vitamin hapı değildir! Ayrıca öğrenmenin etkinliği kişinin birikimlerine bağlıdır. Bir konuyu öğrenmek için o konuyla ilgili bir takım ön bilgilere veya temel becerilere sahip olmanız gerekir. Atletik becerilerin birçok spor dalı için ön koşul olması gibi, analiz-sentez, yaratıcılık ve sorun çözme gibi temel beceriler de her türlü konunun öğrenilmesinde büyük rol oynarlar (Yıldırım, 1999, s. 69).

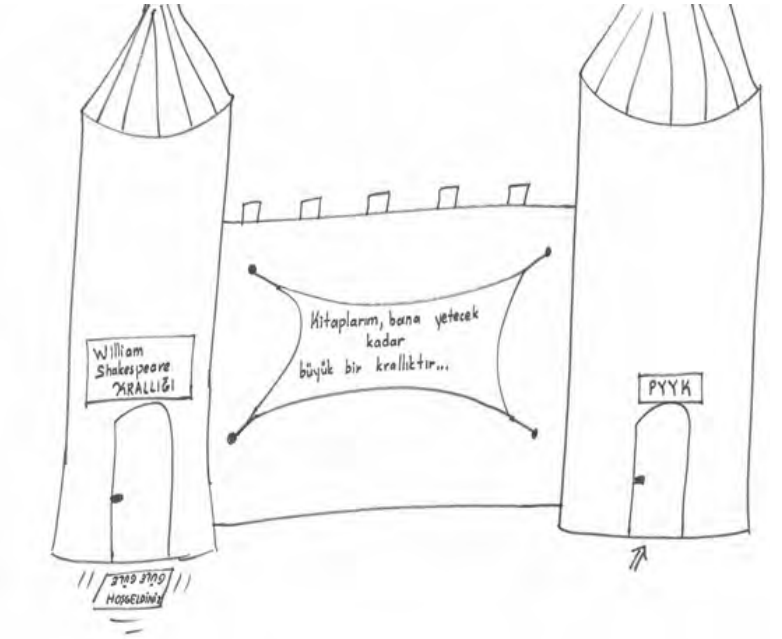
Kültür Düzeyi

Kültür düzeyi denildiğinde akla gelen ilk şey bilgidir. Bir konudaki bilgi seviyeniz o konuyu anlamanızda ne kadar etkiliyse okuma hızınızda da o kadar etkilidir. Çünkü okuma da bir tür anlama sürecidir. Gözler de okuduğu kelimeye yabancıysa eğer içinden birkaç kere seslendirme ihtiyacı duyar. Çok hızlı okuyucular bile ilk kez gördüğü bir kelimeyi heceleme ihtiyacı duyar. Bir tarihçi matematikle ilgili bir yazı okuduğunda nasıl ki yabancılık çekecekse –tarihçi aynı zamanda bir matematikçi de değilse- siz de yabancı olduğunuz bir konuyla ilgili yazı okurken yabancılık çekersiniz ve okuma hızınız düşer. Bu engeli ortadan kaldırmanız için şunları yapabilirsiniz:

- Okuyacağınız kitaba başlamadan öncelikle varsa kitabın sonundaki sözlüğü okuyun. Kitabın kendine ait sözlüğü yoksa bilmediğiniz kelimelere takılmadan onun anlamını

cümleden çıkarmaya çalışarak okuyun. Sözcüğün anlamını cümleden çıkaramadıysanız o zaman sözlüğe bakın ama okumanız bittikten sonra.

- Ara sıra sözlük karıştırma veya çevrimiçi sözlüklerden yararlanma alışkanlığı kazanın. Çevrimiçi sözlüklerden en kaliteli olanı şüphesiz Türk Dil Kurumu'nun Büyük Türkçe Sözlük[4] adını verdiği veritabanıdır.
- Sözlüklerin yanı sıra ansiklopedi karıştırmak da faydalı olacaktır. Ancak basılı ansiklopediler çevrimiçi ansiklopedilerden daha güvenilir ve faydalıdır. Çünkü internet ortamında bilgi çöplüğü diye nitelendirebileceğimiz yalan yanlış bilgiler içeren siteler mevcuttur. Bununla birlikte basılı bir metinde bilgi ararken bulmak istediğiniz bilgi ile birlikte başka bilgiler de öğrenmiş olursunuz.
- Her alanda bir şeyler bilin, bir alanda her şeyi bilin [Huxley'den aktaran: (Sekman, Kesintisiz Öğrenme, 2008, s. 137)].

4 Bu sözlüğe http://tdk.gov.tr adresinden ulaşabilirsiniz.

Okuma Alışkanlığının Olmaması

Hızlı okuma alıştırmalarını yapabilmeniz için öncelikle okuma alışkanlığına sahip olmanız gerekir. Çünkü hızlı okuma alıştırmaları disiplinli bir çalışma gerektirir. Okuma alışkanlığınız yoksa eğer hızlı okuma eğitiminiz boyunca çalışma yapma alışkanlığınız da çok az olacak demektir. Kursiyerlerim üzerinde yaptığım araştırmaların sonucunda düzenli okuma alışkanlığı olmayanlarının günlük alıştırma yaparken de düzensiz olduklarını ve diğerlerine göre hızlı okuma alışkanlığını daha yavaş edindikleri gördüm. Okuma alışkanlığı kazanmak için şunları yapabilirsiniz:

Kendiniz için;

- Okuyanlarla bir arada olun.
- Yolculuklarınızı etraftaki tabelaları okuyarak değerlendirin.
- Elinizin altında her zaman bir kitap bulundurun.
- Kitabınıza notlar alın ve öğrendiklerinizi başkalarıyla paylaşın.
- Okumak istediğiniz metinleri ne zaman bitireceğinizi planlayın, not edin hatta başkalarıyla paylaşın ve bu şekilde kendinizi mecbur hissedersiniz.

Ebeveynler için;

- Okumuyorsanız bile yanınızda kitap taşıyın ve sık sık değiştirin (Karataş, 2008).
- Çocuklarınıza kitaplar hediye edin ancak daha çok kendi kitabını kendi alması için teşvik edin.
- Okul öncesi çağında –okuma bilmeyen- çocuklarınız için de onlara kitap okuyun ve onlara hayal kurabilecekleri resimlerden oluşan kitaplar verip okumasını isteyin.
- Evde okuma saati ayarlayın ve bütün aile fertleri olarak o saatte okuma yapın.

- Kitapları ev içinde sadece kütüphanede bulundurmayın (Maraşlı, 2008, s. 79). Her yerde okunabilecek tarzda kitaplar vardır. Örneğin zevkle okunabilecek, eğlenceli kitapları bilgisayar masasına koyabilirsiniz :-)
- Çocuklarınıza kitap okuyun ve yer yer okumanızı bölerek tahminlerle devam etmelerini isteyin.
- Çocuklarınız için kitaplığınızın bir bölümünü ayrın veya ona bir kitaplık yaptırın.

Eğitimciler için;

- Okuma imkânı yaratın: Okuma saatleri, sınıf kütüphanesi oluşturma…
- Öğrencilerinize günlük tutturun; onlardan hikâye, masal, şiir, deneme yazmalarını isteyin.
- Kitap okuyun, okuduğunuz kitaptan hoşunuza gidenleri öğrencilerinizle paylaşın.
- Okuma çetelesi tutun: Ayın okuyucusunu ödüllendirin.

Fiziksel Engeller

Uykusuzluk ve Yorgunluk

Hızlı okumanın bir göz ve beyin sporu olduğundan bahsetmiştik. Uykusuzluk hem beynin hem de gözlerin performansını düşüreceğinden etkileyeceğinden kaliteli bir uyku uyumayı ihmal etmeyin. Çünkü gözlerdeki kızarıklıklar bir yana öğrenme güçlüğü etkisi de yaratmaktadır. Çünkü uykusuzluk sarhoşluk gibidir, uykusundan fedakârlık eden insan da sarhoşlaşmaya başlar. Çalışma masanızın karşısına şu sözü asmanızı öneririm: Yapacak o kadar çok işim var ki, yatmaya gidiyorum [Fransız atasözü, aktaran: (Sekman, Her Şey Beyinde Başlar, 2011, s. 133).

Okuma Ortamı

Okuma ortamı denildiğinde akla ilk gelen ergonomi yani oturduğunuz yerdir. Oturulan yerin -adından da anlaşılacağı gibioturulan yer olması gerekir yatılan yer değil. Bir sandalye veya koltukta kamburlaşmadan oturulmalıdır. Eğer okuduğunuz kitap ciltli veya çok kalın bir kitapsa bir masaya koyup okumak daha kolay olacaktır. Ancak masada da başı fazla eğmemek gerekir.

Okurken dikkat edilmesi gereken ikinci nokta kitabın tutulma şeklidir. Kitabı sol elinizle tutmanız gerekir. Çünkü sağ elle tutarken sol elle çevirmeye kalktığınızda sayfanızın üstünü elinizle kapatmış olursunuz.

Kitapla göz arasında yaklaşık 30 cm. mesafe olmalıdır. Eğer bu okuma ekran okumasıysa mesafeyi biraz daha artırmakta fayda var.

Okunan kâğıt matsa parlak, parlaksa mat ışıkta okuma yapmak gerekir. Karanlıkta yani loş ışıkta okuma yapmak göz sağlığına zarar vereceği için okuduğunuz ortamın aydınlatılması iyi olmalıdır. Mümkünse uzun okumalar gün ışığında yapılmalıdır. Bununla birlikte karanlıkta bilgisayar veya televizyona bakma-

nın da gözünüze zarar verdiğini söyleme gereği duymuyorum.

Okunan ortamın sessiz olması gerektiğiyle ilgili bazı tartışmalar bulunmaktadır. Ancak bu konuda şu durumu göz ardı etmemek gerekir. Sürekli sessiz ortamda okuyan bireylerin dikkatleri diğer bireylere göre sesli ortamlarda dikkatleri daha çok dağılacaktır.

Ortam ısısının da ne çok soğuk ne de çok sıcak olması gerekir. Çünkü soğukta titremekten sıcakta da terlemekten okumaya konsantre olamayacaksınız.

Son yıllarda bilgisayar ortamında bilgi öğrenmenin yaygınlaşmasıyla ve neredeyse kitap okumanın yerini e-kitap okumanın almaya başlamasıyla birlikte ekran okuma kavramı da okuma hızını ve kalitesini etkileyen nedenler arasında yer almaya başlamıştır. Ekran okumadaki hız basılı metni okuma hızının çok altındadır. Bunun sebebi parlaklık, renk ve ışıktır. Ayrıca uzun süre ekran başında kalmak vücut kaslarını da yoracağı için hızı düşürecektir. Bu sebeple gözlerinizi ekran okumaları yaparken daha sık dinlendirmelisiniz.

Okunan Metnin Özellikleri

Okurken metnin en başta gelen özelliği metinde kullanılan yazı puntosudur. Yazı karakterlerine göre değişmekle birlikte Times New Roman stili için en uygun punto 12'dir.

Okunan metindeki kelime haznesi ile okuma hızı yakından ilişkilidir. Çok okuyan biri bile önüne hiç bilmediği bir kelime geldiğinde heceler. Bazen de okunan metindeki konu o kadar soyuttur ki kelimeler tanıdık olsa bile anlayabilmek için üzerinde düşünmek veya birkaç kez okumak gerekebilir.

Metnin türü de okuma hızınızı ve okurken yapmanız gerekenleri değiştirecektir. Bu yüzden öncelikle okuduğunuz metni tanımalısınız. Metinleri genel olarak iki kategoride toplayabilir-

siniz. Bunlar bilim ve sanat metinleridir. Bilimsel metinler makale, ders kitabı, biyografi gibi bilgi ağırlıklı olanlardır. Sanatsal metinler ise şiir, hikâye, roman gibi duygu ağırlıklı olanlardır. Siz de okuyucu olarak okuduğunuz metnin türüne uygun okuma stratejisini kullanarak okuma kalitenizi artırabilirsiniz. Biz burada bilimsel metinlerde kullanabileceğiniz zihin haritası ve sanatsal metinlerde kullanabileceğiniz hikâye tahlili tekniğinden bahsedeceğiz. Her iki tekniği de iki tür metinde kullanabilmeniz mümkündür ancak hikâye tahlili tekniği daha detaylı öğrenmeniz açısından hikâye, roman, masal gibi olay ağırlıklı metinleri incelerken daha kullanışlıdır. Ancak tahlili yaptıktan sonra zihin haritanızı çıkarmanız da çok faydalı olacaktır. Her iki not alma tekniğini kullanırken ön notlar almanız gerekecektir. Ön not alma döneminde birçoğumuzun yaptığı altını çizme tekniğini bir kenara atmamız gerekir. Altını çizerek okuma hem sayfanın çok fazla kirlenmesine yol açar hem de çok altını çizdiğiniz için nerenin daha önemli olduğunu vurgulamanız güçleşir. Bu yüzden altını çizmek yerine okurken kendinize göre işaret geliştirmeniz daha uygun olur. Aşağıdaki işaretler size işaret geliştirmeniz konusunda yardımcı olacaktır:

<…> : Önemli yer başlıyor bitiyor.

\+ : Katılıyorum.

\- : Katılmıyorum.

+- : Çelişkili bilgi.

! : Önemli

!! : Çok önemli

A : Ana fikir.

bk. : Detaylı bilgi için başka bir kitaba ve sayfaya da bak.

Yanlış Nefes Alma

Nefes almanın ve beynin -yani okumayı yapan organınızın- aldığınız nefese ne kadar çok ihtiyaç duyduğunu biliyorsunuz. Okumada ve öğrenmede önemli bir etken olan nefes alma hızlı okumada da önemlidir. Hızlı okuma nasıl ki gözleri belirli bir ritimde hareket ettirmekse bu ritimli harekete beden de eşlik etmelidir. Hızlı okuma yapabilmek için olması gereken, kendimizi okurken normal bir ritimde nefes alıp vermeye alıştırmaktır (Yıldız, 2008, s. 48).

Doğru nefes almak için öncelikle ciğerlerinizdeki nefesi boşaltın, burnunuzdan yavaş yavaş nefes alın ve ağzınızdan yavaş yavaş verin. Bunu yaparken nefesi verme hızınızın alma hızınızdan daha yavaş olmasına dikkat edin. Bunu gün içerisinde birkaç kere uygulayın.

Seslendirme

Bu engel karşımıza daha çok iç seslendirme olarak çıkar. Hızlı okuma engellerinden en zor terk edilenidir. Okuma yaptığınızda içinizden gelen ses –dudaklarınız kıpırdamasa bile- sizi rahatsız eder. Gözün hız kapasitesi sesten daha fazla olduğu için öncelikle gözünüzü geliştirmeniz gerekir. Yani dakikada ortalama 150-200 kelime konuşabilen bireyin gözüyle okuma hızı da aynıysa iç seslendirme kaçınılmazdır. Bundan kurtulmak için öncelikle ilkokuldan beri süregelen heceleyerek okuma alışkanlığını değiştirmeniz gerekir. Yani kelimelerin de bir sembol olduğu düşüncesini kazanmalısınız. Nasıl ki yürürken araba gördüğünüzde onu hecelemeden araba olarak zihninizde şema oluşturuyorsak araba kelimesini okurken de aynısını yapmalısınız.

Buradan şunu da söyleyebiliriz ki gördüğünüz arabayı algılamak için seslendirmeye gerek yoktur. Aynı şekilde bir metinde de araba kelimesini okumak için seslendirme yapmaya gerek yoktur. Çünkü zihinde canlandırılan kelimenin harfleri değil şemasıdır. Bunu da artırabilmek için bol kitap okumalı ve kelimelere aşinalık kazanmalısınız. Çünkü zihinde şema olarak canlandırabileceğiniz kavramları daha az içten seslendirme gereksinimi duyarsınız. Bu konuda kendinizi daha da geliştirmek için okurken aynı ritimde sakız çiğnemek, dişlerinizin arasına kalem gibi bir nesne almak ve dilinizi damağınıza yapıştırmak da faydalı olacaktır. Bu durumlardan herhangi birindeyken dışınızdan seslendirme yapmayı ve yani konuşmayı deneyin. Evet, konuşamayacağınızın farkındayım. İşte o şartlarda fiziksel olarak ses çıkaramadığınız için içinizden de seslendirme yapmanız zor olacaktır. Bunlarla birlikte sözsüz müzik veya yabancı müzik eşliğinde de okuma yapabilirsiniz. Ancak burada dikkat etmeniz gereken seçeceğiniz müziklere dikkat etmektir. Çünkü sözleri bilinen sözsüz müziklerin de sözlü müziklerden farkı yoktur. Çünkü böyle durumlarda hayal kurma ve o sözleri içinizden seslendirmeye çalışma engeli karşınıza çıkacaktır.

İçten seslendirmeyi tamamen yok edebileceğiniz zaman okuma hızınızın üç katına çıktığı zamandır. Çünkü bu kadar kelimeyi bir dakikada seslendirmek nasıl mümkün değilse içten seslendirmek de mümkün değildir. Masa kelimesini tek başına ve bir bakışta seslendirebilmeniz *mümkünken masada duran sürah*i kelime grubunu bir bakışta seslendirmenizin mümkün olmadığı gibi.

İç seslendirmenin nasıl büyük bir engel olduğunu daha iyi anlamak istiyorsanız onu tıpkı dış seslendirme gibi düşünün!

Sesli Okumanın Hız Sınırı (Ruşen, 2010, s. 189):

- 600: Zekâca anlamak imkânsız.

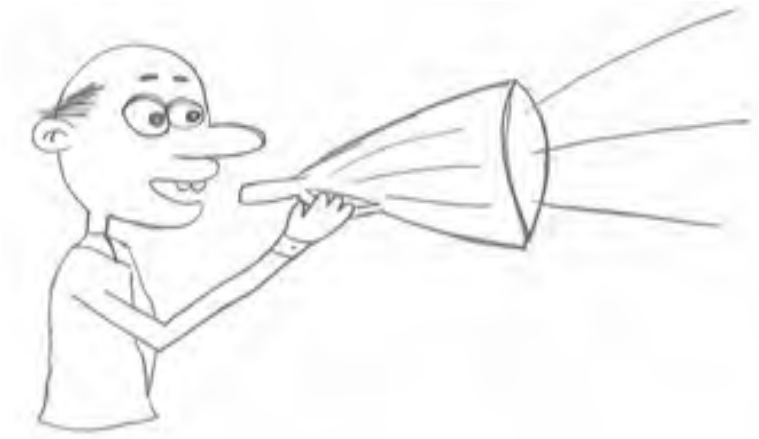
- 500: Anlamak için elektronik yardım gerekiyor.
- 400: Donald Duck'ın konuşma hızı.
- 300: Hızlı konuşma.
- 200: Normal hız (diplomat konuşması)
- 100: Çok yavaş, önlem almalısınız. Umarım ilkokulu bitirmişsinizdir?

Asıl okuyanın göz değil beyin olduğunu bilmeniz de size bu konuda yardımcı olacaktır. Çünkü göz okumada sadece bir araçtır. Biz gözlerimizle değil, beynimizle okuruz [Öztürk'ten aktaran: (Ruşen, 2010, s. 32)]. Bu aracın algılama yaparken kendine göre kuralları ve kapasitesi var.

Beyni gözden ayıran en önemli özellik gözün tıpkı bir fotoğraf makinesi gibi, sadece durduğu zamanlarda algılama yapabilme yeteneği olmasıdır. Yani beynin göz gibi yorulmaması ve kapasitesinin gözden kat kat fazla olmasıdır. Yorulmamasının sebebi beynin çalışmasının vücuttaki kaslar gibi çalışmaması ve elektromanyetik bir özelliğe sahip olmasından kaynaklanır. Yani çalışırken *beynim yoruldu* demek yerine *gözüm yoruldu* demeniz gerekir. Çünkü asıl yorulan gözdür. Beyninizi yorgun hissetmenizin sebebi gözün yorulmasıyla birlikte hantallık yani çok veya yetersiz uyku, yanlış beslenmek, yetersiz ve yanlış nefes almak, yeterli miktarda su almamak ve zihin egzersizleri yapmamaktır. Ayrıca yanlış kullanmak da size yorgunmuşsunuz gibi bir his verir. Beyninizi bir bilgisayar gibi düşünecek olursanız eğer –beyin bilgisayardan çok daha karmaşık ve mükemmel yapıda olsa bile- aynı anda birden fazla işlem yapmak çeşitli sorunlar yaratabilir. Şimdi bilgisayar eskisinden daha iyi ancak yine de aynı anda oyun oynarken internetten de dosya indirdiğinizi ve müziğinizin de açık olduğunu bir düşünün. Sizce kaç saat yavaşlamadan işlem yapabilir? Aynı şekilde beyninizde aynı anda birden fazla ve

alakasız işlem yaptığında size yorulma hissi verecektir. Bu hissi vermesinin sebebi yorulması değil onun yanlış kullanılmasından kaynaklanan karışıklıktır.

İç seslendirme konusunu takıntı haline getirmek de ayrı bir sorun yaratabileceği için iç seslendirme hiçbir kelime hatta harfi seslendirmemek olarak algılanmamalıdır çünkü iç ses sorunu dendiğinde, bazı kişiler bunu tamamen sesi kesmek olarak algılamaktadır. Okurken 10 kelimeden 2 veya 3 tanesi seslendiriliyorsa, bu durum sorun olarak görülmemelidir. Hatta bazen 2-3 kelimenin seslendirilmesi algıyı artırma yönünden fayda sağlayabilmektedir (Karafilik, 2010, s. 68).

Kelime Kelime Okuma

İlköğrenim dönemindeki alışkanlıklardan kaynaklanan bu engel okuma hızını azaltmakla birlikte anlama hızını da azaltır. Nasıl ki sesin (konuşmanın) ideal anlaşılma hızı dakikada 150-200 kelime ise ışığın (gözün) ideal anlaşılma hızı da sesin en az üç katıdır. Dakikada 20 kelime konuşan birini dinlerken ne kadar sıkıldığınızı ve hayal kurmaya başladığınızı bir düşünün. Aynı şekilde konuşma hızıyla aynı hızda okuma yaparken göz de

daha fazla yorulur. Çünkü daha çok sıçrama yapar. Gözlerimizin kelime kelime okuma alışkanlığından kurtulması zihni yönden ferahlamanızı sağlayacaktır. Bu durumu, tercümanların yaptıkları çevirilerde de kolaylıkla fark edersiniz. Yabancı dilden kelime kelime çeviri yapılırsa yanlış yorumlar yapılabilir. Kelime kelime okunduğunda da okunulan konuda bütünlük sağlanamadığından farklı mesajlarla veya yanlış bilgilerle karşı karşıya kalabiliriz (Kadıoğlu, 2004, s. 123).

Göz Kaslarının Zayıflığı

Nasıl ki bir halterci ağırlık kaldırmaya ilk başladığınızda 200 kilo kaldıramıyorsa gözler de hızlı okumaya ilk başladığında 1000 kelime okuyamaz. Sebebi gözlerin idmansızlığıdır. Gözlerin gün içinde büyük bir zamanı uyku ve televizyonla geçirmesi gözlerin idmansızlığını daha da körüklemektedir. Kitaptaki alıştırmaları gerektiği kadar yaptığınızda gözlerinizin de tıpkı çıkacakları maça hazırlanan futbolcular gibi terlediğini yani ıslandığını ve kaslarınızın gelişmeye başladığını hissedeceksiniz. Unutmayın ki hızlı okuma da bir spordur. Bu sporda kullanılan organ göz ve beyin olduğuna göre öncelikli gözü sonra da beyni geliştirmelisiniz. Göze öncelik vermenizin sebebi hızlı ve kaliteli anlamayı yakalayabilmek için öncelikli gözlerinize hızlı sıçrama ve geniş görme kabiliyeti kazandırmanız gerektiğidir.

Göz kaslarını geliştirirken onları fazla da yormamanız gerekir. Okumaya sık sık ara vermeyi ihmal etmeyin ve gözleriniz yorulduğunda şu şekilde masaj yapın: Dik oturun. Elinizin ayalarını birbirine sürtün. Avuç içinde meydana gelecek hafif bir ısınmadan sonra ellerinizin ayasını gözlerinizin üstüne koyun. Bastırmayın, kaşımayın, tahriş etmeyin, sert bir biçimde ovalamayın. Lens ya da makyaj vs. varsa, bu uygulamayı ellerinizi kamburlaştırarak yapın. Bu esnada normalden daha derin nefes

alıp verin; nefesinizi tutmayın. Gözlerinizde tam bir karartma sağlayıp bir-iki dakika böylece bekleyin. Ardından ellerinizi kaldırın ve 5-10 saniye sonrada gözlerinizi açın ve boşluğa bakın (Ceviz & Yıldız, 2009, s. 40). Bu masajı uzun süre okuyup yine uzun aralar vermek yerine sık sık ara vererek yapmanız sizin için daha iyi olacaktır.

Başı Hareket Ettirme

Baş hareketinin tek nedeni göz idmansızlığıdır (Yıldız, 2008, s. 61). Göz kaslarınız zayıf olduğunda göz ve beyin arasındaki hız farkını kapatmak için ister istemez başınızı hareket ettirmek isteyeceksiniz. Bu engeli de ortadan kaldırmak istiyorsanız göz kaslarınızı geliştirmek için alıştırmalarınızı düzenli olarak yapmalısınız.

Sessiz okumada baş ve gövde hareketleri engellenmelidir (Demirel, 1999, s. 55). Hızlı okuma da sessiz okumanın en son öğrenilen basamağı olduğu için bırakın başı hareket ettirmeyi göz bile az hareket etmelidir.

Okurken Kelimenin Üstünü Gözle Kapatma

Bu da nedir? dediğinizi duyar gibiyim. Okurken gözlerinizle kelimenin üzerine bakmamalısınız. Peki ya nereye bakacaksınız? Okurken kelimelerin tam üstüne bakarak okursak görme alanımızı sınırlamış oluruz. Oysaki satırın biraz altına bakarak okuduğumuz zaman daha çok kelimeyi bir anda görür ve daha seri okuyabiliriz (Baran, 2008, s. 106).

Satır Başını ve Sonunu Okumak

Ciddi misin? demeyin! Çünkü hızlı okumadaki amacımız en başta belirttiğimiz gibi gözün aktif kavrama ve görme alanını genişletmekti. Eğer satırın başına ve sonuna bakarsanız Gözleriniz gelişse bile boşlukları görecek ve yaptırdığınız alıştırmalar boşa gidecektir.

Göz Kusurları

Okuma işini yapan asıl organ beyin olsa da gözler de okuma işi için gereken araçtır. Her ne kadar göz çukuru denen kemikten bir yapının içine yerleştirilmiş, kirpikler ve göz kapaklarıyla korunmuş olsa da gözler çabuk örselenen organlardır ve bu yüzden onları korumak gerekir. Ancak gözlerde önemli bir bozukluk olmadığı sürece ne kadar değerli oldukları akıllara bile gelmez. Sık rastlanılan göz kusurları şunlardır:

Miyopluk

Uzağı görememe sorunudur. Genetik olduğu gibi (Kitabın yazarında da var) sonradan da olabilir. Birçok araştırmacı, miyop sorunu yaşayan yani uzağı göremeyen insanların sayısının artmasının nedeninin, artık uzun mesafeli görüşe ihtiyacımız kalmaması olduğuna inanıyor. Birkaç nesil önce, Alaskalılar miyobun adını bile duymamışlardı; çünkü hava konusunda bilgi sahibi olmak için sürekli ufka bakıyorlardı. İki nesil sonra, Inuit çocukların %30'u televizyon ve bilgisayarın da etkisiyle, miyop oldu. Benzer şekilde, Nepalliler de uzağı görme sorunu olan kişilerin gözlerine egzersiz yaptırmak ve onları eğitmek için, uzun süre aya bakmaları gerektiğine inanıyorlar (Öz & Roizen, 2007, s. 299). Miyop sorunu olan birçok insan genellikle okula başladığında miyop olduğunu fark etmektedir. Çünkü uzaktaki bir yazıyı okuma ihtiyacı olmayan bir insan genellikle miyop olduğunu anlayamıyor. Eğitimlerimde de alıştırma yaparken miyop olduğunun farkına varan kursiyerlerime rastladım.

Hipermetropluk

Yakın görememe sorunudur. Gazete, kitap veya ekran okurken uzaktan bakma ihtiyacı duyuyorsanız hipermetrop sorununuz var demektir. Eğer hızlı okumak istiyorsanız ve hipermetrop sorununuz varsa bir an önce doktorunuza görürünün[5].

5 Yoksa kitabı uzakta tutmaktan kolunuz yorulabilir. :-)

Astigmatizm

Uzak veya yakını bulanık görme sorunudur. Miyop ve hipermetropla birlikte de sıklıkla görülür.

Presbitlik

İleri yaşlarda ortaya çıkan bir göz sorunudur. Hipermetrobu olan kişilerde görülme olasılığı daha yüksektir.

Renk Körlüğü

Genellikle erkeklerde görülen renkleri ayırt edememe sorunudur. Bu sorun *genellikle yeşil ve kırmızı renkleri birbirinden ayırt edememe* şeklinde kendini gösterir. Genetik nedenli olduğu bilinmektedir.

Katarakt

Gözün bulanık görmesidir. Bununla birlikte ışığa karşı duyarlılık ve renkleri birbirinden zor ayırt etme gibi sorunlar da yaratabilir.

Şaşılık

Gözlerin görme eksenlerinin farklılığından kaynaklanan bir sorundur. Bu sebeple gözler farklı yönlere bakarlar.

Yanlış Beslenme Alışkanlıkları

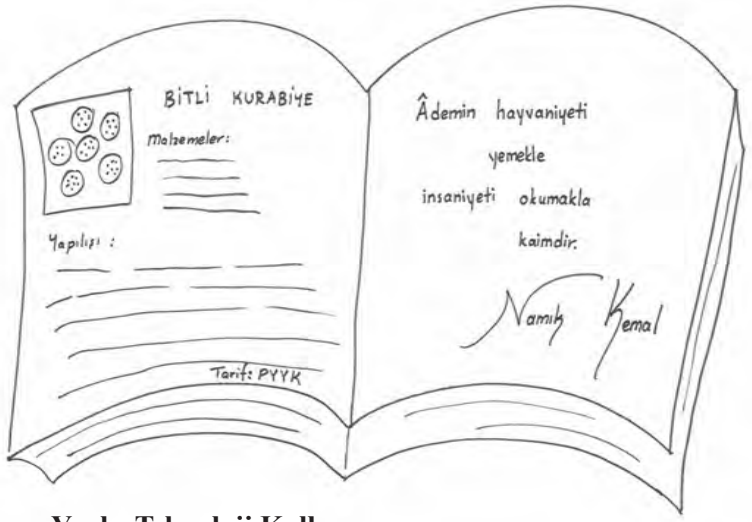
Beslenme alışkanlığınız öğrenmeyi dolayısıyla okumayı doğrudan etkiler. Çok fazla aç veya tok olduğunuz zamanları bir düşünün. Bırakın okumayı, oturmak biler zor gelecek bu yüzden uyum ak isteyeceksiniz. Öğrenme döneminde -ki hayatın her dönemi öğrenme dönemidir- beslenme konusunda şunlara dikkat etmelisiniz:

- *Çok fazla veya çok az yemeyin:* Uykunuzun gelmemesi için. Şunu da unutmayın ki çok yediğinizde bütün enerjinizi sindirim sisteminiz kullanır yani beyniniz aç kalır. Ayrıca hastalıkların çoğu da açlıktan değil tokluktandır hatta ölümler bile…

- *Kahvaltı yapmadan evden çıkmayın:* Düzenli kahvaltı alışkanlığı edinin ve özellikler sınav zamanlarında uzmanların aklına uyarak sabah söyledikleri listeyi hazırlayıp yemeyin. Normal zamanda kahvaltıda neler yemeye alıştıysanız sınavınız olduğu gün de onlardan yemelisiniz ya da önerilen listeyi birkaç hafta önceden beslenmenize katıp kendinizi alıştırmalısınız.[6]
- *Sık sık ve azar azar yeyin:* Bu şekilde hem mideniz yorulmaz hem de kan şekeriniz sabit kalır. Zihniniz en aktif olduğu anda, bir problemi çözmek ya da bir şey öğrenmek için en çok çalıştığınız zaman, beyniniz daha fazla glikoz yakar. Dolayısıyla, öğrenme seviyenizi uygun değer düzeyinde tutmak için beyninizdeki glikoz rezervini yenilemek zorundasınız. Çalışmalara göre, eğer beyninizde glikoz rezervi yoksa hafıza ve öğrenme yeteneğiniz azalır (Carper, 2010, s. 124). Şekerden bahsetmişken işlenmiş şekerler yerine doğal şekerler yani meyve şekerleri tüketmek beyin sağlığı için daha faydalıdır.
- *Oksit giderici yiyecekler yemelisiniz:* Hazır yiyeceklerden mümkün oldukça uzak kalmaya çalışın. Büyük bölümü yağlardan oluşan beyninizin de –tıpkı demirin suyla temas ettiğinde paslandığı gibi- oksitlendiğini unutmayın. Beyni oksitlendirenler doymuş yağlardır. Bu yağlardan ne kadar uzak durursanız beyniniz o kadar genç kalır. Yapay ortamda üretilmiş margarinler, fast food yağlar, cipsler… başta gelen düşmanlarınızdandır. Kendinize bu konuda uygun diyet listesi arıyorsanız şunu bir köşeye yazın ve buzdolabınızın üstüne yapıştırın: Beyninizin en çok istediği beslenme şekli ilkel zamanların beslenme şeklidir (Carper, 2010, s. 51).

6 Sınavdan erken çıkmak zorunda kalmamak için. :-)

- *Su için:* Beynimiz de su içinde yüzüyor. Yapılan araştırmalara göre benimizin suyu bitse ve kafatasıyla temas etse çok büyük zarar görürmüş. X litre için demiyorum ama yanınızdan suyu eksik etmeyin ve sık sık azar azar için. Herkesin ihtiyacı olan su farklıdır. Benim tavsiyem yediğiniz kadar için.
- *İlaç kullanırken hassas olun:* Doktora danışmadan ağrı kesici kullanmak bile vücuda ve beyne zarar verir hatta ölümlere yol açabilir. Unutmayın ki her ilacın faydasının yanında zararları da vardır. Doktorunuza kullandığınız ilacın beyne zararları olup olmadığını danışın hatta vücudunuza da ciddi zararları varsa onu da danışın. Çünkü sağlam kafa sağlam vücutta bulunur. Genel sağlığınız için iyi olan bir şey belleğiniz için de iyidir (Nelson & Gilbert, 2005, s. 20).

Yanlış Teknoloji Kullanımı

Kullanılması kaçınılmaz olan cep telefonu, bilgisayar, tablet, televizyon gibi teknoloji nimetleri beyne ve gözlere zarar vermektedir. Bilgisayar ve televizyon kullanımında oturulan yere ve oturma pozisyonuna dikkat etmek gerekir. Özellikle bil-

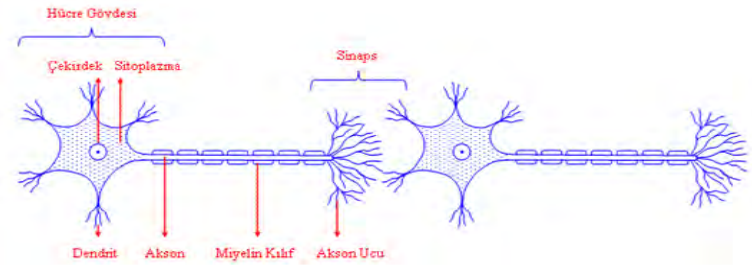
gisayarda okuma yapılıyorsa kitap okuma mesafesinin yaklaşık iki katı kadar mesafede okumak göz sağlığı için iyi olacaktır. Cep telefonu konusunda ise daha hassas davranmak gerekir. Bilindiği gibi artık iletişim çağında cep telefonundan kaçmamız mümkün değildir. Ancak zararlarını en aza indirebilmek bizim elimizdedir. Konuşmaları kulaklıkla yapmak, hep aynı kulakla konuşmamak, çalarken yanıtlamak için biraz beklemek ve arama yaparken karşıdaki açmadan kulağa götürmemek cep telefonunun zararlarını en aza indirecek önerilerden bazılarıdır.

Zihin Haritası

Okumanın amacı öğrenmek ve öğrenmenin en güzel yollarından biri de not tutmaktır. Not tutmanın en güzel yöntemlerinden biri de *Tony Buzan* tarafından ortaya konmuş olan zihin[7] haritalama (mind mapping) dır. Bu yöntemde amaç beyni *(sağ ve sol lopları)* bir bütün olarak çalıştırmaktır. Çünkü zihin haritası not alma tekniği sinir hücrelerinin bilgiyi kodlama yolunu taklit ederek öğrenmeyi sağlayan bir özetleme sistemidir. Bu yüzden zihin haritasına geçmeden önce sinir hücrelerinin yapısını inceleyelim:

Sinir sistemi nöron adı verilen hücrelerden oluşmaktadır. Uyarıları hücre gövdesine doğru dendrit ve hücre gövdesinden dışarıya akson adı verilen nöritlerle nöronlar arası iletişim sağlanır. Bir hücre diğer hücrenin aksonuna bilgiyi *sinaps* bağı ile taşır (Fenokulu.net).

7 Akıl, beyin, hafıza, düşünce haritası… gibi adlandırmaları da vardır. Bununla birlikte kavram haritası bu tekniğin tam anlamını karşılamamaktadır.

İnsan beynini alışılmış –doğrusal- not alma stratejileri gibi tek yönlü hareket ettirerek sınırlandırmayan zihin haritaları aynı zamanda kelimeler arasında kaybolmayı da engellediğinden zamandan tasarruf sağlar. Bir zihin haritası bütün zihinsel becerileri harekete geçirir: Çağrıştırıcı ve yaratıcı hatırlama becerilerini, sözcükleri, sayıları, listeleri, sıraları, sol lobdan mantık ve analizi; renkleri, imgeleri, boyutları, ritimleri, düş gücünü, bütünleştirme yeteneğini (Gestalt) ve sağ loba ait uzaysal algılama yeteneklerini; el becerilerini, görme yeteneğini ve beynin organizasyon, saklama ve hatırlama gücünü (Buzan, Hızlı Okuma, 2010, s. 175).

Zihin haritası klasik not alma stratejilerine göre daha kullanışlıdır. Zihin haritalarında bilgiler resim, şekil ve sembollerle görselleştirilir. Görselleştirme anımsamayı kolaylaştırır. Bir resim bin kelimeye bedeldir (Türkkan & Türkkan, Uygulamalı Hafıza Teknikleri, 2010, s. 185). Ayrıca az yer kaplar, renkli olması ilginizi çeker, hayal gücünüzü geliştirir ve her şeyden önemlisi isminden de anlaşıldığı gibi zihninizin kayıt tekniğini taklit ettiğiniz için aldığınız notları hatırlamanız da daha kolay olur. Kısacası bu not alma sisteminin yaratıcısı Buzan'ın da dediği gibi *akıl haritaları düşünen ve hisseden araçlardır* (Buzan, Akıl Haritaları, 2009, s. 93).

İyi bir zihin haritası şu şekilde olmalıdır:

- *Öncelikle bir A3 –eğer yoksa A4- kâğıdına ihtiyacınız var:* Kâğıdın boş olması önemlidir. Çünkü zihin çizgilerden hoşlanmaz. Boş olması hayal gücünüze serbestlik sağlar. Kâğıdı rahat kullanabilmeniz için manzara formatında (yatay) tutmanız gerekir.
- *Renkli ve akıcı yazan kalemlere ihtiyacınız var:* Renklilik yaratıcılığınızı etkileyeceği için önemlidir. Kalemlerinizin akıcı yazması da zihninizin takılmamasını sağlayacaktır.

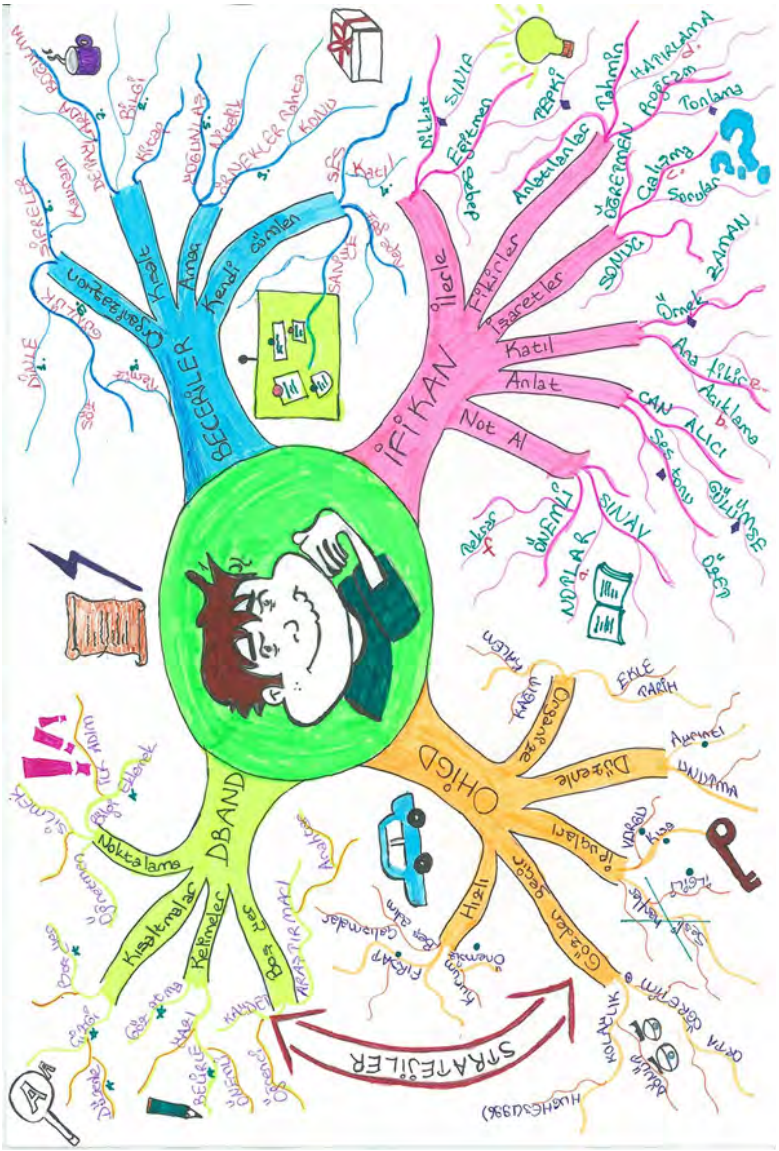
Çünkü zihin haritasındaki temel prensip akla ilk gelen sözcüğü yazmaktır.

- *Sayfanızın merkezinde haritanızın merkezini oluşturan konuyu ifade edecek bir resim veya vurgulu bir tarzda yazılmış kelime olmalıdır:* Resim veya vurgulu bir yazı hem albenisi yüksek olduğu için hem de çağrışımlar tetikleyeceği için sade bir yazıdan daha elverişlidir.
- *Resim ve boyutlar kullanın:* Onlarca kelime yazmak yerine bir tek resim daha çok çağrışım yaptıracaktır. Haritanızdaki ana dalları yan dallardan ayıran vurgular kullanmanız da sizin için faydalı olacaktır. Bu vurgular yazının puntosu ve stili olarak ortaya çıkabilir. Bir dal ne kadar yan dala ayrılmışsa o kadar kalın olmalıdır. Yani her yeni dal için ana dala bir çizgi çizerek onu kalınlaştırın. Çünkü konunun nerde ne kadar yoğunlaştığı ayrıldığı dal sayısıyla orantılıdır.
- *Dallara yeni boş yan dallar çizin:* Siz başka dalları çizerken dallara ve merkeze çizdiğiniz boş dalı zihniniz doldurmak için çabalayacaktır.
- *Her dal için tek sözcük yazın:* Tek sözcük size sınırsız çağrışım yaptıracaktır ve kısıtlama yaptırmayacaktır.
- *Sözcükler dal uzunluğunda olsun:* Uzunlukların eşit olması size kâğıt üzerinde yer tasarrufu sağlayacaktır.
- *Sözcükleri tam yazın:* Sözcüklerin aklınızda kalan fotoğraflarıyla çağrışım yapabilmek için haritanızda kısaltma kullanmayın.
- *Oklar kullanın:* Bağlantılı olan dalları oklarla birbirine bağlayın.
- *Çizgileriniz eğimli olsun:* Doğrusal düşünme sağ lobu çalıştırmadığı için elinizi serbest bırakın ve okları düz yapmak için kendinizi kasmayın.

- *Olumlu kelimeler kullanın:* Bilinçaltı olumsuz emirleri kabul etmeyeceği için[8] olumlu ifadeler kullanın.
- *Hiyerarşi, numaralandırma ve işaretler kullanın:* Haritanızdaki önemli unsurlardan birisi kendinize has olmasıdır. Kendinize has olabilmesi için de kendi kodlarınızı geliştirin, önem sırasına göre numara verin ve kavramların derecesini belirterek hiyerarşisini vurgulayın.
- *Hafızanızı canlı tutmak için yazacağınız kavramlarda somutları soyuta soyutları somuta çevirin;* cansızları canlı canlıları cansızlaştırın, beş duyunuzu kullanın; cinsiyet verin; hareketlendirin ve abartın: Zihinde canlandırma insana verilmiş en büyük güçlerden biridir. Çünkü bugünün hayalleri, yarının gelecekleridir (Sezik, 2005, s. 55). Hayal kurmak için uzun uzun uğraşmayın. Kesinlikle aklınıza ilk gelen hayali kurun. Uzun boylu düşünüp kendinizi zorlamayın. Bilinçaltı bazen bilinçten daha seridir (Saygın, Maraşlı, & Maraşlı, 2009, s. 50).
- *Amaç, zihninizin merkezdeki düşünce çerçevesinde düşündüğü her şeyi anımsamaktır:* Zihniniz yazabildiğinizden daha hızlı fikirler üreteceği için haritanızı yaparken neredeyse hiç duraklamayacaksınız. Eğer duraklarsanız büyük ihtimalle kaleminizin sayfa üzerinde kararsız kaldığını fark edeceksiniz. O an geriye sarın ve baştan başlayın. Sıra veya düzenle ilgili kaygılara kapılmayın; çoğu durumda haritalar kendi başlarının çaresine bakarlar. Öyle olmasa bile alıştırmanın sonunda düzenleme yapılabilir (Buzan, Aklını Kullan, 2010, s. 124-126).

8 "Anneni hatırlama!" gibi bir emir okuduğunuzda annenizi hatırlayacağınız gibi :-)

Örnek (Karagücük, 2011)

Hikâye Tahlili

Edebiyatta okunan metinden zevk almanın yolu size kılavuzluk edecek sorular sormaktan geçer. Bu soruları sorabilmek için hikâyenin temel unsurlarını bilerek tahlil etmek gerekir. Hikâye[9] tahlilinde üzerinde durulması gereken konular şunlardır:

Çatışma-Vaka (Olay)

Olay hikâyenin ana unsurudur. Her ne kadar post modern hikâyecilikte olay ikinci plana itilmiş olsa da yine de bir çatışma veya aksiyon vardır ya da her ikisi. Olay yönünden hikâyeleri üç türde ele alabiliriz:

Tek Olaylı Hikâye

Olay bir tanedir.

Dizi Tipi (Zincirleme) Hikâye

Olaylar bağlantılarla birbirini izler.

9 Hikâye kavramını genel olarak roman, masal vs. bütün anlatmaya dayalı türlerin yerine kullanacağız.

Helezonik (İç İçe Geçmiş) Hikâye

Olayların içinden olay çıkar. Genellikle ana olayın etrafında başka bir olay anlatılır. Üst kurmaca tekniğiyle bir aşk efsanesi arka fonda yer alarak içerde güncel bir aşkın anlatılması gibi.

Tema ve Konu

Anlatılmak istenen kavram, duygu veya düşünce genel anlamda temayı, özel anlamda ise konuyu oluşturur.

Mekân (Yer)

Mekân ve yer kavramı birbirine karıştırılmakla birlikte hikâye tahlilinde mekân eğer insansız olursa ona yer denir yani mekân devamında insanı getirir. Bulunulan mekânda kişi mutluysa ve rahatsa açık mekân, rahatsız ve mutsuzsa kapalı mekân özelliği taşır.

Zaman

Okunan metnin sosyal dokusunu hissedebilmek için zamanının iyi bilinmesi gerekir. Zaman konusu çetrefillidir ve ele alırken farklı kategorilerde incelenir. Yazarın yaşadığı dönemi anlatması kronik zaman tekniğini kullandığını, tarihi bir dönemi anlatması ise tarihi zaman tekniğini kullandığını gösterir. Metnin içinde aramamız gereken zamanlar şunlardır:

Öykü (Olay) Zamanı

Olayın geçtiği zamandır. Gerçek zaman da denir.

Öyküleme Zamanı

Yazarın olayı anlattığı zamandır. Üç tür öyküleme vardır:

Art Süremsel Öyküleme

Öykü zamanı öykülemeden öncedir.

Eş Süremsel Öyküleme

Olaylar meydana gelirken kaleme alınır.

Ön Süremsel Öyküleme

Bilim kurgu, yani geleceği anlatan metinlerdir.

Lektür Zaman

Olayla okuyucu arasındaki zamandır.

Aktüel Zaman

Anlatıcının içinde bulunduğu zamandır.

Mazi Koridoru (Flashback[10])

Metin içinde anlatılan geçmiştir.

Kozmik Zaman

Kişilerin geçmişlerini hatırladıktan sonra bulundukları zamanla olay arasında geçen zamandır.

Şahıs (Kahraman) Kadrosu

Eserlerin yazılma amaçlarına göre şahısların özellikleri şekillenir. Sanat için sanat anlayışına göre yazımlı, bireyselliğin ürünü olan eselerde kişilerin özellikleri değişkendir Bunlara karakter denir. Metnin yazılma amacı topluma ders vermekse kötüler hep kötü, iyiler hep iyidir. Bu tür şahıslara tip denir. Toplumda sık sık rastlanan, aynı özelliği taşıyan kişilerdir. Hikâyelerde yer alan ve olmazsa olmaz unsurlardan olan bu kişileri şu başlıklar altında inceleyebiliriz:

Ana (Esas) Kahraman[lar]

Metnin başrolüdür. Olaylar onun etrafında çerçevelenir.

Kaşıt Güç (Hasım)

Ana kahramana fikir yönünden ters düşen ve genellikle yazarın sübjektif yaklaştığı, kötülediği şahıstır.

Değerin Temsili

Ana kahramanın ve karşıt gücün peşinden koştukları şeydir. Aşk romanlarındaki üçgende bulunan kız buna en güzel örnektir.

10 Geriye dönüş olarak da adlandırılır.

Alıcı

Olayla doğrudan ilgisi olmadığı halde etkilenen, yansıtılan şahıstır.

Yönlendirici

Bir fikirle olayların akışını değiştiren örnek kişidir.

Figüratif Unsurlar

Anlatmaya bağlı türlerde figüratif unsurlar aslında boşluk doldurulmak için konulmamıştır hatta figüratif unsur ne kadar çok olursa okunan romanın veya izlenen filmin kalitesini artırır.

Anlatıcı (Bakış Açısı)

Öncelikle şunu vurgulamak gerekir; yazar ve anlatıcı farklı kişilerdir. Yani yazar metin içine bir anlatıcı yerleştirir ve olayları onun ağzından anlattırır. Yazarın olayı kimin ağzından anlattığını bulmamız özellikle verilmek istenen fikir veya duyguyu anlamanın temel yollarından birisidir. Çoğulcu anlatıcı tekniğini kullanan yazarlar olmakla birlikte genellikle üç anlatıcı tekniği kullanılır:

Hâkim (İlahi) Anlatıcı

İsminden de anlaşıldığı gibi hikâyedeki anlatıcı her şeye hâkimdir. Kahramanlar, mekânlar ve zamanlar hakkında her şeyi biliyormuş edasıyla anlatır. Abartılı ölçüde kullanılmadığı sürece bu nitelik, anlatıcı için bir avantajdır (Tekin, 2009, s. 19).

Kahraman Anlatıcı

Otobiyografik roman diyebileceğimiz eserlerde bu tür anlatıcı tekniği kullanılır. Yazar bu tarz anlatımda şahıslardan birinin yerine kendisini yerleştirir. Bu yüzden biraz sübjektif davranır. Bu anlatım tarzından daha fazla zevk alabilmek için yazar hakkında bilgi sahibi olmak gerekir.

Müşahit Anlatıcı

Dışarıdan birisi olayı anlatır ve sadece kendi şahit olduğu kadarıyla bilgi verir. Olaylar arasında boşluklar, kopukluklar olabilir. Bu gruba giren eserlerde ve yazı parçalarında anlatıcı, vaka içinde yer alan şahıs kadrosu teşkil eden fertleri bir kamerada tarafsızlığıyla izler; onların geçmişi, ruh halleri hakkında bilgi vermeden yaptıklarını gözler önüne serer (Aktaş, 2000, s. 105).

Örnek (Bektaş, 2011)

Kurumuş Ağaçlar

Deli Murat, memleketin en azılı bir derebeyi idi! Fakat yaşlandıkça aklı başına geldi. İyinin, kötünün farkına varmaya başladı. Artık en küçük bir fenalık bile onun vicdanında sönmez bir azap cehennemi tutuşturuyordu. Elli yaşına girmişti. Hacca gitmek niyetindeydi. Lâkin hangi yüzle? Uzun kış geceleri, vahşî bir saraya benzeyen kulesinin tenha odasında, ocağın alevlerine dalarak yaptıklarını düşünürdü. Tam otuz sene... Etmediği kalmamıştı. Soyduğu kervanları, kaldırdığı kızları, vurduğu postaları, yaktığı köyleri, yıktığı hanları, bastığı şehirleri hep birden hatırladı. Hele öldürdüğü insanlar... Bunları unutabilmek imkânı yoktu. Vakıa çoğunu kendi nefsini kurtarmak için öldürmüştü. Fakat ne olursa olsun, yine kandı! Evet, kırk kan!...

Bir gece sabaha kadar uyuyamadı. Daha şafak sökmeden atlarını hazırlattı. Kasabaya doludizgin koştu. Sabah namazını henüz bitiren Karababa'yı seccadesinde buldu. Bu Şeyh, devrinin en büyük erenlerindendi. Tekkesi ümitsizlerin mabediydi. Deli Murat'ı görünce gülümsedi:

— Hoş geldin. Seni bekliyordum, dedi.

— Beni mi?

— Evet.

— Niçin?

— Hacca gitmek istiyorsun, değil mi?

— ....

Deli Murat, bu her şeyi bilen, her şeyi gören, gaipten haberdar, mübarek ihtiyarın eline sarıldı. Öptü:

— Fakat yüzüm yok, babacığım, dedi.

— Allah her şeyi affeder.

— Benim kabahatim çok. Günahlarım çok büyük...

— ....

Seccadenin kenarına diz çöktü. Ağlaya ağlaya mazisini anlattı. Bunlar hatırında durdukça, peygamberin mezarına yüz sürmeye cesaret edemeyecekti. Karababa:

— Senin kırk kanın var! Dedi.

— Evet.

— Allah bunları bile affeder.

— Nasıl?

— Ya ölüme lâyık bir adamı vurursun...

Deli Murat:

— Aman aman, diye haykırdı, ben artık adam öldüremem!

Karababa:

— Yahut da, büyük bir menzil açar, geleni geçeni fakir, zengin ayırt etmeden doyurursun. Hepsinin gönlünü hoş edersin! Dedi.

Deli Murat, bu ikinci kefareti muvafık buldu. Parasının sayısını bilmezdi. Bir menzil değil, on menzil açabilirdi.

— Pekâlâ, babacığım, dedi, yarından sonra menzil açıktır. Fakat kanlarımın affolunup olunmadığını nereden bileyim?

— Bilip de ne yapacaksın?

— Hacca gideceğim.

Karababa bir an düşündü:

— Menzilin iç bahçesine kurumuş ağaçlar dik... Dedi.

— Kurumuş ağaçlar mı?

— Evet, bunlar yeşerip çiçek açınca, kanların affedilmiş, kefaretin kabul olunmuştur.

— Hiç kurumuş ağaç yeşerir, çiçek açar mı?

— Açar.

— !...

Deli Murat'ın vahşî bir saraya benzeyen kulesi geniş ovaya inen yolun üstünde idi. Yedi ülke yolcuları önünden geçmeye mecburdu. Burasını hemen menzil haline koydu. Her odaya bir sofra kurdu. Günde yirmi kazan kaynıyordu. Ekmeğinden, etinden, pilavından yedirmeden kimseyi geçirtmezdi. İç bahçeye de Karababa'nın dediği gibi kurumuş ağaçlar diktirdi. Her gün bunları yokluyordu. Aradan bir sene, iki sene, üç sene geçti. Kurumuş ağaçlar yeşermek şöyle dursun, hatta çürümeye, kurtlanmaya yüz tutmuştu. Her gün yine kazanlar kaynıyor, yaz, kış hayrat devam ediyordu. Deli Murat'ın içine şüphe girdi: "Budala mıyım? Hiç kurumuş tahtalar çiçek açar mı? Karababa beni daima hayrat yapayım diye böyle aldatmış olmalı!" Diyordu. Gündüzleri menzilin önündeki çardağa oturur, uşakların, yolcuları nasıl ağırladıklarına nezaret ederdi. Karnı tok olanlara bile mutlaka aşından bir yudum tattırırdı. Bir gün bu çardakta kefaretinin kabul olunup hacca gidebileceğini düşünürken daldı. Tatlı bir rüya görmeye başladı. Bir devenin üstünde, tek başına, çöl ortasında gidiyordu. Deve birdenbire durdu. Deli Murat uğraşıyor, bir türlü yürütemiyordu. Nihayet deve silkindi. Murat kumlara yuvarlandı. Gözlerini açıp, "Hayırdır inşallah!" derken, uşaklarının yol üstünde bir atlı ile uğraştıklarını gördü. Dikkat etti. Bu adam atından inmiyor:

— Bırakın beni! Acele işim var. Duramam! Bırakın... İnmem... diyordu. Uşaklar zorluyorlar, "İn, bir yudum çorba iç.

Sonra git, seni bırakırsak, ağa bize darılır." diye yalvarıyorlardı.

Deli Murat doğruldu. Kendisi de inmesi için atlıya ricaya gidecekti. Kalktı. Tam yola doğru yürürken yolcu atını şaha kaldırmış, uşakların elinden kurtulmuştu. Deli Murat'ın inat damarı tuttu. İçinden, "Ulan, ben sana mutlaka aşımdan tattıracağım!" dedi. Belinden tabancasını çıkardı. Havada uçan serçe kuşlarını nişan almadan vurabilirdi. Yolcunun hızla uzaklaşan atına güzel bir nişan aldı. "Hayvan ölünce gidemez. Çorbayı içer. Ben ona en iyi atlarımdan birini hediye ederim, memnun olur..." diyordu. Tetiği çekti. Fakat at durmadı. Bilakis dörtnala kalktı. Üzerindeki adam yere düşmüştü. Uşaklarıyla beraber bu yolcunun imdadına koştu. Bir de ne görsün? Meğerse ata attığı kurşun, zavallı sahibinin ensesinden girip alnından çıkmamış mı? Yüzünden taze kanlar sızıyordu. Az buçuk daha kendini kaybedecekti. İşte kırk kanını Allah'a affettirmeye çalışırken kazara, elinden yeni bir kan daha çıkmıştı. Ağlamaya başladı. Teessürü o kadar müthişti ki... Uşakları ürktü. "Bırakın, kendimi öldüreceğim. Artık dünya bana haram olsun!" diye haykırıyordu. Elinden tabancasını zorla kaptılar. Teskin etmek için menzildeki odasına götürüyorlardı. İç bahçeye girince birdenbire:

— Ah!... diye haykırdı, Bakınız bakınız!...

Kurumuş ağaçların hepsi aniden ilkbahar bademleri gibi çiçek açmıştı. Bu mucize herkesi şaşırttı. Deli Murat, sevincinden bu bir anda yeşermiş ağaçların diplerini öpüyor, gözlerinden saadet yaşları akıyordu. İşte artık günahları, kırk kanın günahı affedilmişti. Demek kaza ile vurduğu adam ölüme lâyık bir günahkârdı! Bunun kim olduğunu tahkik etti. Menzilde hazır bulunan yolcuların hepsi tanıyorlar:

— Dünyada bunun kadar iyi adam yoktu. Allah rahmet eylesin... diye acıyorlardı. Fakat Deli

Murat:

— Hayır, hayır, dedi, bu adam ölüme lâyık bir günahkârmış!...

Tanıyanlar tekrar reddettiler:

— Hayır, mübarek bir adamdı! Hemşerilerinden kimseye fenalık etmedi. Beş vakit namaz kıldı. Üç ay oruç tuttu. Fakire, fukaraya baktı. Öksüzler büyüttü...

— Hayır, hayır, dedi, bu adam ölüme lâyık bir günahkârmış!...

Ama cesedin başında herkes iyiliğine dair şehâdette ısrar ediyordu. Nihayet Deli Murat:

— O halde, bu adam şimdi gayet büyük bir günah işlemeye gidiyormuş! dedi. Uşaklarına ölünün üzerini aramalarını emretti. Küçük bir mektuptan başka bir şey bulamadılar. Bu mektup, genç ve namuslu bir kadının aleyhinde yazılmış, kocasına gönderiliyordu.

Ömer Seyfettin

Metnin Tahlili

Olay Akışı: Deli Murat'ın Hacc'a gitmek istemesi. Bunun üzerine Karababa'nın yanına gitmesi, onun nasihatlerine uyarak insanları doyurması ve ağaç dikmesi. Aradan birkaç yıl geçtikten sonra oradan hızla geçen bir atlının inadı, Deli Murat'ın yanlışlıkla onu öldürmesi ve ağaçların yeşermesi.

Tema ve Konu: Pişmanlık, bağışlanma. Her ne kötülük yaparsak yapalım eğer niyetimiz iyiyse Allah bizi affeder. Yaptığımız iyilikler bize mutlaka döner.

Karakter Dünyası:

Deli Murat: Azılı bir derebeyidir, inatçı, eşkıya gibi soy-

guncu, ırz düşmanı, katil, suçludur, tez canlı biridir. 40 kişiyi öldürmüştür. İşlediği suçlardan, hırsızlıktan dolayı çok zengin olmuştur. Ayrıca çok iyi silahşordur. Yaşlandıkça aklı başına geliyor. Geçmişte yaptıklarından pişmanlık duymaktadır. İçi rahat değildir. Kendini dine veriyor. Böylece huzurlu bir şekilde Hacc ibadetini yerine getireceğini dile getiriyor.

"Azılı bir derebeyi"

"Yaşlandıkça aklı başına geldi"

"Elli yaşına girmişti. Hacca gitmek niyetindeydi."

"Soyduğu kervanları, kaldırdığı kızları, vurduğu postaları, yaktığı köyleri, yıktığı hanları, bastığı şehirleri hep birden hatırladı. Hele öldürdüğü insanlar…"

"kırk kan"

"Bir gece sabaha kadar uyuyamadı."

"Parasının sayısını bilmezdi. Bir menzil değil, on menzil açabilirdi."

" Deli Murat'ın inat damarı tuttu. İçinden, "Ulan, ben sana mutlaka aşımdan tattıracağım!" dedi"

Karababa: Şeyhtir. Zamanın en büyük bilginlerinden, erenlerinden biridir. Tekkesi ümitsizlerin yeridir. Mübarek bir ihtiyardır.

"Bu Şeyh, devrinin en büyük erenlerindendi. Tekkesi ümitsizlerin mabediydi."

"Deli Murat, bu her şeyi bilen, her şeyi gören, gaipten haberdar, mübarek ihtiyarın eline sarıldı."

Yazarın Bakış Açısı: 3. Anlatıcı(İlahi) bakış açısı var. Yazarın her şeyi bilen, gören bir tutumu vardır.

"Deli Murat'ın vahşî bir saraya benzeyen kulesi geniş ovaya inen yolun üstünde idi. Yedi ülke yolcuları önünden geçmeye

mecburdu.”

“Bu her şeyi bilen, her şeyi gören, gaipten haberdar, mübarek ihtiyarın eline sarıldı”

“Çoğunu kendi nefsini kurtarmak için öldürmüştü.”

Zaman: Zaman tam olarak belli değildir.

“Tam 30 sene,”

“ Bir gece”

“Uzun kış geceleri”

“Her gün”

“1, 2, 3 yıl”

Mekân: Mekân tam belli değildir. Şehir, ülke ismi yoktur. Gerçek mekân yoktur. Dar bir mekân vardır.

“Saraya benzeyen bir kule”

“Menzil”

“Oda”

“İç bahçe”

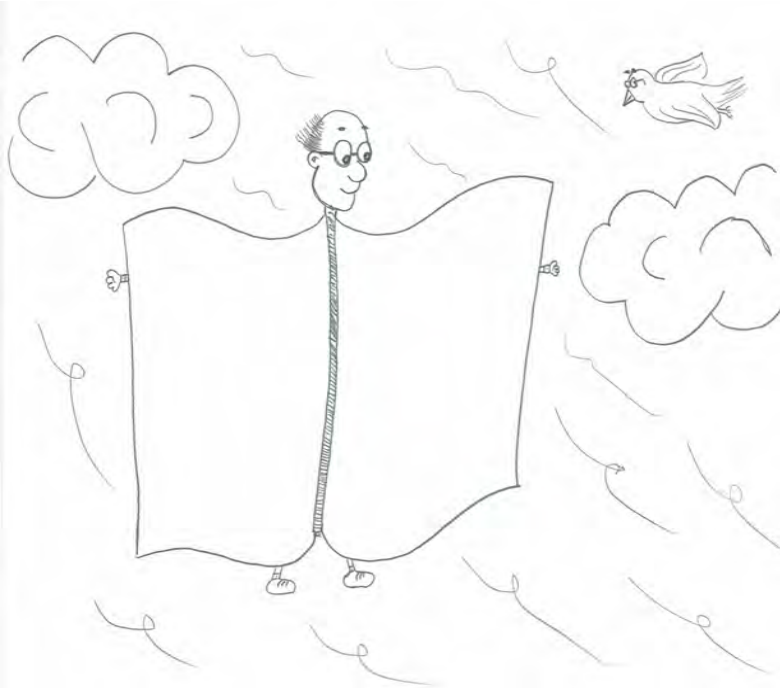
Not: Hikâye bilinmez bir zamanda bilinmez bir mekânda geçer. Masalsı özellikler taşır. İnandırıcılık güçlü değildir. Sürükleyicilik kısmen söz konusudur.

Alıştırmalar

Amacı : *
Uygulanışı : **

*Alıştırmalara başlamadan önce amacını okuyun ve ihtiyacınıza göre süre belirleyin.

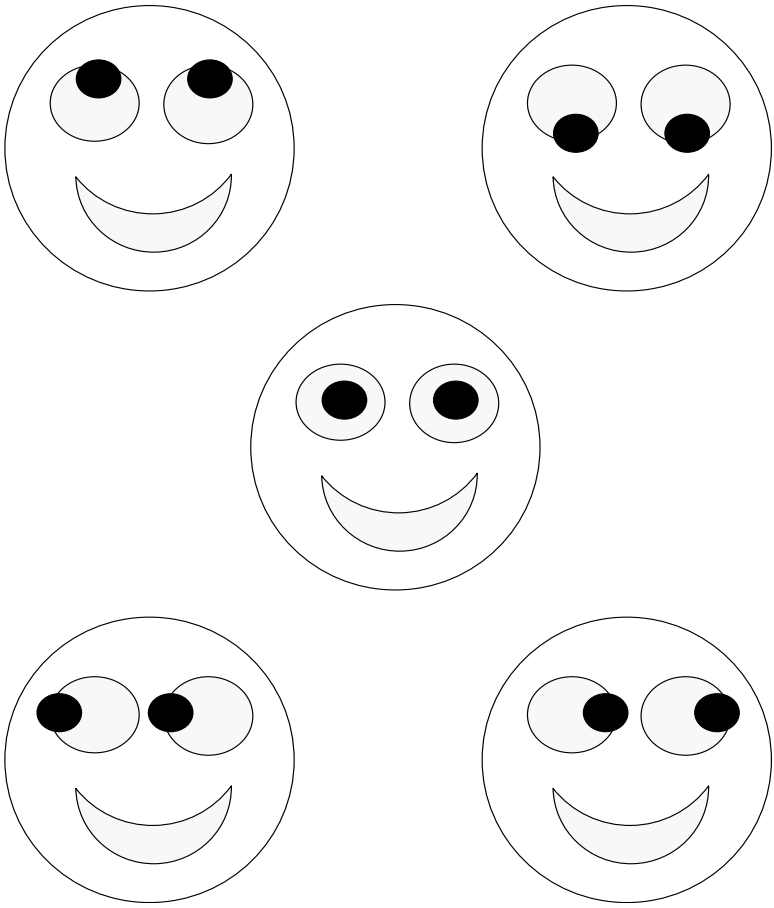
**Uygulanışı size komik veya gereksiz gelen alıştırmaları kesinlikle atlamayın ve tarif edildiği şekilde uygulayın. Gözleriniz yorulunca pes etmeyin, gözlerinizi dinlendirin ve tekrar devam edin.

Alıştırma 1

Amacı : Gözü esneterek görme alanını artırmak.

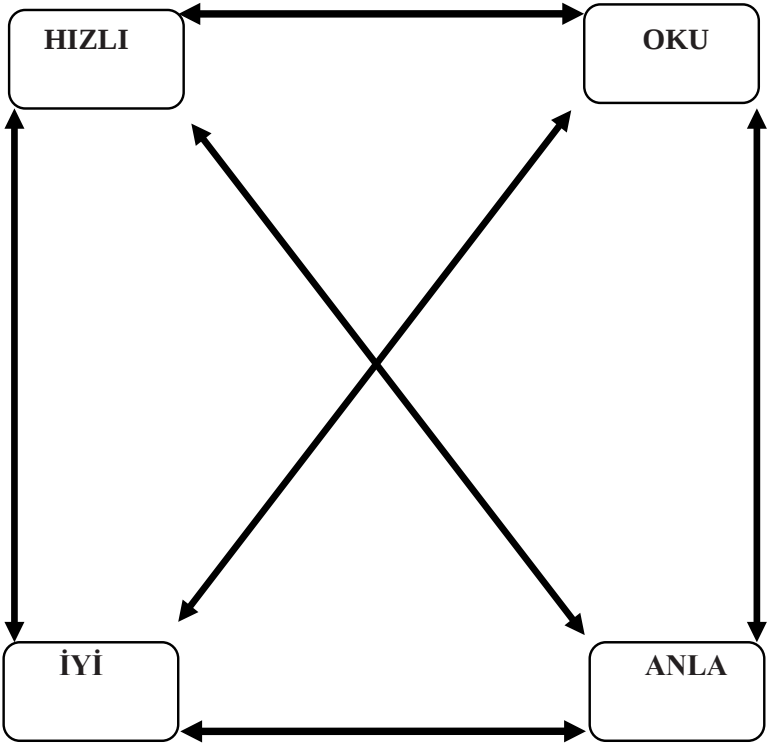
Uygulanışı : Gözlerinizi aşağıdaki yukarıya, aşağıya, sola ve sağa hareket ettirin. Gözlerinizi kırpmadan yapmaya çalışın ve kendiliğinden kırpılana kadar devam edin.

Alıştırma 2

Amacı : Gözü esnetirken iç seslendirmeyi de yok etmek.

Uygulanışı : Kutucukların içindeki kelimeleri fotoğraf çeker gibi görün ve okları takip ederek hızlı bir şekilde diğer kelimeleri görmeye çalışın. Her seferinde biraz daha hızlı odaklanmaya çalışın ve okuma yönünüzü değiştirin. Gözlerinizi kırpmadan yapmaya çalışın ve kendiliğinden kırpılana kadar devam edin. İçinizden de bir sözcük-örneğin "adam" deyin.

Alıştırma 3

Amacı : Gözü bir noktaya odaklayarak konsantrasyonu artırmak.

Uygulanışı : Elinizdeki kitabı olabildiğince uzakta tutarak gözleriniz kırpılana kadar o noktaya odaklanın. Bu alıştırmayı bir A4 kâğıdının ortasına nokta çizip 2 metre uzağa yerleştirerek de yapabilirsiniz.

Alıştırma 4

Amacı : Gözün esnekliğini artırarak oryantasyon kazandırmak.

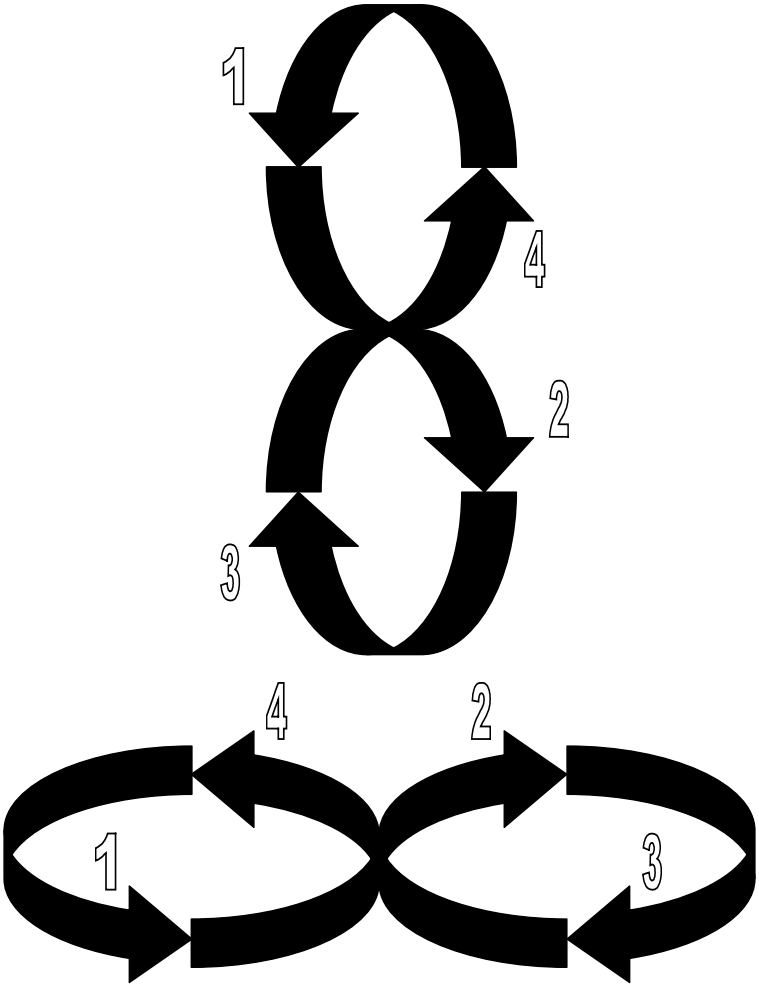
Uygulanışı : Elinize bir kalem alın ve ucuna odaklanarak burnunuza yaklaştırın. Birkaç saniye tutun ve yavaş yavaş uzaklaştırın. Gözlerinizi kırpmadan yapmaya çalışın ve kendiliğinden kırpılana kadar devam edin.

Alıştırma 5

Amacı : Gözün esnekliğini artırmak.

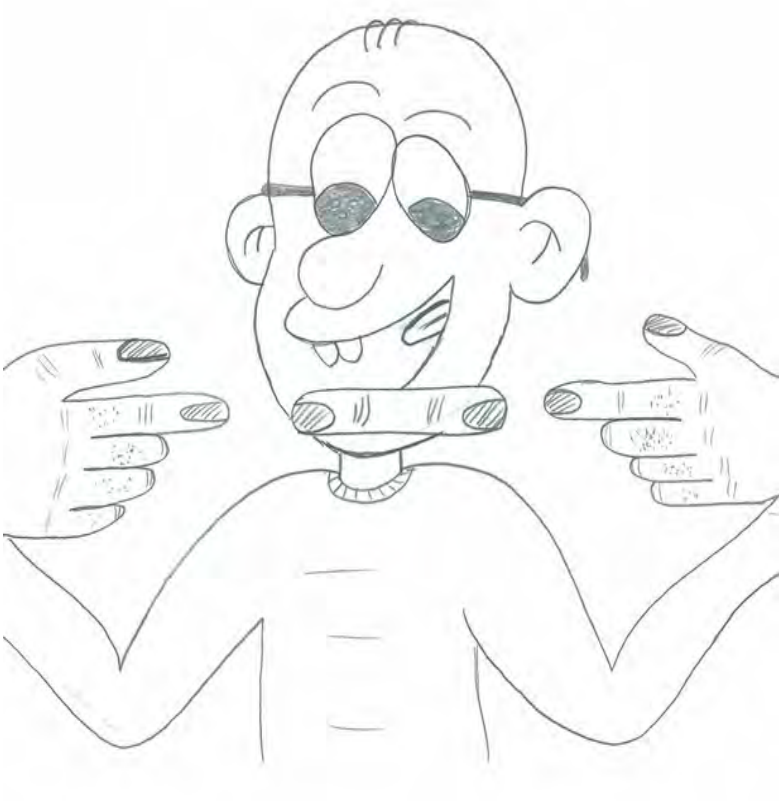
Uygulanışı : Aşağıdaki şekilde rakamların olduğu yönde -1234- gözünüzü yorulana kadar hızlandırarak hareket ettirin. Gözünüzü dinlendirdikten sonra aynı hareketi tersten -4321- yapın.

Alıştırma 6

Amacı : Gözün fotoğrafik okuma yeteneğini artırmak.

Uygulanışı : Karşınızda bir nokta belirleyin ve odaklanın. Noktaya odaklanırken ellerinizi -işaret parmaklarınız açık kalacak şekilde- yumruk yapın ve işaret parmaklarınız karşı karlıya gelecek şekilde göz hizasında kaldırın iki eliniz arasında bir parmak kadar boşluk kalsın. Parmaklarınızın arasındaki yalancı parmağı görene kadar devam edin.

Alıştırma 7-1

Amacı : Gözün aktif kavrama alanını genişletmek.

Uygulanışı : Kelimelerin altındaki noktalara odaklanarak ok yönünde satırları takip ederek okumaya çalışın. Her satırda bir kez odaklanın.

O

•

El

•

Aşk

•

Para

•

Hayat

•

Başarı

•

Gelişim

•

Mutluluk

•

Konsantrasyon

•

Düşünce akademisi

•

Veren elden alan el

•

Hızlı olma teknikleri

•

Göz terbiye yöntemleri

•

Zaman kazandıran okuma

•

İki dinle bin düşün bir söyle

•

Dünyanın merkezine yolculuk

•

Düşünüyorsun öyleyse harekete geç

•

İyilik yap denize at ama boğulmasın

•

Kendini ararken başkasını bulan adam

•

Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi

Alıştırma 7-2

Amacı : Gözün aktif kavrama alanını genişletmek.

Uygulanışı : Kelimelerin altındaki noktalara odaklanarak ok yönünde satırları takip ederek okumaya çalışın. Her satırda bir kez odaklanın.

Yumurta mı tavuktan çıkar tavuk mu yumurtadan

•

Ağlanacak bir şey yoksa gülmek için sebep çok

•

İncele sor oku anlat tekrarla isoatı hep hatırla

•

Öğrenmeyi öğreten öğretmenin öğrencisi

•

Dersi derste öğren ama evde de tekrar et

•

Anı yaşa dünü unutma yarını planla

•

Anlayarak hızlı okuma ve öğrenme

•

Kayseri dünyanın en güzel şehridir

•

Üzüntüyü bırak yaşamaya bak

•

Dünyanın merkezine yolculuk

•

Çaresizseniz çaresizsiniz

•

Saman altındaki sucu

•

Başarı üniversitesi

•

Çekim anayasası

•

Hafıza eğitimi

•

Perşembe

•

Görüntü

•

Sert

•

Tek

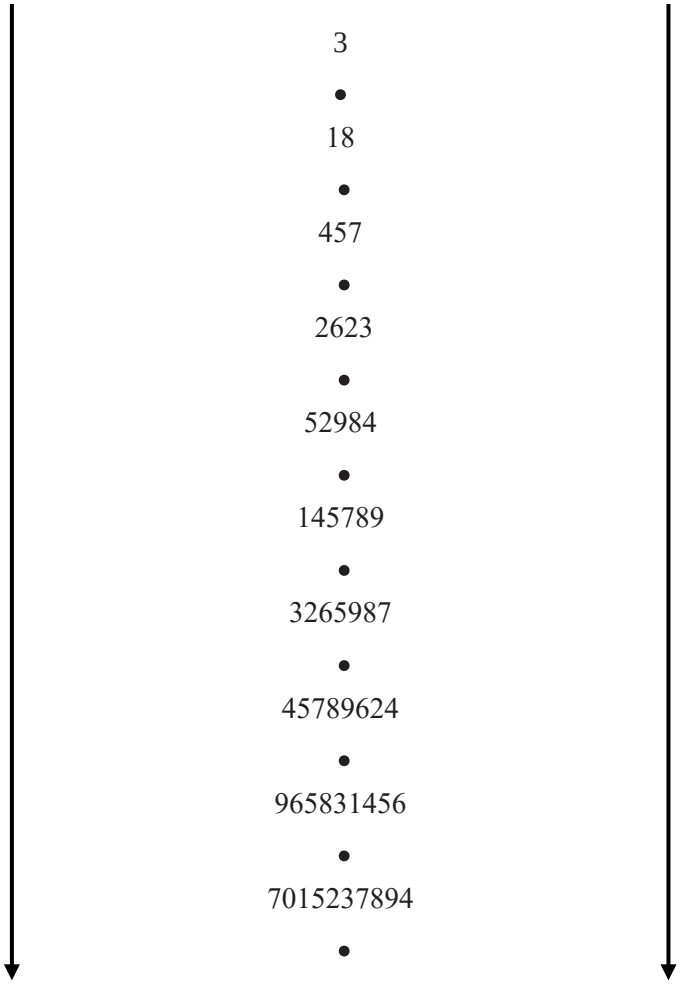
•

Ak

Alıştırma 7-3

Amacı : Gözün aktif kavrama alanını genişletmek.

Uygulanışı : Sayıların altındaki noktalara odaklanarak ok yönünde satırları takip ederek okumaya çalışın. Her satırda bir kez odaklanın.

34501257963

•

120365742015

•

9510357862014

•

62060354892015

•

230254103698754

•

4203651098563741

•

3026598745698301

•

940255789463031521

•

1021456987452390587

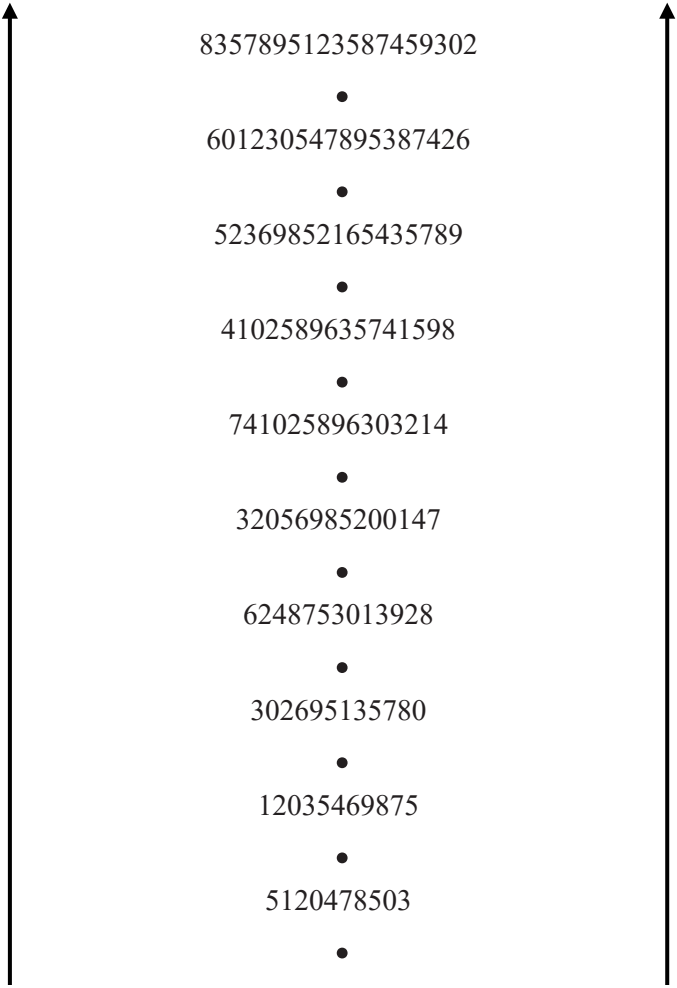
•

70156302456587503269

Alıştırma 7-4

Amacı : Gözün aktif kavrama alanını genişletmek.

Uygulanışı : Sayıların altındaki noktalara odaklanarak ok yönünde satırları takip ederek okumaya çalışın. Her satırda bir kez odaklanın.

420154789

•

852036974

•

70951348

•

6035419

•

925387

•

63548

•

5005

•

358

•

25

•

7

Alıştırma 8-1

Amacı : Gözün bütünsel algılamasını sağlamak.

Uygulanışı : Elinize bir kâğıt parçası alın. Aşağıdaki kutucukların üzerine kapatın. Kartonu hızlıca kutucuğun üzerinden aşağıya kaydırın. Sonra tekrar kutucuğun üzerine getirin. Bu çok kısa zaman diliminde yatay ve dikey olarak yazılmış sözcükleri görmeye çalışın. Zamanla hızınızı artırın.

T SEL L	A İRİ A	D YAR R	Ç TEK K
O ANA A	P YAY Y	K KOL R	S YOZ L
K KIŞ R	S BUL R	K KİM R	K BEY L
T TAS Y	S KÖZ Z	S KAN Z	A ABİ A

Alıştırma 8-2

Amacı : Gözün bütünsel algılamasını sağlamak.

Uygulanışı : Elinize bir kâğıt parçası alın. Aşağıdaki kutucukların üzerine kapatın. Kâğıdı hızlıca kutucuğun üzerinden aşağıya kaydırın. Sonra tekrar kutucuğun üzerine getirin. Bu çok kısa zaman diliminde yatay ve dikey olarak yazılmış sözcükleri görmeye çalışın. Zamanla hızınızı artırın.

T A K İ T A P L I	T A F A R K L I İ H	K A B A Y A N I K
Ç E B E K A R İ Ç	S E S A N A T E T	F A Y O L C U C I
G A T Ü Z E L E L	G Ö S A R G I G Ü	N E E L D E N E N

Alıştırma 9-1

Amacı : Gözün dikey görme alanını genişletmek.

Uygulanışı : Aşağıdaki kelimelerde ortadaki sözcüğe iyice odaklanın. Ardından gözlerini kapatın. Gözünüzü açtığınızda alttaki ve üsteki kelime veya heceleri görmeye çalışın.

ek	bak	erk
→ ekmek ←	→ kabak ←	→ erkek ←
ev	aba	kel
pak	ay	per
→ toprak ←	→ hilal ←	→ süpürge ←
pak	il	gel
se	cit	kat
→ meslek ←	→ mucit ←	→ yakıt ←
el	tic	ak
iz	sır	kal
→ deniz ←	→ mısır ←	→ kartal ←
nez	mıs	tar
sev	kum	kek
→ sevgi ←	→ kumsal ←	→ keklik ←
ve	kas	ilk

Alıştırma 9-2

Amacı : Gözün dikey görme alanını genişletmek.

Uygulanışı : Aşağıdaki kelimelerde ortadaki sözcüğe iyice odaklanın. Ardından gözlerini kapatın. Gözünüzü açtığınızda alttaki ve üsteki kelime veya heceleri görmeye çalışın.

çay	pen	yet
çaydan	pençe	yeter
→ çaydanlık ←	→ pencere ←	→ yetenek ←
çadır	perde	yelek
çar	per	yel
kit	çek	rah
kitap	çerçi	rahat
→ kitaplık ←	→ çerçeve ←	→ rahatlık ←
katip	çemen	rakım
kat	çim	ram
değ	kan	poz
değiş	kain	post
→ değişim ←	→ kainat ←	→ pozitif ←
demiş	katip	patik
dem	kip	pat

Alıştırma 10

Amacı : Gözü blok okumaya alıştırmak.

Uygulanışı : Kutucukların içindeki cümleleri bir bakışta görerek gözün blok okumaya alışmasını sağlayın.

Para çok	Çok oku
Rahat et	Kimdir o
Uzun saat	Umut var
Güzel ev	Bir bindir
Yap boz	Umut et
Çok özel	Neden o
Saat kaç	İş kadını
Yazı yaz	Bana sor
Tek tük	İyi gün
Açık söz	Ana baba
Esnek ol	Bilinç altı

Alıştırma 11

Amacı : /Kelime gruplarını okumak.

Uygulanışı : /Kelime gruplarının altındaki/noktalara odaklanarak/metni okuyun.

Neden Aç Kaldığınızda/Öğrenemezsiniz ya da/Kahvaltı Nasıl Daha/Zeki Olmanızı Sağlar (Carper, 2010, s. 125-126)?

Yemek yemediğiniz/zaman kan şekeri/seviyeniz düşer./Bu, beyninizin yakıtının bitmek üzere olduğu/ve verimli bir şekilde/çalışamadığı anlamına/gelir. Dolayısıyla, aç karnına bir şeyler/çalışamadığı anlamına/gelir. Dolayısıyla, aç karnına/bir şeyler öğrenmeye çalışmanın başarısızlıkla/sonuçlanma olasılığının/yüksek olması mantıklı./Sinirsel aktivite uyarıldığında,beyniniz/kanınızdan şeker alır,/dolayısıyla bu eksilen/şekeri tekrar almak yerine koymak için yeme/ihtiyacı duyarsınız. Uzmanlar,/kahvaltı yapmanın/beynin hızlı bir şekilde çalışmaya başlaması/sağlamasının nedenlerinden/birisinin bu olduğunu/söylüyorlar ve bu durum özellikle/okula giden çocuklar/ve ergenlik çağında olan/gençler için geçerli. Eldeki kanıtlar kahvaltının,/beynin çalışma verimini/artırdığını ve insanın/genel duygusal durumunu ve psikolojisini iyileştirdiğini/gösteriyor. Kahvaltı yaparak,/gece yemek yeme alışkanlığına son vermek, beyne/daha fazla şeker/gitmesini sağlar./Ayrıca, uzun/süre düzenli olarak kahvaltı yapmak,/beynin çalışmasını/engelleyen besin/yetersizliği sorununu çözebilir.

Alıştırma-12

Amacı:Gözünsıçramasayısınıazaltmak

Uygulanışı:Metindekikelimeleraralarındaboşlukbırakılmadanyazılmıştır.Gözünüzümetinüzerindeazsıçramayaptırarakokuyun.Zatenazsıçradığınıgöreceksiniz.

TamamenUnuturmuyuz (Çavuş, Hafıza Teknikleri, 2004, s. 48-50)?

İnsanyaşadığı,duyuorganlarıiletanıdığıveöğrendiğiherşeyitamamenunuturmu?Hayır.Bizim,unuttuğumuzuzannettiğimizbirçokbilgi,içindebulunduğumuzanıdaharahatyaşayabilmemizveuzakgeçmiştenziyadeyakıngeçmişledahaiyiilgilenmemiziçinbeynimiztarafından,heranzihnimizimeşguletmeyecekşekildearşivlenmiştir. Buarşivbazenbirinanç,bazenbirfikir,bazenbirhisolarakçıkarkarşımıza. Okuduğumuzkitaplardakibilgilerinancımız,fikrimiz,hissimizvedavranışımızolurzamanla.

Hipnozunbeyinüzerindekietkisiniaraştıranvebeyinüzerindekideğişikiaçveelektrikakımlarınıuygulayanaraştırmacılarınyaptığıaraştırmalartambirunutmanınmümkünolmadığınıgösteriyor:Dr.WilderPenfield,-hastalarınbeyinlerindeelektrotlarkullanarakyaptığıçalışmalarsonucunda hastalarınıngeçmişyıllardakiolaylarıhatırladığınıgördü.Deneklerdenbazılarıömründebirdefaduyduğusözleribilehatırlayabiliyordu.SanFranciscoHastanesi'ndeyapılanbirdeneysonucundaise;'tamanestezi'yetabitutulupuyutulan,ameliyattansonraayıltılıphipnozedilenhastaların,-doktorlarınameliyatanındakikonuşmalarınıhatırladıklarıgörülmüştür. Hipnozvasıtasıilegeçmiştekiolaylarıhatırlayanlaroldukçaçoktur.Yanibeynimiz,öğrenilenlerisüreklitazeolaraktutmuyor,fakatöğrenilenlerisonradankullanabilecekşekildearşivliyor.Bilgi,öğrenilmevearşivlenmeniteliğinegöregerektiğindevegerekliçağrışımlarkurulduğundahatırlanıyor.

Ayakkabılarıamcanızınkızınınayakkabılarına,giydiğielbisekızkardeşininelbisesine,çantasıteyzesininçantasınabenze-

yenbirkızınbirtrafikkazasındaöldüğünügörseniz;bukazadançoketkilenmişolmanızarağmenzamanlabukazayıunutursunuz. Bukazayıunutmamamızvekazanınbeyninizdeilkgünküsıcaklığınıkorumasıhayatınızıaltüsteder.Aradanbirkaçyılgeçtiktensonra,kazayıunutmanızarağmen,amcanızınkızınınayağındakazageçirenkızınayakkabılarınabenzeyenbenzeyenayakkabılarıgördüğünüzdekazayıtekrarhatırlayacaksınız. Kızkardeşinizinelbisesiveyateyzeniziçantasıdasizekazayıhatırlatacaktır.Tabiki,buhatırlamakazanınolduğugününsıcaklığındaolmayacaktır. Hatırlanacakolaylailgilibilgilerimizveçağrıştırıcılarnekadarçokveçeşitliiseolayıhatırlamaolasılığımızokadarfazlaolur.

Bütünbunlardansonra,aklımızaşugeliyor:Tamamenunutmaolmadığıgibi,öğrenilenlerinilkgünkütazeliğinikorumasıdamümkünolmuyor. Öğrendiklerimizihatırlayabilmekiçinbüyükçabalardagerekmiyor;öğrenmeninverimlibirşekildeyapılmasıveöğrenilenlerinhatırlanmasıiçindegerekliçağrıştırıcılarıkullanmakgerekiyor.

Bizimunuttuğumuzuzannettiğimizbilgiler,günlükhayattasıksıkkullanmadığımızbilgilerdir.Tamamenunuttuğumuzuzannettiğimizbilgilerişuurluolarakgünyüzüneçıkarmamızmümkünolmasada,bilinçaltımızayapılabilecekbirmüdahaleyle;ilgilibilgilergünyüzüneçıkacaktır. Rüyalarımız,hipnozvakalarıve:“Sankibenbunudahaöncedengörmüştüm.”gibisöylemlerimizhafızamızın,bilgileritamamenimhaetmediğinigösteriyor.

Alıştırma 13-1

Amacı : Gözün sıçrama ve aradığını bulabilme hızını artırmak.

Uygulanışı : Aşağıdaki tabloda birden doksan dokuza kadar olan sayıları sırasıyla bulun. Süre tutarak birkaç kere yapın. Her yaptığınızda daha kısa sürede bitirmeye çalışın.

:-)	44	69	4	58	24	74	26	67	11
13	61	6	52	19	88	51	42	18	83
35	80	73	40	32	48	8	77	36	9
89	22	63	1	84	96	91	55	99	60
12	76	59	90	56	81	68	3	64	46
49	25	93	20	16	33	14	94	39	71
31	95	5	98	82	72	75	43	17	86
54	79	92	87	37	53	7	34	23	10
30	45	21	85	15	27	57	97	65	78
66	29	62	28	38	41	70	47	2	50

Alıştırma 13-2

Amacı : Gözün sıçrama ve aradığını bulabilme hızını artırmak.

Uygulanışı : Aşağıdaki tabloda alfabemizde yer alan harfleri sırasıyla bulun. Süre tutarak birkaç kere yapın. Her yaptığınızda daha kısa sürede bitirmeye çalışın.

g	l	n	j	f	p
z	ş	h	c	ö	ı
d	u	x	y	a	s
i	ç	k	ü	t	v
b	r	o	ğ	e	m

Alıştırma 14

Amacı : Gözün tarama yapma yeteneğini artırmak.

Uygulanışı : Aşağıdaki rakamlar arasında altmış tane "0" rakamı bulunmaktadır. Kronometrenizi açarak ne kadar sürede bulabileceğinizi hesaplayın.

111111111321143543545435345467578697986541231244356768979564412312314546868656423
456984985462318748645218647984541987841241987465124987452315678123186745121657456
216548951548415215645215412154121534541215346523132458484512212131231231545648798
751465768215478412011584202348610221486479+45215486561545102548510156454665465695
230741036251967592538061576452735827659565469678678678785245215486561545102548
510156454665465695230741036251967592538061576452735827659565469781231867451216574
562165489515484152156452154121541215345412153465231324584845122152785678687452315
678123186745121657456216548951548415215645215412154121534541215346523132458484510
221213123123154564879875146576802754974520527821452315623145512498745231567812318
674512165745621654895154841521564521541215412153454123215346523132458484512212131
231231545648798751465768027549745205278757554696786786787852452154865615451025
485101564546654656952307410362519675925380615764527358276595654615412153454123215
346523132458484512212131231231545648798751465768027549745205278757575757552775757
572755757556452154121541215345412153465231324584845122121312312315456487987514657
680254198784124198746512498745231567812318674512165745690781231867451216574562165
489515484152156452154121541215345412153465231324584845122152785678687452315678123
186745121657456216548952314546868656423456984985462318748645218647984541985784124
198746512498745231567812331231545648798751465768254198784768021547841201158420234
861022148673582765956546967867867878524521548656154510254851015645466546569523
074103625196759253806157645273582765956546978123186745121512498745231567812318674
512165745621654895154841521564521541215412419874651249874523156781231867451216574
561867451216757575527757575727557575564521541215412153454121534652313245848454792
458484512212131231231545648798751465768021547841201158420234861022148154841521564
521541215412153454121534652313245848451221213123123154564879875146576802754974520
527821452315623145512498745231567812318674512165745621654895154841521564521541221
452154865615451025485101564546654656952307410362519675925380615764527358276595657
456216548951548415215645215412154127515345412165745621654895154841521564521541215
412153454121534652313245848451221527856786874523156781231867647927857857867868967
678678527057572875875768767865419878412419874651249874523156231454678668686564234
569849854623187486452186479845419878412419874653465231324131221452154865615451025
485101564546654656952307410362519675925380615764521221267868745231567812318674512
165745621654895451216574562165489523145468686564234569849854623187486452186479845
419857841241987465124987452315678123186745121657456216548951548415215645215412154
127515345412153465231324584845122121312312315456487987514651215345412153465231367
578697986541231244356768979564412 31"23145468686564234569849854623187486452186479 8
454198578412419874651249874523156781231867451216574562165489515484152156452154121
541275153454121534652313245848451221213123123154564879875146576802154784120115842
023486102214864792458484512212131231231545648798751465768021547841201158420234856
36346346346457377858467971313485415468435145464115646841548713232112545111111

Alıştırma 14 (Cevap)

Amacı : Gözün tarama yapma yeteneğini artırmak.

Uygulanışı : Aşağıdaki rakamlar arasında altmış tane “0” rakamı bulunmaktadır. Kronometrenizi açarak ne kadar sürede bulabileceğinizi hesaplayın.

11111111132114354354543534546757869798654123124435676897956441231231454686865 6
4234569849854623187486452186479845419878412419874651249874523156781231867451 21
65745621654895154841521564521541215412153454121534652313245848451221213123123 1
545648798751465768215478412**0**115842**0**234861**0**221486479+45215486561545 1**0**254851**0**1564
54665465695 23**0**741**0**3625196759253 8**0**615764527358276595654696786786786787852452154 8
6561545 1**0**254851**0**15645466546569523**0**741**0**36251967592538**0**6157645273582765956546978
12318674512165745621654895154841521564521541215412153454121534652313245848451 22
15278567868745231567812318674512165745621654895154841521564521541215412153454 12
1534652313245848451**0**22121312312315456487987514657 68**0**2754974 52**0**52782145231562314
55124987452315678123186745121657456216548951548415215645215412154121534541232 15
34652313245848451221213123123154564879875146576 8**0**2754974 52**0**5278757554696786786 7
867878524521548656154 51**0**254851**0**15645466546569523**0**74103625196759253 8**0**61576452735
82765956546154121534541232153465231324584845122121312312315456487987514657 68**0**27
5497452**0**527875757575755277575757275575755645215412154121534541215346523132458 48
45122121312312315456487987514657680254198784124198746512498745231567812318674 51
21657456 9**0**7812318674512165745621654895154841521564521541215412153454121534652 31
32458484512215278567868745231567812318674512165745621654895231454686865642345 69
84985462318748645218647984541985784124198746512498745231567812331231545648798 75
1465768254198784768021547841 2**0**115842**0**234861**0**221486735827659565469678678678 67878
524521548656154 51**0**254851**0**15645466546569523**0**741**0**36251967592538**0**615764527358276 59
56546978123186745121512498745231567812318674512165745621654895154841521564521 54
12154124198746512498745231567812318674512165745618674512167575755277575757275 57
57556452154121541215345412153465231324584845479245848451221213123123154564879 87
5146576 8**0**21547841 2**0**115842**0**234861**0**2214815484152156452154121541215345412153465231
3245848451221213123123154564879875146576 8**0**2754974 52**0**52782145231562314551249874 5
23156781231867451216574562165489515484152156452154122145215486561545 1**0**254851015
6454665465695 23**0**741**0**3625196759253 8**0**6157645273582765956574562165489515484152156 4
52154121541275153454121657456216548951548415215645215412154121534541215346523 13
2458484512215278567868745231567812318676479278578578678689676786785 27**0**575728758
75768767865419878412419874651249874523156231454678668686564234569849854623187 48
645218647984541987841241987465346523132413122145215486561545 1**0**254851**0**1564546654
6569523**0**741**0**3625196759253 8**0**61576452122126786874523156781231867451216574562165 48
95451216574562165489523145468686564234569849854623187486452186479845419857841 24
19874651249874523156781231867451216574562165489515484152156452154121541275153 45
41215346523132458484512212131231231545648798751465121534541215346523136757869 79
865412312443567689795644 1231”2314546868656423456984985462318748645218647984541 9
85784124198746512498745231567812318674512165745621654895154841521564521541215 41
275153454121534652313245848451221213123123154564879875146576 8**0**21547841 2**0**115842**0**
234861**0**2214864792458484512212131231231545648798751465768**0**21547841 2**0**115842**0**23485
636346346346457377858467971313485415468435145464115646841548713232112545111111

Alıştırma 15 (Şahin, Hızlı Okuma Alıştımaları, 2011)

Amacı : Yeni karşılaşılan kelimelere karşı heceleme alışkanlığını yenmek.

Uygulanışı : Aşağıdaki kelimeleri önce dışınızdan, sonra içinizden seslendirerek ve daha sonra iç seslendirme yapmadan okuyun. Bu alıştırmayı 21 gün boyunca her gün yapın.

e	ce	afu	soni	mikza	kipten	zunildü	yuvcenda	ınıldesav
r	zu	cel	noma	fermü	dermin	pıntpır	tutipika	hepareton
t	ed	hel	vurt	rehbö	fiftük	cerrült	zınhırul	beyuklisa
y	pe	Liz	pims	şusmi	cülmil	fisteni	dazaşilk	unartekon
u	ar	pim	beşa	dürol	nistur	farrebü	kunmules	girdenapal
ı	cu	rük	fağa	sabin	kerpük	gibüsin	sessarer	martmerit
o	uh	cut	lınu	lübür	güsset	filanem	füftükçö	olabisole
p	oş	nep	ibrö	verta	miyter	olmipan	bölkilşe	ikuniretı
ü	kö	sah	ubze	çuhör	killur	darfüşa	asdertus	vuyarehos
i	bi	İlü	giye	nimsi	epikan	vuyterö	kömnuyre	bundiyune
ş	ih	öke	asof	cirte	suster	nıpkert	likşipik	reksdefüb
l	sa	aca	hice	kampi	dürhöm	yıkarel	perfunde	nudevasel
k	üp	etö	bint	hunna	ifilte	barata	ginmarpü	gumbiretü
j	cu	müf	zünt	litme	damaka	tuyyüçi	salzahka	apmiçetoy
h	ça	zibe	naka	körül	lipüyu	gebpişi	cunculhu	kupartnelü
g	ıv	erlu	pufi	kavsa	miçper	funtmiç	vüppilli	nudebaslik
f	du	mafe	tüke	yükşi	şifyer	küküşhe	dertner	guyerişes
d	şü	kuli	şeva	sessa	yilmah	çömneru	şammarh	hurtliasde
s	ço	kipü	kupi	ertük	lusita	uğkılar	dissayil	mönveluyi
a	ül	möna	cöbu	cenre	mönike	gubsurt	likkaler	utropiles
z	kı	asta	fusa	çitle	fürton	dirfilma	balhumiz	köçaserhi
c	ta	köla	atök	aster	zanlak	yuyayip	lömmişkü	mındoseül

v	di	kotü	zürh	opila	polmen	oçbutik	lissihün	cerdanuşi
b	ni	pünf	solh	ölüke	yunner	dakakas	bömçişkü	nasreşili
n	ut	ferh	mihl	donim	furtmi	tünkişa	hömlivce	ardegilas
m	or	zaft	köpi	viştu	cölkdü	nerrafo	russazka	tuybeader
ö	ri	nuri	erri	likeh	dennuh	ılkıdaz	kavnurti	gugügoafe
ç	zö	ilka	dönö	aspik	asalli	züptüli	nöçşilku	jetkişevs
x	pı	ömle	mafk	pinli	zurtke	terzfel	kilhimzö	pastlüport

Alştrma 16-1

m c : Z hn n b şl kl r t m ml m z ll ğ yl k m y pm k.

ygl n ş : ş ğ d k m t n k y n. B t r d ğ n z d k t p l r n z n s l n d d h z y r k p l y r k d y n şl v g r d ğ n n f r k n v r c k s n z.

G l b Y n nn n D r l tt n (İpek, 2004, s. 41-42)

H c n n ş ğ lm ş. P z r d n y n b r ş k lm ş. H c ş ğ n y l r n ç k p r d n b km d n y l n d v m d r k n k h r s z s z l ş p y v şç ş ğ n y l r n s y r m şl r. B r ş ğ p z r g t r p s t m ş. t k d y l r b ş n g ç r p H c l b r b r v n n k p s nn k d r g lm ş. H c r k s n d n p ş k y r n d m g r nc ş ş k lm ş

- y l s n k ms n?

K r n z h r s z, s s n d z n t l b r t n v r r k y d r d ğ ş h k y y nl t m ş:

- h, H c h z r t l r c h ll k. n m n h z r n d b r g n b r ş kl k t t m. ş r d r c d c n n s k t m. d: “D l r m ş k l s n d y b d d tt. D r h l ş k l d m. B n p z r g t r p s t t l r. S z l d n z. S z n m b r kl ğ n z s b b y l t k r r d m l d m!

H c y t k r r t k r r t ş kk r l r t m ş. H c d:

-H y d b r d h yl h y l z l k t m d y r k d m s l v r m ş.

r t s g n t k r r ş k lm k ç n p z r g t m ş. B k m ş k d n k l d ğ ş k y n c n b z l n d d l ş y r. H c h m n ş ğ n k l ğ n ğ lm ş v g l r k ş y l s y l m ş:

-S n g d h y l z s n, g l b s z m d n l m y p y n nn n d r l tt n!

Lştrm 16-2

mc : Zhnn bşlklr tmmlm zllğyl km ypmk.
yglnş: şğdk mtn kyn. Btrdğnzd ktplrnzn slnd dh z yr kplyrk d yn şlv grdğnn frkn vrcksnz.

Çlşmnn Yntmn Blmk Lzmdr (Başgil, 2007, s. 120-121)

Bşr ylnd ylnz şk ytrl dğl, yn zmnd mşk tmnn lmn v çlşmnn yntmn d blml v sstml br bçmd çlşmldr. Ş hld vrml çlşmnn v snçt bşrl lmnn knc br şrt d çlşmy y br yntm v sstm bğlmktr. Dkkt drsk, çlşm svgs gnllkl yntml çlşmktn dğr. V byl çlşmyn br trl şn svmz. Çnk, yntmsz v dznsz çlşm vrmszdr. Vrmsz çlşm s bzdrcdr.

Bnnl brbr, kllrmzd lsn, ş hytmzd lsn, yntml çlşm bzm n z nm vrdğmz şylrdndr. Grk zl v grks rsm hytmzd çğmz dşnmdn, zmn v kvvt kybn hsplmdn, şlrmz br sry v dzn kymdn çlşyr v b sbpl fzksl v zhnsl çlşmmz grktğ kdr vrmlndrmyrz. B yzdn snn zklrn v hdr ln nrjlr dşndkç, kc flzf Dscrts gzmn nnd br kt dh byyr. Btd yntml çlşm dvrn çn b flzf, nsnlr rsnd grlk v lrlk frklrnn, snldğ gb kl v kvryş bkmndn frkl lmlrndn çk yntml v rsynl çlşp çlşmmlrndn lr gldğn gstrmş v vrp'd ypyn br mdnyt dvr çmştr. yn fkr mlltlr yglrsk yn snc vrr v mlltlr rsndk grlk v lrlk frklrnn d yntml çlşmdn lr gldğn grrz.

Bz Trklr, bt mlltlrnn hç brndn dh z zk v çlşkn dğlz. ksn, gzlmlrm dynrk sylyrm k, Trk nsn dnynn n zk, nlyşl v çlşkn nsnlrndndr. Bnnl brbr, bt mlltlrndn dh gryz. Çnk zkmz yntml v rsynl br şkld kllnmyr, zmn v kvvt srf dyrz.

Alıştırma 16-3

Amacı : Zihnin boşlukları tamamlama özelliğiyle okuma yapmak.

Uygulanışı : Aşağıdaki metni okuyun. Bitirdiğinizde kitaplarınızın aslında daha az yer kaplayarak da aynı işlevi gördüğünün farkına varacaksınız.

Yaşlı bir adam, emekliliğini huzurla geçirme ümidiyle küçük bir ev almıştı. Evindeki ilk günleri gayet mutlu geçiyordu.

Derken bir gün, çok sayıda çocuğun gürültüsüyle uyandı. O gün yeni evinin yanında bir okul olduğunu ve öğrencilerin ders yılının başladığını keşfetti!

Öğrenciler sokaktan çöp kutularını tekmeleyip, bağırıp şarkı söyleyerek geçiyor, dayanılmaz gürültü yapıyorlardı.

Bir gün yaşlı bir adam onları çağırdı. "Çocuklar sizi çok sevdim, bana gençliğimi hatırlatıyorsunuz, bu neşeli halinizi ne olur devam ettirin!" dedi. Çocuklar şaşırdılar.

Bir de teklifte bulundu: "Eğer her gün böyle gürültü yaparak geçerseniz, size günlük 10 dolar veririm!"

Çocuklar bu tekliften hoşlandılar. Daha çok gürültü yaparak geçmeye devam ettiler.

Yaşlı adam da söz verdiği gibi onlara ödemesini yaptı.

Sonra bir gün yaşlı adam, "Çocuklar enflasyon beni çok etkiledi, bundan sonra size ancak 5 dolar ödeyebilirim." dedi. Çocuklar biraz bozuldular ama gürültü yapmaya devam ettiler. Yaşlı adam da ödemeye devam etti.

Birkaç gün sonra yaşlı adam, "Kusura bakmayın çocuklar" dedi, "maaşımı alamadım, bundan sonra size ancak 1 dolar ödeyebilirim!"

Çocuklar bu duruma çok kızdılar, "İmkânsız bayım" dediler, "bu parayla bu işi hayatta yapamayız!"

Gürültü yaparak geçme 'işini' bıraktılar!... (Sökmen, Kesintisiz Öğrenme, 2008, s. xi-xii)

Alıştırma 16-4

Amacı : Zihnin boşlukları tamamlama özelliğiyle okuma yapmak.

Uygulanışı : Elinize kalem, şiş, çubuk gibi bir araç alın. Bu aracı ilk ve son satırların altında tutarak –bir satır üzerinde iki duruş- aynı metni iki kere okuyun. Bir kere de yönlendirici araç olmadan okuyun. Bu şekilde hem hızdan taviz vermemiş olacaksınız hem de üç kere okuma yaptığınız için daha iyi anlayacaksınız. Kitap okurken de aynı şekilde okuyun.

Kitap Kurtlarının İlginç Hastalıkları (Tunalı, 2007, s. 95-98)

Kitap okumak güzel bir eylemdir. Bu eylemin insanlarda alışkanlık haline gelebilmesi uzun bir süreci gerektiriyor. Tabii bu uzun süreç içerisinde kazanılan bu güzel alışkanlık beraberinde bazı kişilerde tuhaf, garip, sıra dışı ve biraz da tebessüm ettiren alışkanlıkları beraberinde getiriyor. Evet, evet yanlış okumadınız. Kitap okuma alışkanlığıyla kazanılan tuhaf alışkanlıklar. Hatta hastalık derecesine varan alışkanlıklar desem daha doğru olur. Verdiğim seminerler sırasında tanıdığım insanlara ve davranışlarına biraz dikkatli bakınca buraya aktarabileceğim güzel şeyler yakaladım. Ayrıca gördüğüm ve okuduğum; konuyla ilgili ilginç olaylar farklı bir bakış açısıyla bakmama daha da yardımcı oldu. Muhtemelen hepsi olmasa bile aşağıda "hastalık" olarak adlandırılan alışkanlıklardan en az birine sahibizdir. Hızlı okumadan veya kitap okumanın güzel yanlarında bahsederken konunun sıradanlaşıp önemini yitirmemesini istedim. Tebessüm ettiren ama aynı zamanda düşündüren bir hal alması için bu davranışları hastalık olarak adlandırdım. Umarım sizlerin zoruna gitmeyecek aksine böyle ciddi bir konuyu irdelerken sayfalar arasında tebessüm edecek bir şey bulduğunuz için sitemle birlikte gülümseyeceksiniz. İşte hızlı okuma kitabının içinde yer almaması gereken

hastalıklarımızdan gözlemleyip buraya aktarabildiklerim:

1) İlk baskısını elinde bulundurmak: Bu hastalık oldukça ilginç olmakla birlikte kitap kurdumuzun zamanına ve parasına mal olan bir hastalık çeşididir. Okuyucumuz ne hikmetse okuduğu bir kitabın ilk baskısını elinde bulundurmak ister. Öyle ki bir kitap için günlerce kitapçı kitapçı dolaşır. Bu kitap eski bir kitapsa sahafların altını üstüne getirir ve ne yapar ne eder bütün servetine de mal olsa o kitabı bulur. Bulduktan sonra iş o kitabı muhafaza etmeye kalır. Değerli kitap, kitaplığın en güzel köşesinde ya da "birinci baskılar" koleksiyonunun içinde bir daha çıkmamak üzere yerini alır. Sakın ödünç istemeyin avucunuzu yalarsınız. Bizden söylemesi.

2) Kitaba kesinlikle not aldırmamak: Hastamız kitabı okurken yanında mutlaka kağıdı ve kalemi hazır bulundurur. Kitap öyle not alınacak karalama defteri değildir onun için. Bu tipler kesinlikle rahat not alamadıkları için otobüste, metroda veya vapurda okuyamazlar. Sadece çalışma masalarında okuyabilirler. Kitabın sayfasına yapılan ufacık bir çizik sanki kitaba yapılan bir hakaret olarak algılanır. Kitabın temizliği, karalanmamışlığı o kitabın izzet-i nefsini(!) gösteriyor adeta. Bu tiplerin kitabını ödünç alırsanız (ki bu çok zor bir ihtimaldir) çok dikkatli olmalısınız. Yanlışlıkla o kitaba mürekkep filan damlayabilir üzerine kalem düşebilir. Hani derler ya sakına göze çöp kaçarmış diye. Başınıza dert almak istemiyorsanız siz siz olun o kitabı ödünç almak yerine özgürce karalayıp not alabileceğiniz kitabınız olması için paraya kıyın. Kimsenin kalbi kırılmasın.

3) Kitabın kapağını ve sayfalarını katlamamak: Hastamızın içini burkmak, canını sıkmak isterseniz bunu deneyebilirsiniz. Ondan ödünç aldığınız bir kitaba onun gözünün önünde başlarken kitabın kapağını sonuna kadar açın ve en dibinde avucunuzun içiyle basıp düzleştirin. Tabii bu esnada kurbanımızın gözlerinin

içine bakmayı ihmal etmeyin. Eğer açık sözlü biriyse size zaten gerektiğinde açıklama yapacaktır. (Kitabın kapağını kırmanın ne anlamı var, yarıya kadar açıp okuyabilirsin vs.) Ayrıca bu tipler çokça ayraç kullanır ve hediye ederler. Müthiş ayraç koleksiyoncusudurlar. Bunun nedeni kitapların sayfalarının kıvrılmasına kıyamadıkları içindir. Kitapta kaldığınız yerin sayfasını kıvıracağınıza onların ciğerini burkun razı olurlar. Siz iyisi mi kitabı alırken ayracınız olduğunu üstüne basa basa belirtin.

4) Kitabın kabının eskimemesi için kaplamak: Çoğumuzun ilkokul çağında bıraktığı bu çocukluk alışkanlığını bu hastalarımız devam ettirir. "Aman üzerine su dökülmesin, aman sigara değer, Eyvah, çocuklar karalayacak vs." korkuları zavallı kitapları gazetelerin içine ve naylon kaplara mahkûm olmak zorunda bırakır. Garibim sanat yönetmenlerinin ve grafikerlerin gecelerce uğraşıp ortaya çıkardıkları o güzelim kapak resimleri kapların içinde hapsolur. Çünkü bu resimler hastamız için bir önem taşımaz. Kitabın zarar görmemesi onlar için sanattan ve göz zevkinden daha önemlidir. Kitap kitapçıdan alınır ve hemen bir kapla kaplanır. Bazı hastalar durumu yine abartarak kabın üzerine etiket yapıştırmayı da ihmal etmezler.

5) Kitabın kapağına kendi adını, aldığı tarihi ve yeri yazmak: hastamızın hemen hemen bütün kitaplarında bunu görebiliriz. Zimmetine geçirdiği kitaplarda bile. Fuardan aldıysa o fuarın adını, tarihini, yerini, şehrini ve tabii ki kendi adını yazar. Bunu daha ileriye götürerek imzalarını atanlar dahi çıkabilir. Kitabı aldığı andaki psikolojisini yazanlar da sayısı azımsanmayacak hastalarımız arasındadır. Hastamızın bunu yapma nedeni genelde kitabının başkalarının zimmetine geçmesini başka bir ifadeyle "kamulaştırılmasını" engellemektir. Kitabı sahiplenme güdüsünün aşırı tepki olarak yansıması diyebiliriz.

6) Başkalarının kütüphanesinden kitap aşırmak: Bu hastalık

aslında kötü adıyla hırsızlıktır. Ödünç alınan kitabın üzerine yatılması yani geri verilmemesiyle yapıldığı gibi kurbanın kütüphanesinden kitabın habersizce alınması ve daha sonra haber verilmesiyle de yapılabilir. Ama maksat okumak olunca hastalarımız bunun adını süsleyip güzelleştirerek "kamulaştırma, yer değiştirme, aşırma, kütüphane seyahati" gibi adlarla değiştirebiliyor. Aslına bakılırsa hırsızlık yapılacaksa keşke sadece kitaplarda yapılsa diye düşünmüyor değil insan. Ama tabi hastalık boyutunda olunca kurbanlarımızın da önlemini alması gerekiyor. Çünkü bu şekilde iki tane hasta tanıdığınız varsa yandınız demektir. Kütüphanenize Allah selamet versin. Usta sahaflardan yazarlara kadar pek çok şahısta ilginçtir ki bu hastalık görülmüştür.

7) Kendi kitaplığından kitap çalınmaması için çetele tutmak: Son derece titiz ve düzenli kitap kurtlarımızın yakalandığı bir hastalıktır. Etkileri ve sonuçları oldukça çeşitlilik gösterir. Kütüphanedeki kitapların adı, yazarı, sayfa sayısı, tarihi yazacak şekilde bir liste oluşturulabilir. Bunun yanında ödünç kitap verilen kişiye senede benzer bir kâğıt doldurularak imzalatılması şeklinde de yapılabilir. Bu kâğıtta kitabın alınış tarihi taahhüt edilen iade edilecek tarih, iade edilmemesi durumunda oluşabilecek durumlar gibi maddeler yer alabilir. Çok geniş kütüphanesi olan sıkı kitap kurtları bunu çok fazla abartırlar. Siz en iyisi ödünç kitap almak için kütüphaneye gidin.

8) Kitabın köşelerinin bantlanması: Bu da son zamanlarda sıkça görülen bir hastalıktır. Kitabın kapağının zamanla kalkmasını yani koruyucu naylon tabakayla kartonun birbirinden ayrılmasını ve kabın kıvrılıp kırılmasını engellemek için kitabın köşelerinde sele bandıyla yapıştırılmasıdır. Bazı hastalarımız bu durumu da abartarak kitabın kabının bütün kenarlarını yapıştırabiliyor.

Alıştırma 16-5

Amacı : Zihnin **boşlukları** tamamlama **özelliğiyle** okuma **yapmak**.

Uygulanışı : Aşağıdaki **metinde** sadece **koyu** yazılan **yerleri** –yani **birer** kelime **atlayara**k- okuyun. **Bakalım** ne kadar **anlayacaksınız?**:)

Solunum Çeşitleri (Okur, 2008, s. 27-29)

Akciğerlerimiz diyaframın **esnekliği** sayesinde **aşağı** doğru **genişleyebilir**. Yine **göğüs** ve **bel** kaslarının **enerjik** hareketleri **sayesinde** akciğerler **yanlara** ve **göğsün** üst **kısmına** doğru **açılıp** esneyebilir.

Vücudumuz böylesine **bir** imkâna **sahipken** bizler **solunum** hareketini **maalesef** pek **de** doğru **yapmamaktayız**.

Doğduktan hemen **sonra** tam **kapasite** ile **doğru** olarak **yaptığımız** solunum **hareketi**, zamanla **bozulmakta**, derinliğini **kaybedip** yüzeyselleşmektedir.

Bebeklere dikkat **ederseniz**, nefes **alırken** karınlarının **yükseldiğini**, nefes **verirken** de **içeri** doğru **hareketlendiğini** görürsünüz. **Oysa** pek **çok** kişide **nefes** alırken **omuzların** yukarı **doğru** hareketlendiği, **göğüs** kafesi **yukarı** doğru **kalkarken** karnın **içeri** doğru **çekildiği** görülür **ki,** bu **durum** diksiyonda **sesin** kalitesini **olumlu** etkileyecek **diyafram** solunumu **yapılmadığının** belirtisidir.

- **Göğüs** solunumu

Ciğerlerin üst **kısmı** ile **yapılan** solunumdur. **Nefes** alırken **omuzlar** hareket **eder**, ciğerlerin **üst** kısmı **genişler**, vücuda **gerekli** olan **oksijen** yeterince **alınmaz**. Diyafram **aşağıya** doğru **inmediği** için ciğerler **genişlemez**.

Ciğerlere **bol** miktarda **oksijen** alınmadığı **için** bu **durumdan** konuşma **da** olumsuz **etkilenir**. Güçlü, **etkili** ve **güzel** ko-

nuşma **imkânı** yoktur. **Ayrıca** vücudun **ihtiyacı** olan **oksijen** tam **karşılanmadığından** çeşitli **hastalıklara** da **zemin** hazırlanır.

- **Diyafram** solunumu

Akciğerlerin tam **kapasite** ile **doldurulmasıyla** yapılan **bu** solunumda, **diyafram** hareketli **olduğu** ve **bir** körük **gibi** açılıp **kapandığı** için **güçlüdür**. Solunuma **bel** ve **göğüs** kaslarının **yanı** sıra **diyafram** da **eşlik** eder. **Akciğerler** ile **karın** boşluğunu **ayıran** diyafram, **akciğerlerden** soluk **boşaldığı** zaman **kubbemsi** yapıdadır. **Diyafram**, akciğerlerin **alt** kısmına **kadar** ulaşan **derin** bir **solukla** kasılır **ve** kendisine **bağlı** alt **kaburga** kemiğini **de** aşağı **doğru** çekerek **oksijenle** dolan **akciğerlere** yer **açar.** Nefes **verirken** gevşeyen **diyafram** yukarı **doğru** yükselerek **yine** kubbemsi **görüntüsünü** alırken **oluşan** basınç, **akciğerlerdeki** havanın **boşalmasını** sağlar. **Soluma** işlemi **dakikada** 16-17 **kez** tekrarlanır.

Konuşurken soluğun **kontrollü** dışa **verilmesi** gerekir. **Doğru** solunumda **akciğerlere** alınan **havanın** miktarı **kadar,** soluğu **iktisatlı** kullanmak, **söyleyeceklerimize** soluğu **yetirmek** de **önemlidir.** Diyafram **solunumu** yapan **kimseler** solunum **mekanizmalarını** çok **rahat** denetleyebilirler.

İşte bu **nedenlerle** diyafram **çalışmaları** çok **önemlidir**. Diyaframla **yapılan** solunumda, **soluk** verirken, **havanın** kontrollü **kullanımı** bu **esnada** oluşan **sesi** etkileyecektir**. Soluk** zayıf **olursa** ses **de** zayıf **ve** güçsüz **olur.** Soluk **çıkışı** denetimsiz **olursa** konuşma **kesik** kesik **olur**. Konuşmacıyı **yorar**. Soluk **alıp** verme **kontrolsüzce** konuşma **kesik** kesik, **gereksiz** duraklamalar **yapılır**; anlamsız **ve** sıkıcı **olur.**

Diyafram **solunumunu** fark **edebilmek** için **bebeklerin** nasıl **soluduklarına** dikkat **edin**. Kendi **solunumunuzu** kontrol **etmek** için:

- **Yere** uzanın **ve** kaburga **kemiklerinizin** bittiği **yere** bir **kitap** koyun, **bir** müddet **böyle** yatın. **Karnınızın** üzerindeki **kitaba** bakın, **nefes** aldığınızda **kitabın** yukarı **doğru** yükseldiğini, **nefes** verince **de** aşağı **doğru** indiğini **görürsünüz.**
- Fark **edildiği** gibi **sırtüstü** yatarken **nefes** alınca **karın** yükselir, **nefes** verirken **iner.** İşte **bu** hareketin **ayaktayken** de **gerçekleşmesi** gerekir.
- **Ayağa** kalkın, **sağ** elinizi **kaburga** kemiklerinizin **yan** kısmına, **sol** elinizi **de** yatay **vaziyette** karnınızın **üstüne** koyun. **Burnunuzdan** yavaş **yavaş** nefes **alın**, bu **sırada** omuzlarınız **yukarı** doğru **kalkmasın**. Kaburga **kemikleriniz** yana **doğru** açılırken –**yatarken** olduğu **gibi-** karnınızın **da** dışarı **doğru** genişlediğini **hissedin**.
- Diyaframın **hareketini** hissedebilmek **için**, yorgun **bir** köpek **gibi** kesik **kesik** soluyun **veya** bir **çiçek** kokluyormuş **gibi,** burnunuzu **çekiyormuş** gibi **soluma** hareketleri **yapın**; diyafram **kası** bu **hareketler** ile **hissedilecektir**.

Alıştırma 17 (Şahin, Hızlı Okuma Alıştımaları, 2011)

Amacı : Sağ ve sol beyni peş peşe çalıştırmak.

Uygulanışı : Aşağıdaki metin bir satır soldan sağa bir satır sağdan sola yazılmıştır. Gözünüzü aşağı satıra geçmek için sol başa getirmeden ters yazılmış olan satırları sağdan sola doğru okuyun. Önce gözleriniz zorlanacak ancak metne alıştıktan sonra okumak için büyük bir kolaylık sağladığını göreceksiniz.

Türkiye'de Anlayarak Hızlı Okuma Konusunda İlk Eser Muhsin Kadıoğlu'ndan... (Hizlioku.org)

Türkiye'de Anlayarak Hızlı Okuma Konusunda İlk Eser Muhsin Kadıoğlu'ndan... (Hizlioku.org)

lukokli ,enisicitenöy nednisiçşi ,anıtarkorüb nednisiciyanas ,amuko ılzıh karayalna edzümününüG

çağındakilerden üniversite çağındakilere kadar, hemen herkesin ihtiyaç duyduğu acil bir konudur.

nanalnıyay adnala ub iğillezö mihüm ne ninirese irelkinkeT amukO ılzıH koÇ nun'ulğoıdaK nishuM

ilk ve doyurucu bir eser olması sebebiyle büyük bir ihtiyaca cevap vermesidir. Eserin ilk bölümlerinde,

.royulurud ednirezü irelkinket emte kret ılarkılnakşıla ub arnos natkıdlıtınat ıralkılnakşıla amuko şavay

Daha sonra anlayarak hızlı okumanın esasını teşkil eden hızlı görme ve gözün görüş açısını genişletme

karayalna niçi ısamlutruto emetsis rib illeb nınıralkılnakşıla amuko edrese eniY .royilirev irelkinket

hızlı okumaya ait pek çok hızlı okuma şekli ve bu şekillerin uygulanması detaylarıyla anlatılmıştır.

uğudyud çayithi nunucukuyo reh ,reltset ıcırıtra unoysartnasnok ev iciritşileg itakkid itkatpatiK

çalışmalardır.

(0991 mısaK) kinkeT ev miliB

Alıştırma 18

Amacı : Zihnin dikkat performansını artırmak.

Uygulanışı : Metinde;

- Boş bırakılan yerlere olabilecek uygun kelimeleri yazınız.
- Yanlış yazılan kelimeleri bulunuz.
- Yanlış anlamda kullanılan bağlaçları bularak yerine olabilecek bağlacı yazınız.
- Çelişkili ifadeyi bulunuz.

Akıl Küpü (Şahnacı, 2010, s. 79-81)

Bir varmış bir yokmuş. Allah'ın kulu çokmuş, bir dağın başında, bir ormanın yanı… Keloğlan'ın yaşadığı köy varmış.

Keloğlan'ın bir tek anacığı, anacağının da bir tek… oğlu varmış. Dünyada… kimseleri olmadığı için hep birbirlerine destek orullar, kuru ekmek yeseler de kimselere belli etmezler, padişahlara layık yemekler… diyerek kötü durumlarından kimseleri haberdar etmezlermiş.

Keloğlan çok akıllıymış ancak akıllı olduğu kadar da tembelmiş. Anası hadi oğlum, bahçeden bir soğan al dese, iki… düşünür, üç saat hesap yapar, o soğanı bahçeden ayağına nasıl getirtebilir, onu düşünürmüş. Sonunda bir yolunu bulurmuş ama annesi de bu arada çıldırır dururmuş. Günler böyle gelip geçerken, Keloğlan'ın anacığı bir gün hastalanmış, bütün iş güç Keloğlan'a kalıvermiş. … tembel Keloğlan gitmiş, yerine aklı başında çalışkan bir Keloğlan gelivermiş. Anası yattığı yerden Keloğlan'a emirler yağdırıyor, bizimki de oradan oraya koşuyormuş. Bu, günlerce sürmüş.

Bir gün Keloğlan yorgunluktan bir köşeye düşmüş. O sırada bir fare Keloğlan'ın yanına gelip, "Keloğlan keleş oğlan, her…

beleş oğlan, nasıl için çalışmak, zor geliyor değil mi?" demiş.

Keloğlan gözünü aralamış, fareyi kovalamış. Fare terkar gelmiş bu sefer iyice yaklaşıp, "Heyyy! Duydun… prensesin başına gelenleri! Her kim prensesi iyileştirirse, kraş onu kızıyla evlendirecekmiş" demiş.

Sonra bir çırpıda olanları anlatmış: Güzeller… prenses aylardır ağlayıp duruyormuş halbuki onu kimseler susturamıyormuş. Kızımı güldüren her kim olursa, onu prens yapacağım, demiş kral.

Keloğlan bunu duyduktan sonra, "Bu iş böyle olmayacak, başka şeyler yapmak lazım" diye hoplayıp zıplamaya başlamış. Öylece hoplayıp… evlerinin yakınındaki dağın eteklerine kadar gelmiş.

Dağın eteklerinde açan çiçekleri toplamış. Bu çiçeklerin özelliği insanları kıkır kıkır güldürebilmesiymiş. Anasından öğrendiği kadarıyla, hepsini bir araya getirirse, prensesi güldürebileceğini biliyormuş. Bütün… topladığı çiçekleri bazı karışımlarla suladıktan sonra, çiçekleri alıp, sarayın yolunu tutmuş.

Az gitmiş uz gitmiş dere tepe düz gitmiş, sarayın kapısına geldiğinde iki takla atıp, sırada bekleyenlerin arkasında sıraya geçmiş. Akşama doğru ona sıra geldiğinde neredeyse yorgunluktan uyuyacak hale gelmiş. Öyle gülüyormuş ama, kral, kraliçe ve beraberindeki herkes prensesle gülmeye başlamış. Prenses mutluluktan uçuyor gibiymiş. Keloğlan da padişahın hediyesini hak etmiş ve ona bir ev verilmiş anasıyla birlikte o güzel evde yaşamaya başlamışlar. Anası da kel oğlunun kel kafasına kocaman bir öpücük kondurmuş.

Alıştırma 18 (Cevap)

Amacı : Zihnin dikkat performansını artırmak.

Uygulanışı : Metinde;

- Boş bırakılan yerlere olabilecek uygun kelimeler koyu yazılmıştır.
- Yanlış yazılan kelimelerin doğruları eğik yazılmıştır.
- Yanlış anlamda kullanılan bağlaçların doğruları altı çizili yazılmıştır.
- Çelişkili ifade için son paragrafı okuyun: Padişahın hediyesi?

Akıl Küpü (Şahnacı, 2010, s. 79-81)

Bir varmış bir yokmuş. Allah'ın kulu çokmuş, bir dağın **başında**, bir ormanın yanı başında Keloğlan'ın yaşadığı köy varmış.

Keloğlan'ın bir tek anacığı, anacağının da bir tek **kel** oğlu varmış. Dünyada **başka** kimseleri olmadığı için hep birbirlerine destek *olurlar*, kuru ekmek yeseler de kimselere belli etmezler, padişahlara layık yemekler **yedik** diyerek kötü durumlarından kimseleri haberdar etmezlermiş.

Keloğlan çok akıllıymış ancak akıllı olduğu kadar da tembelmiş. Anası hadi oğlum, bahçeden bir soğan al dese, iki **saat** düşünür, üç saat hesap yapar, o soğanı bahçeden ayağına nasıl getirtebilir, onu *düşünürmüş*. Sonunda bir yolunu bulurmuş ama annesi de bu arada çıldırır dururmuş. Günler böyle gelip geçerken, Keloğlan'ın anacığı bir gün hastalanmış, bütün iş güç Keloğlan'a kalıvermiş. **O** tembel Keloğlan gitmiş, yerine aklı başında çalışkan bir Keloğlan gelivermiş. Anası yattığı yerden Keloğlan'a emirler yağdırıyor, bizimki de oradan oraya koşuyormuş. Bu, günlerce sürmüş.

Bir gün Keloğlan yorgunluktan bir köşeye düşmüş. O sırada

bir fare Keloğlan'ın yanına gelip, "Keloğlan keleş oğlan, her **işi** beleş oğlan, nasıl ama çalışmak, zor geliyor değil mi?" demiş.

Keloğlan gözünü aralamış, fareyi kovalamış. Fare *tekrar* gelmiş bu sefer iyice yaklaşıp, "Heyyy! Duydun **mu** prensesin başına gelenleri! Her kim prensesi iyileştirirse, *kral* onu kızıyla evlendirecekmiş" demiş.

Sonra bir çırpıda olanları anlatmış: Güzeller **güzeli** prenses aylardır ağlayıp duruyormuş ve onu kimseler susturamıyormuş. Kızımı güldüren her kim olursa, onu prens yapacağım, demiş kral.

Keloğlan bunu duyduktan sonra, "Bu iş böyle olmayacak, başka şeyler yapmak lazım" diye hoplayıp zıplamaya başlamış. Öylece hoplayıp **zıplayarak** evlerinin yakınındaki dağın eteklerine kadar gelmiş.

Dağın eteklerinde açan çiçekleri toplamış. Bu çiçeklerin özelliği insanları kıkır kıkır güldürebilmesiymiş. Anasından öğrendiği kadarıyla, hepsini bir araya getirirse, prensesi *güldürebileceğini* biliyormuş. Bütün **gün** topladığı çiçekleri bazı karışımlarla suladıktan sonra, çiçekleri alıp, sarayın yolunu tutmuş.

Az gitmiş uz gitmiş dere tepe düz gitmiş, sarayın kapısına geldiğinde iki takla atıp, sırada bekleyenlerin arkasında sıraya geçmiş. Akşama doğru ona sıra geldiğinde neredeyse yorgunluktan uyuyacak hale gelmiş. Öyle gülüyormuş ki, kral, kraliçe ve beraberindeki herkes prensesle gülmeye başlamış. Prenses mutluluktan uçuyor gibiymiş. Keloğlan o gün kurulan düğünle prensesle evlenmiş, anasını da hasta yatağından ayırmış ve saraya getirmiş. Anası da kel oğlunun kel kafasına kocaman bir öpücük kondurmuş.

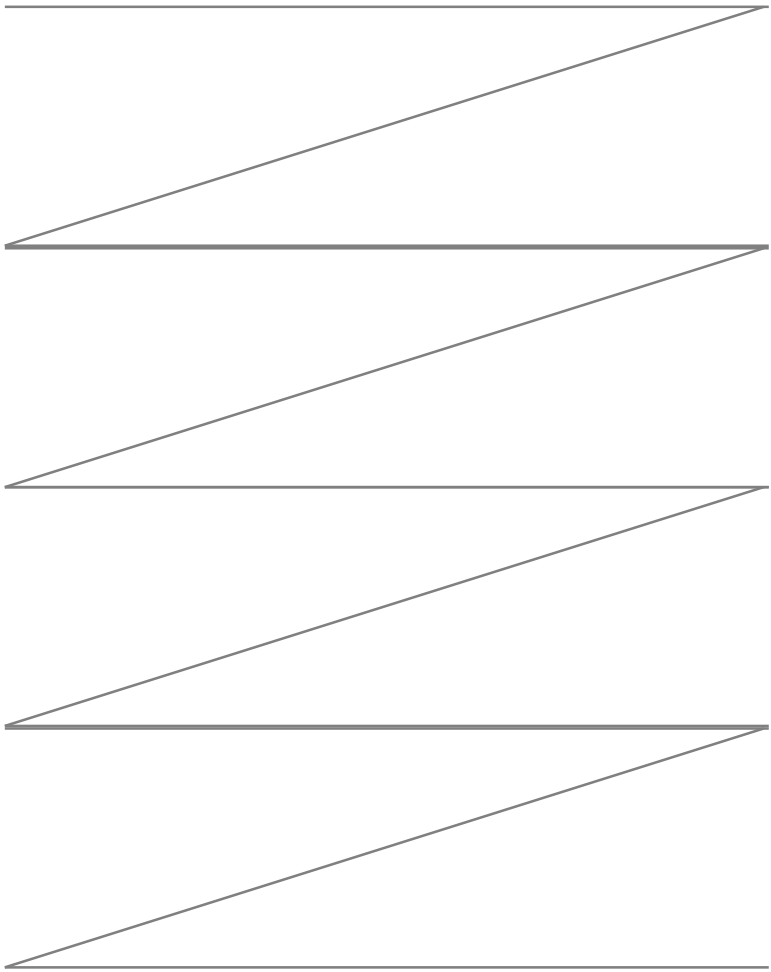
İleri Tarama Teknikleri

İleri tarama teknikleri şimdiye kadar öğrenmiş olduğunuz alıştırmalarla ulaşabileceğiniz hızın daha fazlasını hedeflediğinizde yapacak olduğunuz çalışmalardır. Aynı zamanda bu teknikleri günlük göz alıştırmalarınıza katmanız da sizin için faydalı olacaktır. Okuyacağınız metnin türüne göre tarama tekniği seçmeyi zamanla kendi kendinize bulacaksınız. Eski ABD başkanlarından John F. Kennedy, eski cumhurbaşkanlarımızdan Süleyman Demirel hızına ulaşmayı hedefliyorsanız bu teknikleri kullanmalısınız!

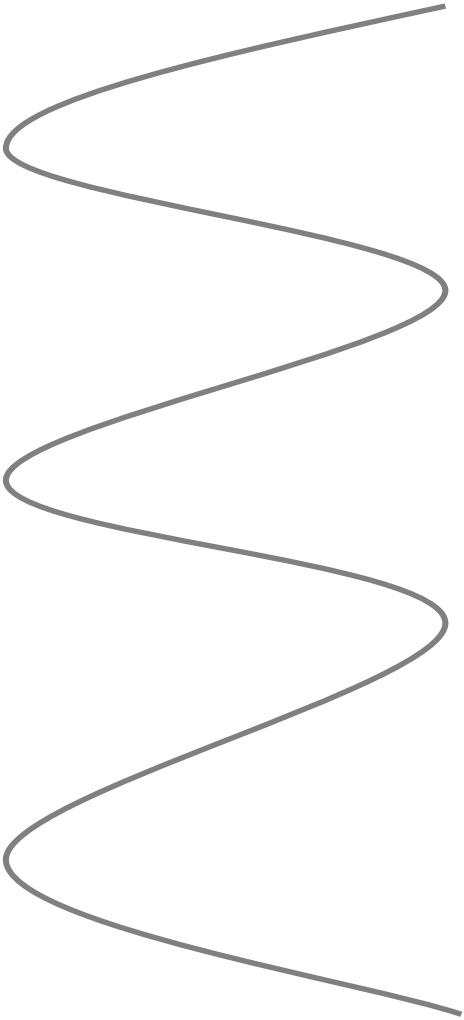
Teknik 1

Z: Geniş sütunları tarama.

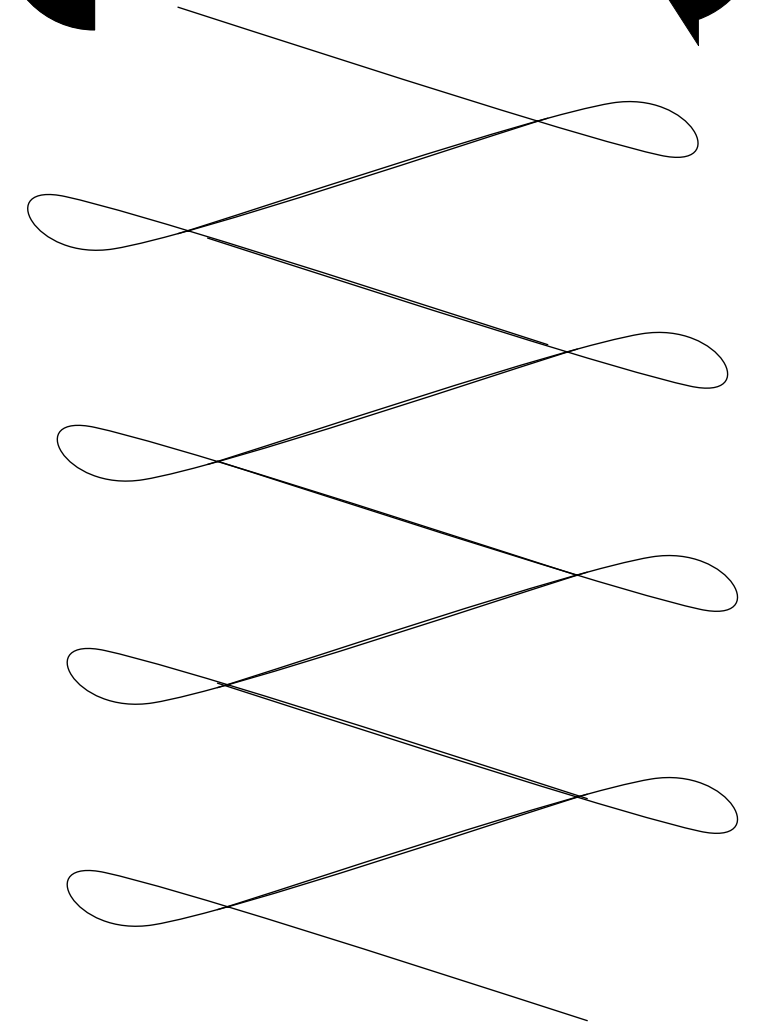
Teknik 2

Helezon: Dar sütunları tarama.

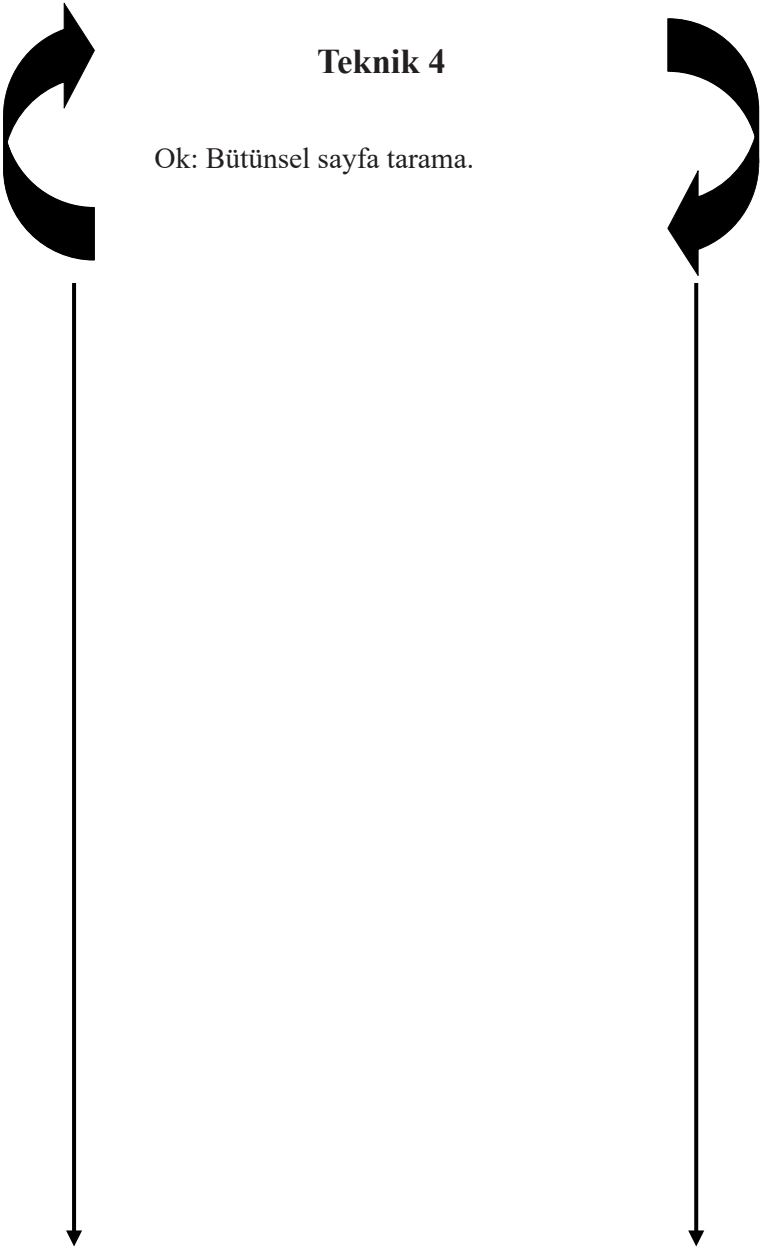
Teknik 3

İlmik: Anahtar kelime tarama.

Teknik 4

Ok: Bütünsel sayfa tarama.

Metinler

Okuma Hızı Ölçme

Metni okumaya başlamadan önce saatinize (başladığınız saniyeye) bakın ve sonra okuyun. Daha sonra bitirdiğiniz süreye bakın ve arada kalan zamanı (saniye cinsinden hesaplayın). Sonra metindeki kelimeleri sayın. Sayma işlemi yaparken şunlara dikkat etmelisiniz:

- "ve", "ile", "de/da", "hey!" gibi bağlaç, ünlem ve edatları birer sözcük olarak saymalısınız. Çünkü onlar da birer sözcüktür ve göz onlar üzerinde de duruş yapar.
- "Kayseri'nin" şeklindeki bir sözcük tek parça olduğu için bir sözcük olarak saymalısınız.
- "……
……...……Kay-seri" gibi satır sonuna sığmadığı için bölünen sözcükleri iki sözcük saymalısınız çünkü göz iki duruş yapar.
- "1990 gibi bir sayıyı bir sözcük olarak saymalısınız. Burada önemli olan içinizde onu "bin dokuz yüz doksan" olarak okumanız değil gözünüzle tek seferde görmenizdir. Zaten hızlı okumada da amaç seslendirmeden görmektir.
- "Bin dokuz yüz doksan" gibi bir sayıyı dört sözcük olarak saymalısınız çünkü göz dört duruş yapar.
- Burada verecek olduğumuz metinlerde sözcük sayısı zaten sayılı olduğu için bütün bunları yapmanıza gerek yoktur.

Siz bunu kendi çalışmalarınızda yapın :-)

Kısaca formül olarak vermek gerekirse;

$$\text{Bir dakikada okunan kelime} = \frac{\text{Metindeki toplam kelime X 60}}{\text{Metni okuduğunuz süre (Saniye cinsinden)}}$$

Okuma Hızı Kayıt Çizelgesi

Aşağıdaki çizelge 21 günlük okuma hızınızı kaydetmeniz içindir. Her okumadan sonra dakikadaki okuma hızınızı çizelgeye yazarak çalışma sürecinizi kaydediniz. Böylece iniş çıkışlarınızı grafik şeklinde görebileceksiniz.

1000																				
950																				
900																				
850																				
800																				
750																				
700																				
650																				
600																				
550																				
500																				
450																				
400																				
350																				
300																				
250																				
200																				
150																				
100																				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21

Metin 1

Toplam Kelime Sayısı	677
Süre	1 Dakika
Okunan Kelime Sayısı	….....

Hızlı Okuma Alanındaki Şöhretler (Buzan, Hızlı Okuma, 2010, s. 91-65)

Hızlı okuyan şöhretler kulübündeki ünlüler, siyaset, bilim ve felsefe alanındaki önde gelenlerin okudukları gibi okurlar bu da hızlı okumanın anlamı, hatırlama ve okunan materyalleri kullanma kabiliyetleriyle birleştirildiğinde başarıya ulaşmada ne kadar önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

John Stuart Mill

Tüm zamanların en büyük 90. dâhisi olarak gösterilen pragmatist İngiliz filozof John Stuart Mill'in kitap okurken tüm sayfayı 'bir bakışta yuttuğu' söylenir.

Mill'in durumu motivasyonun ve teşviğin önemini gösteriyor. Gençlik yıllarında kolej prefösörü olan babası genç oğluna bir kitap verir ve ondan kısa bir süre için diğer odaya gitmesini, kitabı okumasını ve ne öğrendiğini gelip kendisiyle tartışmasını ister.

Delikanlının konsantre olması ve verilen materyali hızla okuması için üzerinde kurulan bu olumlu ve yüksek baskı çok hızlı bir okuyucu olmasını teşvik etmiştir.

Kendi motivasyonunuzu ve becerinizi artırmanın iyi bir yolu da, John Stuart Mill'in babasının yaptırdığı alıştırmayı kendinize uygulamaktır. Okuduğunuzdan neler öğrendiğinizi bir arkadaşınıza anlatabilirsiniz.

Başkan Franklin D. Roosevelt

Franklin D. Roosevelt en hızlı ve doymak bilmez bir okuyucu liderdir. Bir paragrafı bir bakışta, bir kitabı bir oturuşta bitirdiği söylenir. Başlangıçta ortalama okuma hızıyla okuyan başkan daha sonra bunu geliştirmiştir. İlk başta okuma aralığını

geliştirmeye çalışmış, dört kelimede bir duraklayarak okuyabiliyorken daha sonra bunu altıya ve hatta sekize çıkarmıştır. Roosevelt daha sonra, küçük paragrafları yalnızca göz hareketleriyle okuyarak, iki satırı bir anda okumaya ve sayfayı zikzak yaparak okumaya çalışmıştır. Yöntemi bugünkü hızlı okuma konusunda önde gelenlerin yöntemleriyle tıpatıp aynı idi.

Profesör C. Lowell Lees

Profesör Lees 1950'lerde Utah Üniversitesi'nde Konuşma Bölümü Başkanıydı. Profesör, kendisi farkında olmasa bile onun hızlı okuma becerisi bu alanda önemli ilerlemelere neden olmuştur. Evelyn Wood isimli genç bir öğrencisi profesöre 80 sayfalık bir dönem ödevi getirmiş. Profesörün boş zamanlarında okuyup değerlendireceğini düşünen öğrenci profesörün 10 dakika sonra ödevi değerlendirip iade etmesini hayret etmiştir. Daha sonra Dinamik Okuma Hareketinin öncülerinden olan Evelyn, Profesör Lees'in ödevi gerçekten okuduğunu belirtmiştir. Çünkü, profesör yalnızca Evelyn'in yazdığı her şeyi hatırlatmakla kalmamış, aynı zamanda tüm eksik noktaları da söyleyebilmiştir!

Her sayfada 200-250 kelimenin olduğu varsayılırsa, Profesör Lees'in dakikada 2500 kelime okuyabildiği ortaya çıkmaktadır.

Bundan esinlenen Evelyn Wood bu alanda daha kapsamlı araştırmalar yapmış ve daha sonra Utah Üniversitesi'nde okuma dersleri vermeye başlamış ve kendi Dinamik Okuma Enstitüsünü kurmuştur.

Başkan J. F. Kennedy

Başkan J. F. Kennedy belki de hızlı okuyucuların en ünlüsüdür, çünkü kendisi kampanyalarında zekasını ve zihinsel kapasitesini sürekli vurgulamıştır. Normal bir okuyucu olduğunu, dakikada 284 kelime okuyabildiğini ve bunun için hızlı okuma üzerine çalıştığını biliyoruz.

Dakikada 1000 kelime okuyabilene kadar çok sıkı çalıştığı bilinmektedir. Başkan her gün okumak zorunda kaldığı çok çeşitli belgelerden dolayı değişik okuma hızı rakamları geliştirmiştir.

Sean Adam

Şu anda dünyada hızlı okuma rekorunu elinde bulunduran Sean Adam, diğer birçok kişi gibi, ortalama bir okuyucu olarak başlamıştır. Sean çocukken ciddi görme problemi yaşamış ve uzunca bir süre bu sorunuyla uğraşmıştır.

Gözündeki sorunları hallettikten sonra, Sean, 1982'de okuma hızını artırmak için çalışmaya başlamıştır. Şu anda dakikada 3850 kelimeyle dünya rekorunu elinde tutmaktadır. Kurucusu olduğu Avrupa Alpha Learning Enstitüsü'nden gelen son haberlere göre, tüm rakiplerine meydan okumakta ve dakikada 4550 kelime okuyabilecek kadar kendisini geliştirmiştir.

Vanda North

Dünyada şu anda üçüncü olan Vanda North, hızlı okumayla Uluslar arası Hızlandırılmış Öğrenme Organizasyonu başkanı iken ilgilenmeye başlamıştır. Böyle bir organizasyon başkanının okuma hızını artırmaktan daha iyi yapabileceği bir şey olabilir mi?

Vanda çalışırken bu kitapta anlatılan tüm teknikleri uyguladı. Çok kısa bir süre içerisinde dakikada 3000 kelimeyi rahatlıkla okumaya başlamıştı. Vanda, yıllarca 'normal', doğal ve değiştirilemez sandığı bir hızda okumuştu. Hızını artırabileceğini öğrendiği zaman aşırı heyecanlanmıştı. Tekrar okuma ve gerilemeyi azaltarak, göz hareketlerini hızlandırarak ve her bir duraklamada algılanan kelime sayısını artırarak işe başlamıştır.

Yedi dakika sonra okuma hızını dakikada 200'den 400'e çıkarmıştır. Performansına şaşıran Vanda mutlulukla kırışık derin bir öfke duymuştur. Çünkü 21 yıl boyunca şu ana kadar okuduğu kitap sayısının iki katını okuyabilir ya da yine aynı miktarda kitap okuyup artan bir yılını arkadaşlarıyla geçirebilir, seyahat edebilir ve daha çok eğlenebilirdi.

Beklenenin aksine Vanda, bir materyali kontrol etmek için okuduğunda ortalama bir okuyucunun beş on katı daha hızlı ve iyi kontrol edebiliyordu. Yüksek hızla okuma tekniklerini uygulayın ve Vanda'yı yakalayabiliyorsanız yakalayın.

Metin 2

Toplam Kelime Sayısı	493
Süre	1 Dakika
Okunan Kelime Sayısı	….....

Prof. Dr. Reha Oğuz Türkkan (Hizliokuma.com)

ALGE' nin kurucusu ve EHO Sistemi'nin yaratıcısı Ord. Prof. Dr. Reha Oğuz Türkkan, New York Columbia ve CCNY Üniversiteleri eski öğretim üyesidir. 1960-1969 arasında Amerika'da 124 öğretim merkezi (UNİ-TEQ) kurmuş (beşinde Speed Reading-Hızlı Okuma kursları açmıştır). Başkan olduğu 'Learning Foundations' Vakfına ABD Federal hükümetince 4 eyaletin öğretim tekniklerini yenileme görevi verilmiş, 1970'lerde de 'Learning Materials Publishing' Yayınevinin Başkanlığını yapmıştır.

Son yüzyılın en önemli psikologlarından, ünlü bilim adamı Prof. Skinner (Harvard Üniversitesi) ve Prof. Crowder'la (UCLA) birlikte 'Sorularla Programlı Öğrenim' metodunu geliştirmiş; bu yeni öğrenme metodunun üç kurucusundan biri olarak ve ABD'deki eğitime katkılarından dolayı 'WHO'S WHO' ansiklopedisinde yer almıştır. ABD Federal Hükümeti tarafından 4 eyaletin eğitim planlaması ve Sunrise Açık Üniversitesi'nin kuruluşunda eğitim teknolojisi danışmanı olarak görev almıştır.

124 okul (4 tanesi Hızlı Okuma ve Bilgisayar üzerine) açtı. Aynı doğrultuda, Türkiye'de Yaykur Açıköğretim Üniversitesi'ni kurdu. 1975-1976 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı'nın Yaykur Açık Üniversitelerinin kurucusu ve yöneticisi olarak görev yapmıştır. 1976'da NASA'ya danışman olarak Hindistan'daki uydulu Eğitim çalışmalarını inceledi.

ABD'de bulunduğu süre içerisinde 'Psikolojinin İş Dünyasında Başarıya Etkisi ve Uygulanışı, İkna Psikolojisi ve Satış

Teknikleri' konularında iş dünyasına yönelik eğitimler verdi, çeşitli şirket ve kuruluşlara danışmanlık ve yönetim kurulu başkanlığı yaptı. 1970'lerde Türkiye'de, 'Hızlı Okuma' adıyla 'Speed Reading' tekniğini tanıtmış, 1976-1980 arasında Milli Eğitim Bakanlığı, sonra da Kültür ve İçişleri Bakanlığı'nın üst düzey yöneticilerine, Boğaziçi Üniversitesi'nin öğretim üyelerine ve birçok firmalara kurslar ve seminerler vermiştir. Daha sonra da halka açık seminerler başlatmıştır. 'Çok Hızlı Okuma' konusundaki Türkiye'de ilk kitabını 1985'te yazmıştır.

1987 yılından itibaren, birçok firmaya, kamu kuruluşuna, okullara ve dershanelere eğitimler vermiş, halka açık seminerler düzenlemiştir.

2000 yılında Tuğrul Türkkan'la beraber, en yeni ve çağdaş öğren & okuma yöntemlerinin Hızlı Okuma tekniğine bilgisayar desteğiyle uyarlanmasıyla, '4 Aşamalı Etkin Hızlı Okuma Sistemi'ni geliştirmiştir. Kısa adı EHO olan, bu programın uygulanması sonucunda, eskiye nazaran, gerek hız gerekse de okuma veriminde büyük ilerlemeler kaydedilmiştir.

Yerli ve yabancı basında binlerce makale, dizi ve araştırması yayınlanan Reha Oğuz Türkkan, ayrıca İstanbul Ticaret Odası Gazetesinde 'Amerika ve Türkiye'de İş Dünyası' konularında 2 sene sütun yazarlığı yaptı. Türkçe, Fransızca ve İngilizce olarak yayınlanmış 43 kitap, 9 film ve 6 TV senaryosu vardır. 'Too Early For Death' 1954' de NBC'de oynadı. 'Türk Mavisi, Türk Yeşili ve Türkuaz' Kültür Bakanlığı Ödülünü kazandı. 'Tarihimizin Akışı' ise Bakanlıkça video filmi olarak çekildi). Amerika'da İngilizce olarak 'Turkish-American Encylopedic Digest', Türkiye'de 'Türkkan 21. yy. Ansiklopedisi'ni (birer cilt olarak) yayınlandı.

Hayır işlerindeki faaliyetleri arasında ABD'de 'Human Va-

lues Foundation' Vakfı başkanlığı (Çevre ve Uyuşturucu Eğitimi), Türkiye'de de 'Türk 2000'ler Vakfı' Yönetim Kurulu (Geleceğe Hazırlık Bilimi / Füturoloji) başkanlığı vardır.

Psikoloji ve Eğitim Üzerine Eserlerinden Bazıları

1964 Conditioned Learning, New York

1968 Programmed Instruction Based Courses, New York

1976 İkna Psikolojisi, Ankara

1989 Çok Hızlı Okuma, İstanbul

1997 Kolay ve İyi Öğrenme Teknikleri, İstanbul

1997 Anlayarak Hızlı Okuma ve Photo Reading, İstanbul

1998 İnsanları İkna Etme ve Uzlaşma Teknikleri, İstanbul

2003 Kendi Kendine Etkin Hızlı Okuma (T. Türkkan ile birlikte), İstanbul.

Metin 3

Toplam Kelime Sayısı	478
Süre	1 Dakika
Okunan Kelime Sayısı	….....

Kişisel Öğrenme Tipiniz (Maviş, Telkin ve Hipnozla Öğrenme Teknikleri, 2006, s. 199-201)

Orta üçüncü sınıfta Serkan adlı bir arkadaşım vardı. Serkan sınıfta genellikle not almaz, ellerini kollarına bağlar ders dinlerdi. Evde genellikle çok kısa bir süre ders çalışır, gezmeyi eğlenmeyi sever ve bunlara sıkça vakit bulurdu. Bu durumuyla sınıfın en çalışkanı olmadığı kesindi; ama en iyi notları o alırdı. Çok defa Serkan'ı izleyerek 'Ya bu çocuk çok zeki veya ben aptalım.' diye düşündüğüm oldu. Sonra "öğrenme farklılıkları" üzerine Bilim Teknik dergisinde bir makale yayınlandı. Bu, bana çok şey öğretti; en azından Serkan'ın güçlü bir işitsel öğrenme modeli olduğunu ve benim aptal olmadığımı anladım.

Öğrenme biçimi öğrenmek için duyu kanallarınızdan gelen bilgilerden yararlanmanın bir yoludur. Temel olarak bakıldığında, herhangi bir konuyu belleğinizde işlerken başvurduğunuz üç biçim vardır.

- Görsel: görerek öğrenme
- İşitsel: duyarak öğrenme
- Dokunsal: dokunarak, yaparak, hareket ederek öğrenme.

Genelde herkesin baskın bir öğrenme biçimi vardır. Yine de bunlar arasında bir denge oluşması öğrenmeyi kolaylaştırır. Yatkın öğrenme biçiminizi bilmeniz, hangi öğrenme biçiminizi geliştirmeniz gerektiğini anlamanıza yardımcı olur.

Görsel(Hayal Kuran) Beyinler

Görsel beynini kullananlar dünyayı görüntüler ile algılar. Konuşmak veya hareket etmekten çok, gözlem yaparlar. Doğası gereği sakindir. Sözlü talimatları uygulamakta zorlanırlar. Ayrıntılara dikkat ederler. Yüzleri hatırlarlar. Genellikle hızlı konuşurlar. Sık sık konudan konuya atlarlar. Görsellerin uyanıkken hayal kurma becerileri yüksektir. Gözlerinizin içine bakarken bile sizi görmeyip iç dünyalarındaki görüntüyle meşgul oluyor olabilirler. Mantıklarından çok, sezgilerine güvenirler. Dinlerken kâğıt üzerine bir şeyler karalamayı severler. Okumak, yazmak ve plan yapmaktan hoşlanırlar.

Görsel öğrenenler

Okudukları kelimeleri senaryolaştırma(görme) eğilimindedir. Öğrendiklerini görüntülerle desteklerler. Durduk yerde gülmeleri o esnada komik bir görüntüyü canlandırmalarından kaynaklanır. Sınavda sorulan sorunun cevabını düşünürken, o cevabın yazılı olduğu sayfa ya da şema gözlerinin önüne gelir. Anlatılan şeylerin grafik, tablo gibi şemalarla anlatılması öğrenmelerini kolaylaştırır.

İşitsel(Sözel) Beyinler

Dünyayı söz ve seslerle algılar. Bundan dolayı konuşmaları zihinlerinde ve bazen yüksek sesle defalarca tekrarlarlar. Dinlemekten hoşlanır. İsimleri hatırlar. Doğası gereği sempatiktir. Konuşmaları ritmik, ahenkli ve düzenlidir. Sistematik konuşurlar. İçinden yaptıkları bir konuşmaya konsantre olduklarında yanlarındayken bile onları çağırdığınızda duymayabilirler. Genellikle "Kendi kendime dedim ki…" diye başlayan cümlelerle iç konuşmalarından alıntı yaparlar.

İşitsel öğrenenler

Okudukları şeyi içinden veya yüksek sesle tekrarlarlar. Kendi kendilerine konuşur, öğrendikleri konuyla ilgili veya ilgisiz konuşmalar yaparlar. Dinleme alışkanlıkları daha iyidir. Konuşan kişinin anlattıklarını anlatanın ses tonuyla zihinlerinde canlandırırlar. Gürültü ve çevrenin konuşmaları dikkatlerini çabuk dağıtabilir.

Dokunsal(Duygusal) Beyinler

Dünyayı duygularıyla (hisleriyle) algılarlar. Herhangi bir durumda daima kendilerinin orada, o kişilerin yanında olduğunu düşünürler. İnsanların duygularına çok önem verir. Çok hareket ederler. Yeni şeyler denemeye isteklidir. Ağır; ama derinden gelen hisli bir tonda konuşur. Konuşurken insanlara veya nesnelere dokunmaktan hoşlanırlar. Şairler, psikologlar, roman yazarları genellikle dokunsal beyinlidir.

Dokunsal öğrenenler

Okumaktan çabuk sıkılabilir. Genellikle farklı hisler yaşamak ve eğlenmek için okurlar. Konuşurken ellerini hareket ettirirler. Rahatlarına düşkündürler. Bu nedenle oturdukları koltuğun sertliğiyle çalıştığı malzemenin (örneğin, kitabın) baskı kalitesiyle ilgilenirler. Yerinde durmaktan sıkıldıkları için uzun süre dersin başında duramazlar. Kalemle oynamak, ayaklarıyla ritim tutturmak ve çalışırken oyalanmak eğilimindedirler.

Metin 4

Toplam Kelime Sayısı	180
Süre	1 Dakika
Okunan Kelime Sayısı	….....

Serotonin: Güçlü Bir Haberci (Carper, 2010, s. 23)

Bugüne kadar en kapsamlı çalışmalar, bir sinir iletkeni olan serotonin üzerinde yapıldı. Serotonin, ruh halinizi, enerji düzeyinizi, hafızanızı, hayata bakış açınızı belirlemeye yardımcı olarak, beyin yaşamının her yönünü etkiler. Prozak gibi anti-depresanların yaptıkları, beyindeki serotonin miktarını artırmaktır. Serotonin seviyesi düşük olan insanlar, depresyona, düşünmeden davranmaya, alkolizme, intihara, sinirliliğe ve şiddete daha fazla eğilimlidirler. Bilim insanları, beyinlerdeki serotonin düzeyini değiştirerek, laboratuar hayvanlarının daha sinirli olmasını sağlayabiliyorlar.

İlginç bir şekilde, kadınlar erkeklerin yarısı kadar beyin serotonini sentezler. Bu, kadınların neden depresyona erkeklerden daha eğilimli olduğunu açıklayabilir. Yaşlandıkça serotonin üretme devresi azalır, çünkü sinirler serotonini harekete geçirmek için gerekli olan alıcıları kaybederler. Bir çalışmaya göre, 65 yaşındaki bir beyinde serotonin alıcısı miktarı, 30 yaşındaki bir beyinden %60 daha azdır. Dolayısıyla, yaşlandıkça serotoninin etkisi azalır ve depresyon eğilimi artar.

Ek olarak, serotonin hafızayı güçlendirir ve beyin hücrelerini sinirleri yok eden "excitotoxity" denilen süreçten korur. Böylece, yeterli miktarda serotonin, yaşlandıkça beyninizin zarar görmesini engeller. Birçok takviye, vitamin, besin ve yağ asitleri serotonin faaliyetinin artmasına ve düzenlenmesine yardımcı olur.

Metin 5

Toplam Kelime Sayısı	396
Süre	1 Dakika
Okunan Kelime Sayısı	….....

Ebced (Pala, 2009, s. 128-129)

Arap elifbasındaki tüm harflerin yeniden düzenlenmesiyle meydana getirilen sekiz sözcüğün ilki. Diğer sözcükler ise "hüvvez, hutti, kelemen, sa'fes, karaşet, sehaz, dazığı" şeklinde sıralanır. Bu sekiz kelimeden ilk altısının Şuayb peygamber zamanında Medyen ülkesinde yaşamış şahların adları olduğu rivayet ediliyorsa da bu konuda kesin deliller olmadığı gibi sözcüklerin de hiçbir anlamı yoktur. İbrani, Süryani, Grek ve Latin alfabesindeki harfler de küçük farklılıklarla bu sözcükleri oluşturur. Toplam 28 harften oluşan bu sekiz kelime, elifbanın kolay ezberlenmesine ve rakamla ifadesine yarardı. Eski zamanlardan beri bu 28 harfe aritmetik rakamlarından birer karşılık gösterilmiş ve sırasıyla birden ona kadar birer birer, ondan yüze kadar onar onar ve yüzden bine kadar yüzer yüzer sayılarak her bir harf yine bir rakam ile karşılanmıştır. Böylece harflerin ses değeri yanında rakam değerleri ortaya çıkmış ve harflerle ebced hesabı yapılmaya başlanmıştır. Divan şiirindeki tarih düşürme sanatının temelini işte bu hesap oluşturmaktadır. Nitekim dah sonraları doğum, ölüm, savaş, bina, tamir vs. özel zaman dilimlerinin yıl olarak karşılığı olan tarihini ortaya koymak, bir gelenek olmuştur: "Beldetün tayyibetün" –Güzel şehir- sözü Kuran'da geçmekte olup rakam olarak toplamı 857 eder. Miladi tarihte 857 rakamı 1453 yılını gösterir. Bu da İstanbul'un fetih yılı olup "Beldetün tayyibetün" sözü bür tarih olmuş olur. Yine mesela "İman" ve "Muhammed" kelimelerinin rakam karşılıkları 92 eder. Şair bu imajdan faydalanarak şu beyti söyler:

‘Aman’ lafzı senin ismi şerifinle müsavidir

Anun içün dervişin zikri ‘Aman’dır ya Rasulallah.

Şairler ebced ile söyledikleri beyitlerde çoğunlukla kelime oyunları yapar ve sanat gösterirlerdi. Edebiyatımızda ebcedi en çok ustalıkla kullananlardan biri Sururi (1752-1814)’dir. Eski kültürümüzün fantezileri arasında yer alan ebced hesabı özellikle mezar taşları ve yapı kitabelerinde çok kullanılmıştır. Eskiler ebcedden günlük hayatta da faydalanmışlar, özellikle Bektaşî ve külhanbeyi argosunda şakalar, küfürler, gizli sırlar vs. sözcükler yerine rakamlar kullanılarak ifade edilmiştir.. Mesela “Allah (A L L H)” sözcüğündeki harflerin rakam olarak toplamı 66 eder. “İşimiz altmışaltıya bağlandı.” deyimi de “İşimiz Allah’a kaldı, o işten hayır yok.” Gibi anlamlar yerine kullanılır. Yine “ibne” eskiler edeb dairesinde “Elli sekiz” derlermiş. Çünkü bu kelimenin rakam karşılığı elli sekiz eder. Bunlardan başka ebced sihir ve büyücülükte, fal bakmada ve tılsımlarda kullanılır. Bunda da esas olan, her rakam topluluğunun bir kelimeyi karşılamasıdır. Ebced-han (A B C okuyan) kelimesi bir işe yeni başlayan kişiler ve alfabeyi yeni öğrenen çocuklar için kullanılan bir deyimdir. Ebced kelimesinin “Eb-Ced” –Baba-Ata- okunuşuyla şiirlerde kelime oyunları yapılırdı.

Metin 6

Toplam Kelime Sayısı	481
Süre	1 Dakika
Okunan Kelime Sayısı	….....

Kitapların Değeri (Montaigne, 2009, s. 215-216)

Bir insanın değerini anlamak istedim mi, kendinden ne kadar memnun olduğunu söylediklerini, yaptıklarını kendini ne dereceye kadar beğendiğini sorarım. Şu türlü özürleri pek dinlemek istemem: Bu işi laf olsun diye, şakacıktan yaptım;

İşi daha bitmeden çıktı tezgâhtan.

(Ovidius)

Bir saat bile durmadım üstünde; yaptıktan sonra bir daha gözden geçirmedim. Öyleyse, derim, bırakın bu işleri de hangi eseriniz sizi tam veriyorsa, değerinizin hangisiyle ölçülmesini istiyorsanız onu gösterin bana. Sonra şunu sorarım: Eserinizde en güzel bulduğunuz nedir? Şu parça mı, bu parça mı? Onda da beğendiğiniz yapısındaki hoşluk mu, kullandığınız malzeme mi, bir buluş, bir düşünce, bir bilgi mi? Hep görüyorum çünkü insan başkasının işi kadar kendi işini değerlendirmekte de aldanıyor, yalnızca araya duygu karıştırdığı için değil, asıl değeri bilmediği, ayırt edemediği için. Bu eser, kendi gücü ve talihiyle onu yapmanın buluş ve bilgi gücünü aşabilir. Ben kendi hesabıma en az kendi eserimin değerini kestirebiliyorum: Denemeler' i bir batırır, bir çıkarırken hep kararsızlık ve kuşku içindeyim.

Kimi kitaplar vardır; salt konularıyla yararlı olurlar değerlerinde yazarın payı yoktur. Üstelik öyle iyi kitaplar, öyle yararlı işler vardır ki insan yapmış olduğuna utanır. Örneğin ben şimdi tutsam istemeye istemeye bizim ülkenin yemeklerini, kıyafetlerini yazsam, zamanımızdaki kralların fermanlarını, halkın eline geçen mektuplarını toplasam; güzel bir kitabın özetini çıkarsam

(ki güzel bir kitabın her türlü özeti saçma bir özet olur ya!) ve o kitap sonradan kaybolsa, buna benzer başka işlere girişsem. Elbette gelecek kuşaklar bu yazılarımdan enikonu yararlanabilir; ama ben o zaman talihimden başka neyimle övünebilirim? Nice ünlü kitaplar, böylesi kitaplardır.

Birkaç yıl önce Philippe de Commines'i okuyordum. Çok iyi bir yazardır kuşkusuz Commines. Kitabında şu yabana atılmaz söz gözüme çarpmıştı: İnsanın efendisine ettiği hizmet onun bu hizmete vereceği karşılığı aşmamalı. Meğer bu sözün değeri yazarda değil salt kendisindeymiş. Aynı söze geçenlerde Tacitus' ta rastladım: İyilikler insana, karşılığını verebileceğini sandığı sürece hoş gelir. Bu ölçüyü aştılar mı onları minnetle değil kinle karşılarız. Seneka aynı şeyi daha kuvvetle söylüyor. İnsan karşılık veremediğinden utandı mı karşılık verecek kimsesi olmasını istemez. Cicero da, biraz daha gevşek: Memnun edemeyeceğini sanan, kimsenin dostu olamaz, diyor.

Bir konu, cinsine göre, bir adamı bilgili, zengin bellekli gösterebilir. En kişisel, en değerli tarafını, ruhunun asıl gücünü ve güzelliğini anlayabilmek için, kendinden olanla olmayanı ayırt etmek, kendinden olmayan şeyleri de nasıl seçtiğine, düzenlediğine, nasıl bir şekil ve dil kullandığına bakmak gerek. Başka türlü olur mu? Ya söylediğini başka yerden almış ve daha kötü bir şekle sokmuşsa? Çoğu kez böyle oluyor. Kitaplarla alışverişim azsa yeni bir şairde gördüğüm güzel bir buluşu övmeye cesaret edemem; önce bilen birinin bana o parçanın şairin kendi malı olup olmadığımı söylemesi gerek. O zamana kadar dilimi tutarım, neme gerek.

Yılların elimizden çekip yaşama zevklerini dişimiz tırnağımızla savunmalıyız.

Derler ki, uzun süren hayat, hayatların en iyisi değildir, uzun sürmeyen ölümse ölümlerin en iyisidir.

Ah bir dost! Eskiler dostluğun sudan ve ateşten daha zorunlu ve daha tatlı olduğunu söylerler, ne doğru.

Metin 7

Toplam Kelime Sayısı	799
Süre	1 Dakika
Okunan Kelime Sayısı	….....

Kitapsız Büyüyenler (Özdemir, 2002, s. 89-92)

Maksim Gorki, *Edebiyat Yaşamım* adlı yapıtının bir yerinde kitaplarla nasıl tanıştığının öyküsünü anlatırken şöyle der: "Her kitap, önümde yepyeni ve yabancısı olduğum bir dünyaya açılan bir pencereymiş gibi geldi bana. Daha önce hiç tanımadığım, bilip öğrenmediğim ilişkilerden, düşüncelerden, duygulardan ve insanlardan söz ediyordu kitaplar. Bunu anladığımda duyduğum şaşkınlığın büyüklüğünü yeterince canlı ve inandırıcı bir biçimde anlatmayacağım size belki de."

Okumayı söktüğümüz günleri düşünün, Gorki'nin sözünü ettiği o büyük şaşkınlığı bizler de duymuşuzdur aşağı yukarı. Gerçekten de kâğıt üzerindeki birtakım işaretleri birbirine çatarak, bunlardan anlamlar çıkarmaya başladığımızda bir büyülü dünya içerisinde bulmuşuzdur kendimizi. Okumayı söktüğümüz bu temel insanlık becerisini kazandığımız gün yaşamımızda yeni bir dönem başlamıştır. Çünkü kişiliğimizi kurup geliştirecek, dünyamızın sınırlarını genişletecek bir beceridir okuma.

Okuma yazma becerisini kazanmak ayrı şey, okur olabilme kimliğini kazanma ayrı şeydir. Nitekim ilkokula başlayışımızın birinci yılında bu beceriyi şöyle ya da böyle ediniriz. Okur kimliğini kazanmaya gelince iş değişiyor. Çünkü gerçek anlamda okurluk, okuma becerisini sürekli olarak kullanmayı gerektirir. Daha doğrusu sağlam bir okuma alışkanlığı edinmeyi. Bu da öncelikle sağlıklı bir anadili öğrenimiyle gerçekleşir. Sağlıklı bir anadil öğreniminden geçmemiş, dahası okuma yazma becerisi

üzerine bir okuma alışkanlığı temellendirememiş kişi, er ya da geç "okumasız okuryazar" durumuna düşecektir.

Belirtmek bile fazla, bizde anadil öğrenimi, okuma yazma becerisini sürekli kullandırabilme, bu becerinin üzerine bir okuma alışkanlığı kurma yönsemesinden yoksundur. Bu bir yana; okumayı söken, sözcüklerin, sözcük dizilerinin dünyasından içeri girmeye çalışan çocuğun bu yönelimini de dondurur. Onları hiçbir zaman tadına varamayacakları, kuru, öğretici, yaşamın zenginlikleriyle kan bağı bulunmayan birtakım yazılarla karşı karşıya getirir. Bu yazıların öğrencilerde okuma sevgisi, dil tadı yaratması şöyle dursun, onları yazıdan ve kitaptan soğutur. İlk, orta ve liselerde okutulan ve anadil öğreniminde kullanılan ders kitaplarındaki metinlerin içeriği ve dilsel örüntüsü, söylediklerimizi, söylediklerimizi açıkça kanıtlar.

Baştan beri "çocuğa görelik" kavramıyla "çocukça" kavramını birbirine karıştırmışızdır. Bu yüzden çocukların eline verdiğimiz yazılar onların yaşantılarına kapalı, sezgi ve düş güçlerini kamçılayan, yüreklerinde bir titreşim yaratmayan çocukça ürünlerdir. Bu yazıların çoğu, çocukların içerisinde yaşayacakları kurmaca bir dünya sunmaz, onları kendi dar benlerinin sınırı dışına çıkarmaz. Kimi kemikleşmiş düşüncelerin aktarımı için birer araçtır bunlar. Dokularına yaşamın renkliliği, zenginliği ağmamıştır. Çocuk dünyasını dondurup kurutan bir yapıları vardır. Yazılı ve basılı simgeler evrenine karşı açığa vurulmamış ya da derinden derine işleyen gizli bir nefret geliştirir çocukta.

Çocukları basılı sözden soğutan bir başka neden de öğretici olmayı her şeyin başında tutmamızdır. Ders vermeyen, hem de bunu açık seçik biçimde yapmayan hiçbir yazınsal yaratı anadil öğretiminde yer almaz. Yazıların seçiminde, işlenişinde başat ölçüttür ders vericilik. Bir yazı, bir şiir ne denli dil tadı taşırsa taşısın, ne denli güzel, renkli ve zengin bir yaşantı birikimiyle yüklü

olursa olsun öğretici değilse, ders vermiyorsa eğer beş para etmez. Burada Goethe'nin o ünlü sözünü anmakta yarar var: "Şey salt ders vermekle kalır, duygu dünyamın sınırlarını genişletmede hiçbir katkısı olmaz, o şeyden nefret ederim ben."

Başta söylediğime döneyim, okuma yazma becerisi sürekli kullanılmadıkça, bir okuma alışkanlığıyla beslenmedikçe kişi "okumasız okuryazar" durumuna düşecektir eninde sonunda. Okumazsız okuryazarlarla, okumayla hiç tanışmamış okuma öğretiminden geçmemiş kişiler arasında öyle büyük bir ayrım yoktur. Okumasız yazmasız kişi nasıl dış dünyaya kapalıysa, günümüzdeki gelişme ve değişmeleri nasıl yazılı kaynaklardan izleyemezse, okumasız okuryazarlar da öyledir bir bakıma. Onlardan okuma yazma becerisini sürekli olarak kullanma alışkanlığını edinmedikleri için yazılı kaynakların kapısını çalmazlar, sorup öğrenemezler. Tembel edilgen bir kafa yapısına sahiptirler. Kitapların yanında kitapsız yaşar, kitapsız büyürler.

Okulların okumasız okuryazarlar yetiştirmesinden yakınan kimi devlet ve siyaset adamlarının tutumuna sözü getirmek istiyorum. Son zamanlarda, orta ve yükseköğrenimden geçen gençlerin kitaplarla tanışmadıklarından, Türk ve dünya yazınının anıt yapıtlarını bilmediklerinden kaygıyla söz ediyor yetkililer. Gençlerin anadillerini güzel ve doğru kullanamadıklarını, söz dağarcıklarının sınırlı olduğunu dile getiriyorlar. Sorunun nedenlerini saptamaya yönelik araştırmalar yaptırtıyor, sormacalar düzenliyorlar.

Saptama ya da yakınma neyi değiştirir ki? Türkçenin güzel bir atasözü vardır: "Bal bal demekle ağız tatlı olmaz." Sorunun özünde yatan çağdışı bakış açısını değiştirmek gerek. Anadil öğretiminin, okuma yazma becerisi kazandırmadan öte, bu beceriyi bir okuma alışkanlığına dönüştürme etkinliği olduğunda anlaşmamız gerek her şeyden önce. Anadil öğretiminde kullanılan ders kitaplarını, çocuğun ve gencin dünyasını kuşatmayan "resmi

ideolojinin kemikleşmiş kavramları" bir yana bırakarak onlara okumayı sevdirtecek çağdaş ürünlere yeniden hazırlamalıyız. Yoksa yakınmayla, saptamayla bir çözüm getiremeyiz sonuna.

Reşat Nuri Güntekin, *Kahveler* adlı bir yazısında, "Kahveleri dolduran bu insanların çoğu okuryazar takımı. Niye bunlar, evlerinde türlü kitaplar okuyup bilgi eksikliklerini gidereceklerine kahvelere gidiyorlar?" sorusunu sorar. Ardından da şöyle yanıtlar bu soruyu: "Bu insanlar niye kitap okumuyorlar demek, niye piyano çalmıyorlar demek gibi bir şeydir. Kafayı kitap okumaya alıştırmak, parmakları piyano çalmaya alıştırmaktan kolay değildir. Ona göre yetişmek, ona göre hazırlanmak gerekir."

Kitapçı sergenlerini dolduran ve okurunu bekleyen kitaplara bakıyorum. Bir de kitapla tanışmamış, kitapsız büyüyen çocuklara, gençlere. Paranın tek değer, "köşeyi kestirmeden dönme felsefesi "nin egemenlik kazandığı şu günlerde kitapçı sergenlerinde boynu bükük bekleyen kitaplarla, kitapsız büyüyen çocukların, gençlerin durumu, içini karatıyor insanın.

(1993)

Metin 8

Toplam Kelime Sayısı	429
Süre	1 Dakika
Okunan Kelime Sayısı	….....

Eski bir Çin hikâyesidir (Sekman, Her Şey Seninle Başlar, 2010, s. 91-93)

Köyün birinde yaşlı bir adam yaşarmış. Çok fakirmiş ama kralın bile kıskandığı bir ata sahipmiş. Kral bu at için ihtiyara neredeyse hazinesinin tamamını teklif etmiş ama adam satmaya yanaşmamış. "Bu at, bir at değil benim için; bir dost, insan dostunu satar mı?" dermiş.

Bir sabah kalkmışlar ki at yok! Köylü ihtiyarın başına toplanmış. "Seni ihtiyar bunak, bu atı sana bırakmayacakları belliydi. Kral'a satsaydın, ömrünün sonuna kadar beyler gibi yaşardın. Şimdi ne paran var ne de atın" demiş. "Sadece at kayıp deyin, çünkü gerçek sadece bu. Ötesi sizin yorumunuz. Atımın kaybolması bir talihsizlik mi, yoksa şans mı bunu henüz bilemiyoruz."

Köylüler ihtiyara kahkahalarla gülmüşler. Aradan 15 gün geçmeden, bir gece ansızın at dönmüş. Meğerse çalınmamış, dağlara gitmiş kendi kendine. Dönerken de vadideki 12 vahşi atı peşine takıp getirmiş. Bunu gören köylüler toplanıp ihtiyardan özür dilemişler.

"Tamam." demişler. "Sen haklı çıktın. Atının kaybolması bir talihsizlik değil adeta bir devlet kuşu oldu senin için. Şimdi bir at sürün var."

"Karar vermek için acele ediyorsunuz." demiş ihtiyar. "Sadece atın geri döndüğünü söyleyin. Bilinen gerçek sadece bu. Ondan ötesinin ne getireceğini henüz bilmiyoruz. Bu daha baş-

langıç. Birinci cümlenin birinci kelimesini okur okumaz kitap hakkında nasıl fikir yürütebilirsiniz?"

Köylüler bu defa açıkça ihtiyarla dalga geçmişler ama içlerinden, "Bu adam sahiden budala." diye geçirmişler.

Bir hafta geçmeden, ihtiyarın tek oğlu vahşi atları terbiye etmeye çalışırken attan düşmüş ve bacağını kırmış. Evin geçimini temin eden oğul şimdi uzun bir süre yatakta kalacakmış.

Köylüler gene gelmiş ihtiyara. "Bir kez daha haklı çıktın." demişler. "Bu atlar yüzünden oğlun uzun süre bacağını kullanamayacak. Sana bakacak başkası da yok. Şimdi eskisinden daha fakir, daha zavallı olacaksın."

İhtiyar "Siz erken karar verme hastalığına tutulmuşsunuz." diye cevap vermiş. "O kadar acele etmeyin. Oğlum bacağını kırdı. Gerçek bu. Ötesi sizin yorumunuz, sizin verdiğiniz karar. Hayat böyle küçük parçalar halinde gelir ve ondan sonra neler olacağı size asla bildirilmez."

Birkaç hafta sonra düşmanlar kat kat büyük bir orduyla saldırmış. Kral son bir ümitle eli silah tutan herkesi askere çağırmış. Köye gelen görevliler, ihtiyarın kırık bacaklı oğlu hariç bütün gençleri askere almışlar! Köyü matem sarmış. Çünkü savaşın kazanılmasına imkân yokmuş. Giden gençlerin öleceğini ya da esir düşeceğini herkes biliyormuş.

Köylüler gene ihtiyara gelmişler. "Gene haklı olduğun kanıtlandı." demişler. "Oğlunun bacağı kırık ama hiç değilse yanında. Oysa bizimkiler belki hiç dönmeyecekler. Oğlunun bacağının kırılması talihsizlik değil, şansmış meğer."

"Siz erken karar vermeye devam edin." demiş ihtiyar. "Oysa gelecekte ne olacağını kimse bilemez. Bilinen tek gerçek var, benim oğlum yanımda, sizinkiler askerde… Bunların hangisinin talih, hangisinin şanssızlık olduğunu kim bilebilir ki?"

Metin 9

Toplam Kelime Sayısı	341
Süre	1 Dakika
Okunan Kelime Sayısı	….....

Hayatı 'çaresizliklerle' dolu bir adamın öyküsüdür! (Sekman, Her Şey Seninle Başlar, 2010, s. 131-132)

7 yaşındayken babasını kaybetti ve yetim kaldı. Yalnız ve içine kapanık biri olarak yaşamaya, oradan oraya sürüklenmeye başladı.

8 yaşında okuldan alındı ve köyde yaşadı. Zamanını tarlalarda kargaları kovalamakla geçirdi.

10 yaşında yüzü kanlar içinde kalacak şekilde, yeni okulundaki hocasından dayak yedi. Ailesi onu okuldan aldı. Sinirden ve korkudan üç gün evinden çıkmadı.

17 yaşında hayatındaki okulun istediği bölümü için gerekli not ortalamasını tutturamadı.

24 yaşında tutuklandı, günlerce sorguya çekildi ve 2 ay tek başına bir hücrede hapis yattı.

25 yaşında sürgüne gönderildi.

27 yaşında kendisinden bir yaş büyük meslektaşı kendisinin de üyesi bulunduğu derneğin çalışmaları ile kahraman ilan edilirken, kendisi hiç önemsenmiyordu. Doğduğu şehrin merkezinde rakibi törenlerle karşılanırken, o kalabalık arasında yalnız başına onları izliyordu.

30 yaşında kendisi başka şehirleri düşman elinden kurtarmaya çalışırken, doğduğu şehir düşmanların eline geçti.

30 yaşında amiri, onu kendisinden uzaklaştırmak için başka göreve atanmasını sağladı. Yeni görevinde fiilen işsiz bırakıldı. Aylarca boş kaldı.

37 yaşında böbrek hastalığından Viyana'da 2 ay hasta ve yalnız halde yattı.

37 yaşında komutan olarak atandığı yeni ordu dağıtıldı.

38 yaşında Savunma Bakanı tarafından görevinden atıldı.

38 yaşında bir toplantıda giyebileceği bir tek sivil elbisesi bile yoktu ve başkasından bir redingot ödünç aldı. Ayrıca cebinde sadece 80 lirası vardı.

38 yaşında kendisi için tutuklama kararı çıkarıldı.

38 yaşında en yakın beş arkadaşından üçü, onun Kongre temsil heyetine üye olmaması için oy kullandı.

39 yaşında idam cezasına çarptırıldı.

Sonra ne mi oldu?

42 yaşında Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı oldu!

Okuduğunuz öykü efsanevi lider Mustafa Kemal Atatürk'e aittir.

Şimdi düşünün, sizin başarılı olmanızı engelleyen ama Atatürk'ün karşısına çıkmamış bir engel var mı?

Kişisel sorunlar büyük başarıların önünde engel değildir. Mustafa Kemal kişisel kurtuluş savaşı ile ülkeyi kurtarma savaşını birlikte götürebilmişti. Bilinen deyişle ona *"para yok"* dediler *"bulunur"* dedi, *"düşman çok"* dediler *"yenilir"* dedi. Ve sonunda tüm dedikleri oldu.

Atatürk başlangıçta tek kişiydi. Her şey bir insanla başladı. Her şey bir insanın beyninde başladı. Sonra diğer insanların katılımı ile büyüdü. Amaçlanan sonucun elde edilmesiyle de başarıya ulaşıldı.

Metin 10

Toplam Kelime Sayısı	1546
Süre	1 Dakika
Okunan Kelime Sayısı	….....

Perili Köşk (Seyfettin, 1974, s. 476-482)

Sermet Bey döndü, arkasındaki bekçiye,

- İşte bir boş köşk daha! Dedi.

Küçük bir çam ormanının önünde beyaz, şık bir bina, mermerdenmiş gibi göz kamaştıracak derecede parlıyordu. Tarhlarını yabani otlar bürümüş. Bahçesinin demir kapısında büyük bir "Kiralıktır" levhası asılıydı. Bekçi başını salladı:

- Geç efendim, geç!... Orası size gelmez.

- Niçin canım?

- Demin gösterdiğim evi tutunuz. Küçük ama çok uğurludur. Kim otururs erkek çocuğu dünyaya gelir.

- On iki kişi nasıl sığarız beş odaya! Buraya bakalım, buraya... Tam bize göre...

Bekçi tekrar, katî bir işaretle,

- Buraya oturamazsınız efendim... dedi.

Sermet Bey, gözünü köşkten alamıyordu. Her tarafında geniş balkonları vardı. Temellerinin üzerine yaslanmış sanılacaktı. Kuluçka yatan beyaz bir Nemse tavuğu gibi yayvandı. Yirmi senedir, çocuğa kavuşalıdan beri hep böyle bir yuva tahayyül ederlerdi. Asabî bir istical ile:

- Niye oturamayız? diye sordu.

- Efendim, bu köşkte peri vardır.

- Ne perisi?

- Bayağı peri! Gece çıkar. Evdekilere rahat vermez.

Sermet Bey, gözüyle gördüğüne, kulağıyla işittiğine inananlardan değildi. Eliyle sıkı sıkıya tutup hissetmeyince bir şeyin varlığına hükmetmezdi, gözle kulak onca birer yalan kovuğuydu. Yalanla hep bize bu dört kapıdan girerdi. Fakat el... fakat Lâmise, hiç dolma yutmazdı. Bütün hurafeler, bâtıl itikatlar dimağımıza hücum için gözle kulağa koşardı. Güldü:

- Perinin bize zararı dokunmaz! dedi:

Bekçi bir küfür işitmiş gibi Sermet beyin yüzüne baktı.

- Her giren evvelâ böyle söyler, ama bir ay oturmaz.

- Senin nene lâzım. Haydi, burasını gezelim.

- Anahtarı sahibindedir.

- Sahibi kim?

- Sahibi Hacı Niyazi Efendi. İşte şu yandaki köşkte oturan...

- Haydi, anahtarı alalım.

- Peki, ama...

Döndüler. Sık ağaçlar arasından yalnız üst katının çatısı görünen kırmızı aşıboyalı bir eski eve doğru yürüyorlardı. İhtiyar bekçi yolda beyaz köşkün tarihini kısaca anlattı. On senedir buraya girenler bir aydan ziyade oturamamışlardı. Evvelâ peri görünüyor, sonra büyük büyük taşlar atıyor, nihayet gelip camları kırıyor, içeridekilere geceleri hiç rahat vermiyordu. Kiracılardan ikisinin yüreğine inmiş, üçünün evlâtlıkları çarpılmış, birisinin karısı korkudan altı aylık çocuğunu düşürmüştü. Gölgelerinde koyunlar otlayan çiçekli badem ağaçlarının altından geçtiler. Kırmızı köşkün kapısını açtılar.

Hacı Niyazi Efendi eski bir evkaf memuruydu. Hürriyet'te tazminat olarak daireden çekilmiş, ev alıp satmakla geçinmeğe başlamıştı. Fakat çok doğru bir adamdı. Senede belki yüz ev sat-

tığı halde kendi perili köşkünü hariçten gelip Hanya'dan Konya'dan haberi olmayan enayi bir müşteriyi sokmuyor: "Allah'tan korkarım neme lâzım!" diyordu. Köşkünün perili olduğunu hiç saklamazdı. Kapıyı kendi açtı. Sermet Bey evi gezmek istediğini söyledi:

- Pekâlâ, buyurun! Dedi.

Önlerine düştü. Bahçeden geçtiler. Hacı Niyazi Efendi sokakta sarı aba cübbesinin cebinde pirinç bir anahtar çıkardı. Bahçe kapısını açtı, Sermet Beye,

- Bu anahtar köşkü de açar... dedi.

Yürüdüler, bahçe hakikaten biraz vahşiydi. Bakımsızlıktan, ayak basmamış bir dere içine dönmüştü. Köşkün arkasındaki küçük çam ormanında da vahşi bir sükûn vardı. Bekçi köşke girmedi. Kapıda kaldı. Sermet Bey, ev sahibiyle gezdi. Tezyinata hiç diyecek yoktu. Alt kat bütün mermerdi. Sarnıç, banyo, kuyu, kümes, ahır... Hepsi tamamdı.

- Kirası ne kadar?

- Çok istemiyorum. Yüz seksen lira. Ama üç seneliğini peşin isterim.

- Niçin?

- Bakınız beyim, niçin: Düşmanlarım, köşk kiracısız kalsın diye peri lafı çıkarmışlar. Birisi girdi mi, herkes fisebilillâh peri propagandasına başlar. Nihayet kiracılar işittikleri yalanı, gördük sanıyorlar. Meselâ kış ortası köşkü başıma bırakıp savuşuyorlar. Daha fenası, çıkanlar propagandacılara katılıyor. İki sene daha böyle giderse malımı ne satabileceğim, ne de kiracı bulabileceğim.

Sermet Bey sordu:

- Vakıa şimdiye kadar hemen hiç... Fakat giren, komşuların lafına kapılır. Çok durmaz. Ürker, kaçar.

- Ben ürkmem.

- İnşallah.

- Fakat üç senelik peşin, bu biraz ağır...

- Ne yapayım beyim. Canım yandı. İsterseniz...

Sermet Bey köşkü çok beğenmişti. Hem kirası da ucuzdu. Şimdi üç odalı kulübelerin seneliğine yüz elli lira istiyorlardı. Hemen o gün kontratı yaptılar. Üç senelik kira olan beş yüz kırk lira peşin verilecekti. Hacı Niyazi Efendinin evinden çıktıktan sonra Sermet Bey bekçiyi çıkardı, bahşişçiye bir yirmi beşlik kâğıt verdi. Bekçi,

- Paranıza yazık oldu efendi dedi, üç sene değil, üç ay oturamazsınız.

- Görürsün.

- Görürüz. Hacı Efendi her girenden böyle üç seneliğini peşin alır, ama hiç birisi bir yaz kalamaz. Verdikleri para da yanar.

Sermet Bey bir hafta sonra kalabalık ailesiyle köşke taşındı. Halis bir zevk ehliydi. Her gece çalgı çağanak, yemek, içmek, keyif, sefa gırla giderdi. Daima akrabalarından kadın, erkek, dört beş misafiri bulunurdu. Sermet Bey Türkiyeliydi. Fakat Avrupalıların "Gündüz cefa, gece sefa" düsturunu kabul etmişti. Çocukları mektebe giderlerdi. Kızlarını büyük ticarethanelere kâtip diye yerleştirmişti. Karısı kız mekteplerinde piyano dersi verirdi. Evde çalışmayan yalnız yetmiş beşlik annesiydi. O da mutfağa, hizmetçilere, filan bakardı. Yemeğe gece yarısına yakın yerler, yemekten sonra hiç oturmazlar, hemen yatarlardı. Aradan on beş gün geçmedi. Bir gece aşağı kattan bir çığlık koptu. Hizmetçi Artemisya, avazı çıktığı kadar haykırarak yukarı koştu. Arkada, çamların arasında beyaz bir şeyin gezindiğini haber verdi.

- Gözünüze öyle görünmüştür! Dediler.

Gören diğer hizmetçilere de kanmadılar. Çoluk, çocuk, hepsi arka odanın balkonuna çıktılar. Artemisya'nın parmağıyla gösterdiği beyaz hayaleti gördüler. Ağaçların altında duruyor, sanki köşke bakıyordu. Sermet Bey gözlerini oğuşturdu:

- Vay anasına! dedi, telkinin kuvvetine bak!

Karısı, kızları, çocukları korkudan sapsarı kesildiler. Büyük kızı,

- Ne telkini beybaba! İşte karşımızda, görmüyor musun? Dedi.

- Görüyorum.

- Ey, o halde telkin ne demek?

- Buraya girdik gireli peri masalından başka bir şey işittik mi? Her gelen bir şey söyledi.

Şimdi biz bu tesirle böyle hepimiz birden, olmayan bir şeyi görüyoruz.

- Bu mümkün değil.

- Nasıl değil?

Sermet Bey, hokkabaz Kazanöv'ün nasıl bütün bir tiyatro halkına ceplerindeki sanatı yanlış gösterdiğini filan anlattı. "Gözümüz kulağımızdan giren yalanları görür dedi, fakat elimizi bu gördüğümüz şeye sürmeyiz. Hemen kaybolur". Sonra kalktı. Karısının menetmesini filan dinlemedi. Elini görünen hayale sürmek için bahçeye fırladı. Çamlara doğru gitti. Fakat hayal kaçtı. Kayboldu. O gece evin içinde Sermet Beyden başka kimse uyuyamadı.

Artık her gece bu hayali görüyorlardı. Sermet Bey, elini sürmeğe çıkınca hayal kaçıyordu. Biraz alışır gibi oldular. Fakat bir gece hepsi uyurken müthiş bir sarsıntı köşkü yerinden oynattı. Balkonlara koştular. Bir şey göremediler. Sabahleyin yemek odasının dibinde kocaman bir taş buldular. Sermet Bey annesi, "Bizi

bu köşkten çıkarmazsan sana hakkımı helâl etmem" demeğe başladı. Beş yüz kırk liraya iki ay oturmak... Bu Sermet Beyin işine gelecek şey değildi. Ama gece aşırı büyük büyük taşlar ev halkına uyku uyutmuyor, hepsini heyecan içinde bırakıyordu. Sermet Bey, her defasında hayalin üzerine gidiyor, bir türlü elini süremiyordu. Taşların başladığını duyan komşular, "daha çıkmazsanız camlarınızı da kırar" diyorlardı. Sermet Bey kontratın, "Çıkarken bütün tamirat müstecire aittir" maddesini hatırlayarak daha ziyade canı sıkılıyor, bu cam kırma devresinin hululünden evvel bir şey yapmayı düşünüyordu. Yavaş yavaş kendi itikadı da bozulmağa başladı. Nihayet çıkmağa karar verdiler. Fakat başka bir ev bulamıyorlardı. Köşke dair daha bin türlü hikâyeler işitmeğe başladılar. Sözde burası eskiden kabristanmış. Mutfağın olduğu yerde beş yüz senelik bir evliya yatıyormuş... Sermet Bey, atılan taşlara, kırılan camlara rağmen hâlâ periye inanmıyordu. Bu peri daima çamlığın içine kaçıyor, orada sır oluyordu. Sermet Bey, bir gün çamlığın içine saklanıp birdenbire perinin karşısına çıkmayı yahut arkasından yavaşça gidip elini sürüvermeyi düşündü. Evdekilerin hiçbiri buna razı olmadı: "Seni hemen oracıkta çarpar!" diyorlardı. Fakat Sermet Bey, bulanan gönlüne rağmen, periye, ecinniye filan bir türlü inanmıyordu. Ertesi akşam koruya gitti. Büyük bir çamın alt dallarından birine bindi. Bekledi, bekledi. Gece yarısı oldu. Köşktekiler de meraktan uyuyamıyorlardı. Zavallıların balkonlarda gezindiklerini görüyorlardı. Birdenbire yüreği hop etti. Hayal sökün etmişti. Eliyle dokununca gölge gibi uçup silineceğini katiyen bildiği halde yine Sermet Beyin dizleri titremeğe başladı. İçinden, "Ben korkmuyorum, fakat vücudum korkuyor!" dedi. Yavaşça aşağı atladı. Hayalin arkasından yürüdü. Şeklinin hatları pek sarih gözüküyordu. Yaklaştığını hayalet hiç duymadı. Yavaşça elini uzattı. Beyaz cisme dokundu. Hayal birdenbire fena halde ürktü. Ama kaybolmadı. Döndü, Sermet

Beyi görünce alabildiğince kaçmağa başladı. Sermet Bey, dokununca kaybolmadığı için bu hayalin peri filan olmadığını hemen anlamıştı. Peşini bırakmadı. Kovaladı. Çamlığın sonundaki alçak duvara dayalı bir tahtaya tırmanırken yakaladı. Gayet kuvvetliydi. Hayal, mukabele olmadığını anlayınca çırpınmaktan vazgeçti. Sermet Bey,

- Ben sana el âlemle alay etmesini gösteririm diye zavallı hayali sırtladı. Köşke doğru sürükledi. Bağırdı.

- Lamba getirin, suratını görelim.

- ...

Köşk halkı bahçe kapısına inmişti.

- İnsanmış kerata! Ben dünyada ecinni filan yoktur, demez miyim?

Hayal bir türlü beyaz çarşafı başından bırakmak istemiyordu. Sermet Bey zorla çekti. Sakalı bıyığına karışmış Hacı Niyazi Efendiyi görünce şaşırdılar. Biçare, yüzünü göstermemek için elleriyle örtüyordu. Arkasındaki Şam kumaşından gecelik entarisi yırtılmıştı.

Sermet Bey bir kahkaha attı.

Kızlar, çocuklar, hizmetçiler alıklaştılar.

Büyük Hanım,

- Niçin ümmet - i Muhammed'i korkutup deli ediyorsun a efendi?... dedi.

Sermet Bey,

- Onun sebebini ben bilirim! Cevabını verdi.

Sonra büyük kızına hokka kalemle, yazıhanedeki kontrat kâğıdını çabucak getirmesini söyledi. Hacı Niyazi Efendi donmuş gibi, sorulan şeylere hiç cevap vermiyor, hep yüzünü karanlıklara çeviriyordu. Kontrat kâğıdıyla hokka kalem gelince, Sermet Bey,

- Haydi, bakalım, al eline kalemi! Yüreğine indirdiklerinin düşürttüğünün çocukların cezasını görmek istemiyorsan söylediğimi yaz, imzayı bas! dedi.

Hacı Niyazi Efendi mihaniki bir hareketle kaleme kaptı. Sermet Bey'in kelime kelime söylediklerini tereddüt etmeden yazdı:

"Kiracım Sermet Bey'den köşkün altı senelik kirası olan bin seksen lirayı peşinen, aldım".

- Hah şöyle!

- ...

İmzasını attı. Beyaz örtüsüne bu sefer yarım bürünmüş olduğu halde, her gece sır olduğu tarafa gitti.

Sermet Bey'in iki senedir köşkte oturabildiğine herkes hayrette kaldı. Komşuları Hacı Niyazi Efendiye,

- Galiba senin evin ecinnileri, başka eve göç ettiler. Yeni kiracın hiç çıkacağa benzemiyor! dedikçe, evvelâ sararıyor, sonra kızarıyor, şu cevabı homurdanıyordu:

- Ne abdest, ne oruç, ne namaz, ne niyaz... Karılı, erkekli, çoluklu çocuklu hepsi akşamdan sabaha kadar sarhoş! Ayol onlara ecinni değil, şeytan bile görünemez!

Metin 11

Toplam Kelime Sayısı	1242
Süre	1 Dakika
Okunan Kelime Sayısı	….....

Canavarlar Ülkesi (Birincisinif.net)

Masal Dünya'sında, sevimli bir ülke varmış. Burada yaşayan insanların çoğu mutlu ve güler yüzlüymüş. Çoğu zaman birbirleri ile şakalaşır, nükteler üretir, bunlara kahkahalarla gülermişler. Bu neşeli insanların sokaklarda, caddelerde yürümeleri bambaşka bir güzellik sergiliyormuş. Sokaklarda kadınlı, erkekli kümeler halinde uyum içinde yürürmüşler. Erkeklerin etrafa kâh caka satarak, kah kaslarını gererek, kah yeni terlemiş kaytan bıyıklarını sıvazlayarak salına, salına yürümeleri görülmeye değermiş. Ya genç kızlar. Onların çıtı pıtı tavırları, sekerek yürümeleri, oyalı mendilleri ve gerdan bükmeleri dillere destanmış. Lokum gibi güzel ve tatlı kızların ünü tüm masal Dünya'sına yayılmış. Sanatçılar onların sevgi dolu bakışlarını çizmişler. Müzisyenler onlar için içli türküler bestelemişler. Su boylarında, sandal gezilerinde onların anısına şiirler söylemişler. Türküler, şarkılar, şiirler yankılanırmış sarp dağların arasında. Hep gezen, yürüyen insanlar için...

Yalnız bu insanların çok önemli bir sorunu varmış. Söylenceye göre geçmiş zamanlarda bir büyücü bu insanlara iki kişilik vermiş. Büyücü tüm tılsımını üç büyülü söz üzerine kurmuş. Her kim "at, avrat ya da silah" sözcüklerinden birini kullanırsa tavrı değişiyormuş birden. Bu insanlar duygusal olmalarına karşın, ata bindiklerinde bir başka kişiliğe bürünüyormuşlar. Bu sevecen, neşeli ve güzel insanlar gidiyor, yerine gözleri yuvalarından fırlamış, asık suratlı, dişlerini göstererek çığlıklar ve savaş naraları atan insana benzer saldırgan yaratıklar geliyormuş.

Bu sevgi dolu insanlar "avrat" sözcüğünü duyduklarında gözleri dönüyor, ağızları kudurmuş hayvanlar gibi köpükleniyor ve önlerine çıkan kadınlara kim olduklarına bakmaksızın saldırıyormuşlar.

Karınca bile incitmeyen, hayvanları sevgi ile besleyen bu insanlar ellerine bir "silah" geçti mi, ulu orta kurşun savuruyor, canlı cansız her şeyi yok ediyormuşlar. Hele "silah", "at" üzerinde ellerine geçerse vay karşısındakilerin hallerine...

Bu yaratıkların atlarını mahmuzlayarak, ağızlarından köpükler saçarak, hırçınca dolanmaları ürkütücüymüş. At sırtında çılgınlar gibi, önlerine çıkan her canlıya saldırmak, onlara zarar vermek ya da öldürmekmiş emelleri. Bu işten pek çok keyif alıyormuşlar. Bir de karşılarına çıkan canlıya zarar verebilirseler, sevinç çığlıkları komşu ülkelerden bile duyulurmuş. Kral, halkı bu büyüden kurtarmak için tüm bilginleri bir araya toplamış ve düşüncelerini sormuş. Bilginler:

- Bu insanların yürürken bir sorunları yok. Sorun at sırtına bindiklerinde başlıyor. Bir yolunu bulup ata binmelerini önlersek, belki büyü etkili olamaz. diye yorum getirmişler. Kral, bilginlerin düşüncesini uygun bulmuş, halkın ata binmemesi için ne yapabileceklerini araştırmalarını istemiş. Bilginler bir süre araştırdıktan sonra, yine Kral'ın karşısına gelmişler:

- Birisi bize, komşu ülkelerde bir araç olduğunu söyledi. Bu araç atsız gidiyormuş ve

söylentiye göre attan da hızlıymış, demişler. Kral, büyük bir umutla bilginlerini görevlendirmiş. Bilginler seçtikleri elçilere komşu ülkedeki atsız aracı inceleme görevi vermişler. Eğer, elçiler atsız aracın sorunu çözeceğine inanırsalar, atların yerine bu araçların kullanılması için Kral emir bile verecekmiş. Haberciler köy köy dolaşıp bilginlerin görevini halka duyurmuşlar

- Ey güzel ülkenin tatlı insanları, bilginlerimiz hepinizin bildiği büyüyü bozmak için Kral tarafından görevlendirildiler. Komşu ülkelerde atsız araçlar varmış. Bu araçları inceleyecekler. Eğer büyüyü bozacağına inanırsalar, bu araçlar ülkemize getirilecek. Halkımız bundan böyle ata binmeyecek. Bu araçları kullanacak. Kral'ımız der ki :

"Halkımız mutlu olsun. Artık üzüntülü günler geride kalacak..."

Bu haberi duyan herkes pek sevinmiş. Büyü etkin olduğunda canlılara zarar verirken keyifleniyormuşlar, ama sonra çok üzülüyormuşlar. Kolay değil, bir hiç uğruna tanıdık, tanımadık demeden herkesin canına zarar vermek hoşlarına gitmiyormuş. Tarihi görev, günü geldiğinde başlamış. Elçiler, halkın çoşku ve sevgi dolu gösterisi eşliğinde, bir deve kervanı ile komşu ülkeye doğru yolculuğa çıkmışlar. Büyüden uzak kalmak için kervana hiç at almamışlar. Elçiler, derelerden, tepelerden dolana, dolana, deve kervanının hızlıyla aylar sonra komşu ülkeye ulaşmışlar. Bilginler bu ülkeyi gezerken, atsız aracı görmüşler. Biraz inceledikten sonra:

- Bu araç tam bizim Kral'ın istediği gibi. At olmadan yürüyebiliyor. Ata binmeyince, insanlar hırçınlık yapamazlar. Hem ata binenler, bu araçtakine zarar veremez. Baksanıza, bu araç attan çok hızlı... diye yorumlarını yapmışlar. Elçiler komşu ülkeden bir örnek aracı alıp ülkelerine götürmek istemişler. Amaçları aracı Kral'a göstermek ve kendi kanılarını Kral'a doğrulatmakmış. Komşu ülke, yeni araçlarını satacak bir pazar bulduğu için elçilerin isteğini uygun bulmuş ve yetkili görevli hemen bir örnek araç hazırlatmış. Örnek aracın nasıl kullanılacağını öğretecek bir sürücüyle araca binen elçiler, kendi ülkelerine dönmüşler. Elçilerin bu hızlı araçla ülkelerine dönmeleri yalnızca birkaç gün sürmüş. Elçiler yeni araçla Kral'ın önüne geldiklerinde, alanda

toplanan halk merakla gösteriyi bekliyormuş. Sürücü aracı çalıştırmış. Kral araca binmiş ve araç hareket etmiş. Atsız aracın yürüdüğünü gören topluluktan bir uğultu kopmuş. Hepsi hayretlerini saklayamamışlar. Gösteriyi izleyenler de inanmış bu aracın atların yerini alacağına. "Artık büyü etkili olamayacak" diye pek sevinmişler. Sürücü, Kral'ın görevlilerine aracı nasıl kullanacağını öğretmeye başlamış. Kral komşu ülkeye haber iletmiş. Yeni araçtan satın alacaklarını bildirmiş. Zaman içinde birer ikişer yeni araçlar gelmeye başlamış. Önce Kral, daha sonra yanındaki görevliler bu araçtan edinmişler. Atlı canavarlar, bu araçları gördüklerinde onlara saldırmaya çalışmışlar ama araç çok hızlı olduğu için araca yetişememişler. Aracın üzerindekilerin atlı canavardan zarar görmediği tüm ülkede yankı yaparak duyulmuş. Atlı canavarlardan kurtulmak isteyen herkes, bir an önce bu araçtan edinmek için sıraya girmiş. Halkın tüm emeli kendi kendine yürüyen araçtan satın almakmış. Herkes yememiş, içmemiş tüm gelirini biriktirmiş ve bu pahalı aracı almış. Aracı almaya gücü yetmeyenler hala ata biniyor ve atlı canavar olmaya devam ediyormuş. Kral, atlardan tümüyle kurtulmak için ülkenin büyük girişimcilerine destek olmuş. Fabrikalar kurdurmuş. Artık bu güzel ülkede de kendi başına yürüyen araçlar üretilmeye başlanmış. Halk ülkelerinde yapılan araçları daha kolay ve ucuza alma olanağına kavuşmuş.

Yıllar hızla akıp gitmiş. Ülkede ata binenler pek kalmamış. Kalanlar da eski etkinliklerini gösterememişler. At olmayınca, büyülü sözcüklerin etkisi azalmış. Artık "avrat" sözcüğünden etkilenenler eskisi kadar çok değilmiş. "Silah" sözcüğü hala ürkütücü oluyormuş ama büyüden kurtulmak için halkın çoğunluğu silah taşımaz olmuş. Aslında Kral, silah taşıyanı cezalandırmaya başlamış olduğundan, yalnız silahı çok sevenler, eski canavarlıklarını sürdürmek isteyenler, gizliden silah taşımaya devam etmiş-

ler. Araçlar çoğalınca önceleri tek tük, sonraları sayıca daha çok tuhaf olaylar olmaya başlamış. Büyüye benzemesin diye bu olaylara "kaza" adını vermişler. Araçlar ya birbirleri ile çarpışıyor, ya da bir ağaca, bir direğe çarpıp parçalanıyormuş. Aracın bir başkası ile çarpışması, eskiden atla yapılan saldırıdan daha kötü sonuç veriyormuş. Artık canlılar eskisi gibi birer, birer zarar görmüyor, topluca canlarından oluyormuşlar. Ülke, bazı günler kan gölüne dönüyormuş. Bazı günler tüm araçlar yollarda kalıyor saatlerce ilerleyemiyormuşlar. Bir araç yolun ortasında durup yük ya da yolcu indirip bindirirken, arkasındakiler onu beklemek zorunda kalıyormuş. Bazen hızla giden bir araç öndekini nasıl geçmesi gerektiğini bilmediği için, arkadan ona çarpıp, hem öndekine hem de kendisine zarar veriyormuş. Sürücüler bazen araçları öyle zorluyorlarmış ki, hızını alamayan araç, karşı yönden gelen araçla kafa kafaya girip içindeki tüm canlıların ölmesine neden oluyormuş. Halkın görünüşte bu konuda pek suçu yokmuş. Çünkü daha önce yalnızca ata binmiş olan halk, bu araçları ata biner gibi kullanmaya başlamış. Zamanla, araçların üzerindeki gözleri dönmüş sürücüler, yollarda hızla ilerlerken önlerine çıkan her şeyi ezmeye, kırmaya başlamışlar. Sanki ata binerken diğer canlılara saldırdıklarında yaptıkları gibi davranmışlar. Bilginler hemen bir araya gelmişler. Bu "kazaların" nedenini araştırmışlar. Yoksa "büyü" biçim mi değiştirdi derlerken, komşu ülkeden getirdikleri araçla ilgili, pek önemli bir konuda eksiklik yaptıklarını görmüşler. Komşu ülkeden sürücü getirmişler, onun aracı kullanmayı öğretmesini sağlamışlar. Meğer araçlar kullanılırken uyulması gereken kuralları komşu ülkeden almayı unutmuşlar. Bilginler komşu ülkeden "trafik" adı verilen kuraları almamışlar. Tüm kazalar kuralsızlıktan ya da kural bilmemekten kaynaklanıyormuş.

Bilginler hemen "trafik" kurallarını kendi dillerine çevirmişler ve halka öğretmeye başlamışlar. Ama çok geç kaldıklarını

"kazalar" önlenemez boyuta gelince anlamışlar. Getirilen kurallar, eskiden at üzerinde saldırılar düzenleyen bu insanlara pek yaramamış. Halk ata binerken nasıl nara atıp saldırılar düzenliyorsa, araçları da öyle kullandıklarından kurallar etkisiz kalmışlar. Yalnızca bu insanların ünleri değişmiş. Eskiden tüm komşu ülkeler bu güzel ülkenin insanlarına "Barbar" derken, şimdi "Trafik Canavarı" demeye başlamışlar... Öyle ya, masal diyarı da olsa, zevk için canlılara zarar verenlere başka ne ad verilir ki.

Metin 12

Toplam Kelime Sayısı	1568
Süre	1 Dakika
Okunan Kelime Sayısı	.....

Âşık Veysel İle Söyleşi (Turkuler.com)

Yaşar Özürküt

21 Aralık 1972 (Ankara Yüksek İhtisas Hastanesi)

Âşık Veysel kanser hastası olarak, Ankara Yüksek İhtisas Hastanesinde yatıyordu. 21 Aralık 1972 günü, nagra marka ses alma cihazını omuzlayıp, hastanenin yolunu tuttum. Hastane odasına girdiğim zaman, Ankara Radyosu prodüktörlerinden arkadaşım Fatma Günbulut ile daha sonra 12 Eylül diktasının TRT'nin başına oturtacağı hem Kerim, hem Aydın hem Erdem diye tanımladığımız servis müdürümüz de odadaydı. İlkin geçmiş olsun deyip bir kenara oturdum. Benden önce gelenler söyleşiyorlardı. Sessizce mikrofonumu açtım. Onlar gidene kadar da kapatmadım. O arada Âşık Veysel'e yemek yedirdiler. Kaşık tabak efektleri dâhil, bir saat içindeki tüm sesleri bandıma kayıt ettim.

-Veysel Baba, bir ara köy öğretmenliği yaptın. Nerelerde bulundun?

-Köy öğretmenliğinde, evvel Arifiye'ye gittim. Sonra Hasanoğlan'a geldim. Daha sonra Çifteler Köy Enstitüsü'ne gittim. Kastamonu Gölköy'e gittim. Ondan sonra Yıldızeli'ne gittim. Samsun-Lâdik Köy Enstitüsü vardı. Oraya gittim. Bir hafta kaldım, eve izinli geldim on beş gün. Ondan sonra da gitmedim. Serbest gezmek daha iyime geldi. Oralarda aylarca bekliyordum. Altı ay, yedi ay, sekiz ay. O sıkıyordu beni. Onun için oradan ayrıldım.

-Öğretmenken evli miydin?

-Evliydim.

-'Bir mektup aldım, gül yüzlü yardan' o zaman yazıldı değil mi?

-O Hasanoğlan'da yazıldı.

-Toprak 46'da değil mi?

-Toprağı, 44'te Eskişehir-Çiftelerde yazdım.

(Hastane Görevlisi Yemek Yediriyor.)

-Yemeğe tuz atim mi baba?

-Yok eyidir. Ekmek verme...

-Buyurun.(Tabak çatal sesleri) Baba sen tam rakı yemekleri yiyorsun yahu!

-Eskiden rakıcıydık canım!

-Şimdi vaz mı geçtin? Buyurun.

-İyi.

-Daha istemiyorsun?

-Heee.

-Peki. Ispanak ister misin?

-Ver bakim bir kaşık da ondan.

-Yalnız tuzu azsa söyle de tuz atim.

-Zaten yiyeceğim bir kaşık.

-Buyurun... Tuzu nasıl?

-Hep yoğurt veriyorsun; biraz da pilav ver... Az katıyorsun pilavı.

-Peki baba... Bak bakalım tuzu nasıl... Biraz yoğurt katalım mı pilava?

-İyi olur. Biraz da ekmek ver.

-Köy ekmeği evet.

-Tamam, ver bakalım.

-Buyurun.

-Eşki.

-Ekşi mi? Daha iyi değil mi? Buyurun salata da var.

-Şeyden ver.

-Piyaz mı?

-Evet evet.

-Etten bir parça yemeyecek misin?

-Yok. Korkuyorum, rahatsız ediyor.

(Yemek servisi kaldırılıyor, ben de söyleşiye başlıyorum.)

-Veysel baba, radyocu olarak değil; bir dost olarak söyleşmek istiyorum sizinle. Benim özel arşivim var. Âşık Veysel arşivi. Osman Özdenkçi'de de yok, Türkiye Radyolarında da... Ben bu arşivime ekleyeceğim bu söyleşiyi.

-Olur.

-Özeldir. Dostça... Radyocu olarak değil, eğer bu rahatlıkta konuşacaksak konuşalım. Yoksa yarın, ya da başka bir gün gelirim.

-Bugün konuşalım.

-Şimdi şöyle diyeceğim. Bende birçok bandınız var. İstanbul Radyosunda Neriman Tüfekçiyle yaptığınız bir saatlik söyleşinin kopyasını da arşivime aldım. Kime gerekli olsa, benden alır kullanır. Bugünkü söyleşide o bantlarda olmayan soruları sormak istiyorum. Sizce halk kültürü, halk şiiri, halk müziği ne anlamdadır. Sizin anladığınız anlamda bunların tanımı nedir. Bize kısaca der misiniz?

-Bizde halk şiiri bayağı bir nasihat anlamındadır. Şiirlerin içinde sözler vardır ki, yani bir ata cevabı gibi, daha üstün anlamlar vardır. Duygular da şudur ki; insanlar tabii müzik ruhun gıdasıdır. Onun için kendi memleketimizin şiiri veya havaları ho-

şumuza gelir. Her memleket de öyledir. Bu o anlamdadır.

-Ben şunu anlıyorum, şimdi halkın şiiri, müziği, halkın günlük yaşamından oluşuyor ve halkın anlayacağı, yani halk dediğimiz daha çok köylü, işçi taban olan insanlarımızın anlayacağı bir dolu sözü bir arada öz olarak deyiş... Bunu demek istiyorsunuz.

-Evet, evet

-Ben konuşmalarımda sık sık dile getiririm; benim sayfalar dolusu yazıyla anlatamadığımı Âşık Veysel 'Benim sadık yârim kara topraktır ' diye bir mısrada bütünlemiştir derim. Siz de bunu özetlediniz. Ben kimi çevrelerin yakıştırdığı gibi, son halk ozanı Âşık Veysel'dir yakıştırmasına katılmıyorum. Fakat şu bir gerçek, Âşık Veysel'in yeri Türk halk kültüründe ayrıdır ve öyle kalacaktır. Peki, sizin kuşaktan, sizin yanınızda, çağdaşınız olarak, beğendiğiniz halk şairleri kimlerdir?

-Valla, orası işte... Kimseye iyi veya kötü diyemem. Sebebine gelince, bir bahçede elli çeşit meyve ağacı olur. O ağaçlar birbirinin meyvesini bilmez. Kokusundan da tatmaz. Yalnız onu insanlar yer. Şu ekşiymiş, şu tatlıymış, şu daha mayhoşmuş, o kıymeti onlar verir. Biz şimdi ona benzer bir şeyiz ki, ben Ahmet iyidir, Mehmet kötüdür diyemem. Demeye haddim yok. Onun için, bu hususta özür diliyorum.

-Estağfurullah, ben zaten iyi kötü ayırımını istemedim.

-Beğendiğiniz dediniz ama…

-Evet

-Benim için hepsi iyidir. Hepsinin, her iyinin bir kötü, her kötünün bir iyi tarafı vardır. Buna, olduğu gibi hepsine iyi diyemeyiz ki. Onun için birisi senin hoşuna gider, iyi dersin; O birisi onun kötüsüne gider istemez. Bunlar âlemin arzusu bir yere bağlı değil ki. Herkesin ayrı ayrı görüşü, duygusu var.

-Peki, o zaman, sizden önceki kuşaktan Karacaoğlan, Dadaloğlu, Pir Sultan kuşağından her ne kadar okuma-yazma olanağı bulamadıysanız bile, kulağa geldiği kadarıyla sizin tercihiniz; ya da benim şu an sayamadıklarım arasında Emrah'tan daha eskilere kadar beğendiklerinizi söyleyebilir misiniz?

-Beğendiklerim, işte Karacaoğlan, Pir Sultan, Emrah, Dertli, sonra bizim orada varmıştı, onların adı pek yayılmıyor. Türabi Dede isminde birisi varmış. O Hacı Bektaşi Veli'nin dergâhında postnişin imiş. Ondan biliyorum ezberime birkaç şiir. Âşık Veli, Kemter Baba, ondan sonra birçok âşık var. Onlar da bizim oralı. Âşık Kemter 1225 senesinde hayatta imiş.

Şiirinin birinde şöyle söylüyor. Bir gün çiftten gelmiş. Konya'dan evliymiş. Kendisi bizim Kale Köyü var, oradan. Çiftten gelmiş, hanımı ayağını soymuş, yıkamış cezveyi ocağa sürmüş, kahve pişirecek, karısına dönmüş: "Konyalı" demiş. "Buyur Kemter Baba" demiş karısı. "Kahve acı, tütün acı doyurur mu üç ac'ı bir acı" demiş. Yani "açım" demek istemiş. Bunların evde türkülerini deyişlerini çok ezberledim. Ve kendim yazana kadar bunların şiirleriyle çalıp çığırıyordum. Kendim yazdıktan sonra onları bıraktım. Hatta kullanmayı kullanmayı unuttum onları.

-Şimdi benim bir sorum da şu: Şiirlerinizde sürekli aşama var. Yani çok dar bir görüşten, sürekli geniş dünya görüşüne doğru bir gelişme var. Bunu neye bağlıyorsunuz? Yani şiirlerinizde sürekli halka yaklaşan bir aşama var. Bunun gerekçelerini siz söyleyebilir misiniz? Bunu şunun için istiyorum; yeni başlayanlar var, sizden sonraki kuşaklar olacaklar var. Bunlara çalışmalarında örnek olsun istiyorum bu yanıtı.

-Evet, ama yine aynı dediğime geliyor ki, herkes bir yüzden seviyor. Birisi birinin hoşuna gidiyor, biri ötekinin. Yalnız şu var ki, söylenen sözde bir öz olması lazım. Özü olmayan söz hiçbir şeye benzemez. Yaşamaz. Onun için öz var umut ediyorum benim söylediğim sözlerde.

-Yani halk kendinden yaşantısından bir parça buluyor.

-Evet evet... Mesela ben, bu şey olmaz ama icap etti söyleyim... Şeyde İstanbul'da geldiler 'gözlerini açalım' dediler. İstemem dedim...' Yahu nasıl olur da istemezsin. Bu fırsatı insan kaçırır mı?' dediler. İstemem dedim tekrar. 'Sebebi' dediler. 'Sebebiyse, ben şimdiye kadar kafamda bir yuva kurmuşum. Gözüm açılırsa, o yuva dağılır. Tekrar kurmaya imkân olmaz. Bu yuvayı dağıtmak istemiyorum' dedim. Adamlar da gittiler. Onun üzerine şunu yazmıştım. Siz diyorsunuz ki geniş anlamlar var şunlar bunlar.

Bir küçük dünyam var içimde benim,
Mihnetim, zulmetim bana kâfidir,
Görenler dar görür geniştir bana,
Sohbetim, ülfetim bana kâfidir.

İstemem dünyanın saltanatını,
Süslü giyimini Arap atını,
Bilirsem Türklüğün var kıymetini,
Vatanım, milletim bana kâfidir.

İsterdim hayatta düşmanla savaş,
Milletime kurban olayıdı bu baş,
Nasip değil imiş, şehitlik kardeş,
İmanım niyetim bana kâfidir.

Dünya geniş olsun, ister dar olsun,
Yeter ki kalbinde iman var olsun,
Her zaman milletim bahtiyar olsun,
Bu rütbem, mesnedim bana kâfidir.

İçimde beslerim, bir büyük ordu,

Çınlatsın düşmanı, yükseltsin yurdu,

Azmi, zihniyeti Veysel'dir derdi,

İşte bu niyetim bana kâfidir.

Benim âlemim, herkesin âlemine karşı bir âlem değil. Çünkü dünyadan bihaberim. Dünyayı gezdim, ne gördüm. Hiçbir şey görmedim. Yalnız dünya beni gördü. Ben dünyada gezdim, işte Ankara'dayım ne görüyorum. Hiç. Ama âlem beni görüyor. Benim dünyaya gelişim, gidişim bu şekilde.

-Fakat öyle bir dünya görüşü var ki sizde; herkesin göremediğini görüyorsunuz. Biz ağacı görüyoruz, fakat sizin görüşleriniz gibi göremiyoruz. Bu görüş Karacaoğlan, Pir Sultan, Dadaloğlu gibi, ya da Âşık Veli, Kemter Baba gibi asırlar ötesine kalacak bir görüş, bir deyiş. Fakat onların şanssızlığı, teypin, bantın, plağın, pikabın olmayışı.

-Olmayışı evet.

-Böyle canlı kalamamışlar. Şimdi ben sizden, çok özel bir şey isteyeceğim. Diyeceğim ki Âşık Veysel, 2000 yılında, ya da 2100 yılında, Allah hepimize uzun ömür versin ama her halde 2000 li yıllarda olmayacağız.

-Olmayacağız.

-Ama radyo olacak ve şu bant kalacak radyoya. Diyeceğim ki Âşık Veysel 2000'li yılların kuşağına sesleniyor, fakat kendisi yok. Biz de yokuz. Âşık Veysel o kuşağa ne der?

-Eveeet. Âşık Veysel o kuşağa ne der...

-Evet, şöyle söyleyeyim, yani istediğiniz gibi söyleyin. Ben hiç karışmayayım. Düşünün ki bizler yokuz dünyada. Fakat radyo var, dinleyicilerimiz var.

- Onlara söyleyişim şu olacak: Çalışmak, azim, fikir. Efendime söyleyeyim, bunlar mevcut olacak. Dönmeyecek azminden insanlar. O azminden dönmeyen insan, muhakkak erinde geçinde

arzusuna ulaşır. Fakat azim deyince o da, biri yani yanlış yola azim etmiş, o muhakkak yolda kalır. Fakat doğru yola azmederse, o kendini bir selamete çıkartır. Ve ismini baki kor dünyada, kendi de baki kalmış olur. Yoksa yanlış yola azmetmiş, onun muhakkak bir gün kafasına vururlar. Ondan hayır çıkmaz. Çıksa kalsa bile herkes nefret eder. İnsanlar iki şeyle anılır; biri nefretle, biri rahmetle. Nefretle anıldıktan sonra, hiç anılmasın.

-Eveet bunu diyorsunuz. Bu bandı ben kopya ettirip, Türkiye Radyoları arşivlerine koyacağım. Bizlerden sonraki kuşaklara armağan edeceğim. Kopya fazla dağılmayacak. Öyle sağlam bir şekilde kalacak. Farz edin ki, yüz sene sonra bu bandı koyacaklar ve yüz sene önceden sizin anonsunuzu dinleyecekler. Bu anlamda bir ses verebilir misiniz bana?

-Nasıl ses veririm... Ses veremem ki.

-Düşünün ki, yüz sene sonra radyoda bu bant yayına girecek; Âşık Veysel de yok, Yaşar Özürküt de yok radyoda...

-Nasıl söyleyeyim, onu da şöyle bir şey var.

‘Varlığım, yokluğum bir Veysel adım,
Kalacaktır gök kubbede ses kadim,
Bunca yıldır kendi kendim aradım,
Hiçbir türlü bulamadım ben beni.’

-Bu dörtlüğü şimdi mi yaptınız, önceden mi vardı?

-Önceden.

-Fakat söylemek istediğinizi bu dörtlükle söylüyorsunuz.

-Evet evet. Ses kadim kalacak.

-Peki, çok teşekkür ederim. Yordum sizi. Sağlık dilerim.

Not: Söyleşi ilk kez Âşık Veysel’in öldüğü gün olan 21 Mart 1973 de TRT radyolarında yayımlanmıştır.

Metin 13

Toplam Kelime Sayısı	250
Süre	1 Dakika
Okunan Kelime Sayısı	….....

Gülkurusu, Dil Yarası Sonbahar (Mantıoğlu İ. H., 2011)

Yaşlanmış bir sonbahara âşık oldum… Gülkurusu adında, dil yarası tadında…

Yüz karası mevsimlerin son durağında… Kurumuş dalların kucağında… Yüz milyon kere tekrarlayan şarkıların nakaratında yakaladım bu garip aşk nağmesini… Yüz yıldır dillerden düşmeyen bir sevda misali… Yüz paralık aşklardan yüz çevirir gibi…

Söylemeye yüzüm yok belki… En büyük günahları işledim sanki… Aşkım yüzüme vuruluyor… Utancımdan gökyüzüne bakamaz oldum inan ki…

Yaşlanmış bir sonbahara âşık oldum… Gülkurusu adında, dil yarası tadında… Ne olursa olsun, her halinde güzellik var… Kendimi buldum gül yüzündeki bitmeyen inadında…

Evde kalmış gecelerin ardından gelen, büyülü sabahlarda yüz yüze geldim yüzümü ısıtmayan buğulu aşkların yangınlarıyla… Tüttüm isyanların dumanında… Yüze yüze su yüzüne çıkmış denizyıldızını aradım hatıraların limanında…

Yaşlanmış bir sonbahara âşık oldum… Gülkurusu adında, dil yarası tadında… İlkbaharın yüzünden düşen bin parça… Bahçelerin yüzü suyu hürmetine seviyorum dikenleri… Ağaçların yüzünden okuyorum yağmurların özlemini… Ama ben sırılsıklam sonbahara âşık oldum… Ne bir damla su; ne de bir tane meyve istiyorum… Hasretimle ölürcesine; hazanı, fırtınayı bekliyorum…

Bugüne kadar yüzüme gülmedi yeryüzü… Bu yüzden yaşları yüzüme gözüme bulaştırdım defalarca… Aşkların gül yüzüne hasret kaldım yıllarca…

Ne söylüyorsan yüzüme karşı söyle nazlı yârim… "Şeytan görsün yüzünü" de… Yeter ki yüzüstü cevapsız bırakma beni… Dünyalardan çok seviyorum seni… Bütün benliğimle yüzde yüz aşkına adamışım kendimi…

Taze baharlar umurumda değil… Ben sana âşık oldum; gülkurusu, dil yarası sonbahar… Kalbim yüz yıl değil, kıyamete kadar senin… Ölene kadar bütün benliğimle seninim… Hayatımı aşkına adadım sonsuza kadar…

Metin 14

Toplam Kelime Sayısı	571
Süre	1 Dakika
Okunan Kelime Sayısı	….....

Mucittin Amca ve Eşeği Hüdavendigar (Mantıoğlu F., 2011)

Mucittin Amca 60 yaşlarında sevimli mi sevimli, tonton, tatlı dilli güler yüzlü, al yanaklı kır saçlı, bir o kadar da inatçı dediğim dedik bir insandı. Köydeki küçük evinde eşeği Hüdavendigar'la birlikte yaşardı. Hüdavendigar'ı o kadar çok severdi o kadar çok severdi ki ona olan sevgisi komşu köylerde bile dilden düşmezdi. Mucittin Amca eşeği Hüdavendigar'ı çok severdi çünkü ondan başka kimsesi yoktu. Hüdavendigar'a çocuğu gibi bakardı. Onunla yatar, onunla kalkar, onunla konuşur, onunla gülüşür, onunla dertleşirdi. Sabah kahvaltılarını, öğle yemeklerini, akşam yemeklerini birlikte yerlerdi. Mucittin Amca, kendi yemez Hüdavendigar'a yedirir, kendi içmez Hüdavendigar'a içirir hatta kendi giymez Hüdavendigar'a giydirirdi. Sabahları önce Hüdavendigar'ı öper sonra "Hüdavendigar'ım, yiğidim, güzel gözlüm, artık uyan sabah oldu" der sonra kahvaltıyı hazırlar karşılıklı yerlerdi. Kahvaltıdan sonra satacağı pekmezlerin bir kısmını eşeği Hüdavendigar'a bir kısmını da kendine yükler köydeki evlere pekmez satarak geçimini sağlardı. Hayatta tek amacı vardı o da eşeği Hüdavendigar'la birlikte mutlu mesut yaşamaktı ama olmadı aslında işin aslı şöyle başladı;

Mucittin Amca yine pekmez satmaya çıkmıştı. Köylü Mucittin Amca'ya onun eşeği Hüdavendigar'a duyduğu sevgiden dolayı 'eşek baba ' diye seslenirlerdi. Mucittin Amca bu tabiri çok severdi çünkü kendisini Hüdavendigar'ın babası gibi görürdü ama o gün sattığı pekmezler Mucittin Amcanın hayatını karart-

tı. Sattığı pekmez bidonlarının kapakları açık kalmıştı ve fırsat bu fırsat Hüdavendigar bütün pekmezleri kısa sürede tüketti. Bu kadar pekmez zavallı Hüdavendigar'cığın kan şekerini yükseltti ve oracıkta bayıldı ve öldü. Mucittin Amca durumu anlayınca ne yapacağını şaşırdı olduğu yerde hıçkıra hıçkıra günlerce ağladı ve kalbi dayanamadı o da eşeğinin yanında can verdi. Köylü o kadar üzüldü ki tam kırk gün kırk gece yas tuttular ve bir karara vardılar. Eşek Baba adında bir türbe yaptılar içine de Mucittin Amca ve Hüdavendigar'ı gömdüler. Eşek Baba türbesi ün saldı. Herkes Eşek Baba türbesine geldi. O kadar ün saldı ki yurt içi yurt dışı herkes buraya akın etti. Hatta gazetelerde UFO'ların türbe üstünde gezindiği haberi bile çıktı. Sonunda uzaylılar da gelmişti eşek baba türbesinin ziyaretine. Bir gün Mucittin Amca'nın evine girmişler ve evden 90 küp altın çıktı. Köylüler bu kadar altını ne yapsak acaba diye düşünürlerken içlerinden biri köyün eksiklerini -okul, hastane, yol, köprü, eczane, market ve daha bir sayfa uzanan listeyi- köylüye sundu. Herkes kabul etti bu fikri ve hemen çalışmalara başladılar köyde. Önce köyün ismini değiştirdiler. Artık köyün ismi Eşek Sever Köyü oldu sonra Eşek Baba Köprüsü, Hüdavendigar İlköğretim Okulu, Mucittin Market, Eşekli Eczanesi, Eşek Baba Hastanesi, Eşek Caddesi, eşekli müzesi bile yapıldı. Bir yazar eşek baba romanını yazdı ve roman dünyadaki bütün dillere çevrildi roman o kadar çok sattı o kadar çok sattı ki en ilkel Afrika kabilelerinin dillerine bile çevrildi. Artık okullarda ders kitabı olarak okutulmaya başlandı roman. Eşek nasıl sevilir dersi öğrencilerin en sevdiği ders oldu. Tabi romanı yazan yazar roman bu kadar çok satınca milyoner oldu. Kazandığı paralar bankalara bile sığmadı. Yazar bu zenginliğini Mucittin Amca'ya borçlu olduğundan adını Mucittin diye değiştirdi. Artık doğan erkek çocukların adı Mucittin ya da Hüdavendigar, kız çocuklarının adı ise Mucidiye ya da Hüdavendigariye oluyordu.

Dünyadaki bu isim patlamasından dolayı küresel bir kriz başladı ve darbe geldi. Mucittin, Mucidiye, Hüdavendigar, Hüdavendigariye isimleri mahkeme kararıyla tüm dünyada yasaklandı. Evcil hayvan grubuna giren eşeğin beslenmesi yasaklandı.

Ve aradan yılar geçti ne Mucittin Amca kaldı hatıralarda ne de Hüdavendigar. Artık eşekten kalan tek hatıra güzel gözleri oldu.

Metin 15

Toplam Kelime Sayısı	394
Süre	1 Dakika
Okunan Kelime Sayısı	….....

BİLL GATES'İN BİLİNMEYEN YÖNLERİ (Girisimci-fikirler.com)

WİLLİAM HENRY "BİLL" GATES III, YA DA DAHA ÇOK BİLİNEN ADIYLA BİLL GATES, 28 EKİM 1955 SEATTLE DOĞUMLU ABD'Lİ İŞ ADAMIDIR. EVLİ VE ÜÇ ÇOCUK BABASIDIR. GATES, MİCROSOFT ŞİRKETİNİN KURUCULARINDANDIR VE ŞİRKETİN BAŞKANLIĞINI VE BAŞYAZILIM MİMARLIĞINI YAPMAKTADIR. FORBES DERGİSİNE GÖRE 2009'DE GATES DÜNYANIN EN ZENGİN KİŞİSİYDİ. (US$60,0 MİLYAR)

1- İLERİYİ GÖRDÜ.

KENDİSİ KÜÇÜK YAŞLARDAN İTİBAREN BİLGİSAYARIN ÖNEMİNİ VE İNSAN HAYATINDA ALACAĞI YERİ ÇOK İYİ KAVRAMIŞTI. YAKIN GELECEKTE HERKESİN EVİNDE VE İŞİNDE KENDİSİNE AİT BİLGİSAYARI OLACAĞINA İNANMIŞTI. HEDEFİNİ BUNA GÖRE ÇİZDİ.

2- PLANLI ÇALIŞTI.

BİLL GATES ZEKİYDİ AMA ZEKÂNIN TEK BAŞINA KÂFİ GELMEYECEĞİNİ, ÇOK VE PLANLI ÇALIŞILMASI GEREKTİĞİNİ DÜŞÜNÜYORDU. BİR ARKADAŞINDAN AYRILMA SEBEBİ, İŞ DIŞINDA GEÇİRDİĞİ ZAMANIN- UYKU DÂHİL- SADECE YERDİ SAAT OLMASIYDI. GATES BERABER OLDUĞU İNSANLARDAN DA AYNISINI BEKLİYORDU.

3- AKILLI KİŞİLERLE ÇALIŞTI.

İŞE EN AKILLI İNSANLARI ALMADA ÇOK MAHARETLİYDİ. ÇÜNKÜ ONA GÖRE AKILLI ADAM, BAŞKALARININ AKILLARINDAN İSTİFADE EDEREK ÜSTÜN BAŞARILARA İMZA ATABİLEN İNSANDI.

4- ÇALIŞANLARI ŞİRKETE ORTAK ETTİ.

BİLL GATES ÇALIŞANLARA YÜKSEK ÜCRET VERMİYORDU, KENDİSİ DE DÜŞÜK ÜCRETLE ÇALIŞIYORDU. YÜKSEK ÜCRET YERİNE ŞİRKETE ORTAK OLMAYA TEŞVİK EDİYORDU. MESELA MİCROSOFT'UN BAŞKANI STEVE BALLMER'I ÇALIŞMAYA RAZI EDEBİLMEK İÇİN ONA YÜKLÜCE HİSSE VERMİŞTİ. BALLMER BU HİSSELER SAYESİNDE ŞİMDİ BÜYÜK BİR SERVETE SAHİP…

5- ÇALIŞANLARA DEĞER VERDİ.

MİCROSOFT EN AKILLI KİŞİLERLE ÇALIŞMANIN YANI SIRA ONLARI KAYBETMEMEK İÇİN DE GAYRET GÖSTERİYOR. GATES AYRILAN HER ELEMANIN ARKASINDAN, "NİÇİN AYRILDI, ONU NEDEN TATMİN EDEMEDİK, NEREDE HATA YAPTIK?" GİBİ SORULARIN CEVABINI ARAŞTIRIYORDU. BU YÜZDEN MİCROSOFT'TA ELEMAN SİRKÜLASYONU ABD ORTALAMASINDAN İKİ KAT DÜŞÜKTÜR. AYRICA GATES, GÜNÜN BELLİ SAATLERİ DÜNYA GENELİNDE ÇALIŞANLARIN E-MAİL'LERİNİ CEVAPLAMAYA, ONLARLA BİREBİR İLETİŞİM KURMAYA, ONLARIN MOTİVASYONUNU YÜKSELTMEYE AYIRIYOR.

6- PİYASADA OLUP BİTENİ TAKİP ETTİ.

BAŞ DÖNDÜRÜCÜ BİR HIZLA GELİŞEN BİLİŞİM SEKTÖRÜNDE GERİDE KALMAK, YOK OLMAK MANA-

SINA GELİYOR. BİLL GATES HİÇBİR ALANDA PİYASANIN GERİSİNDE KALMAK İSTEMİYOR.

7- BELLİ NOKTAYA ODAKLANDI.

MİCROSOFT, YAZILIM ALANINDA ÇALIŞAN BİR ŞİRKET. CİROSUNUN % 90'DAN FAZLASINI YAZILIM MEYDANA GETİRİYOR. BUNUN YANINDA YAZILIM TEKNOLOJİSİNİ DESTEKLEMEK İÇİN MOUSE, OYUN KUMANDA CİHAZI, SES KARTI GİBİ DONANIMLAR DA ÜRETİYOR AMA BAŞKA ŞİRKETLER GİBİ FAALİYET ALANLARINI DAĞITMIYOR, EN İYİ OLDUĞU ALANA ODAKLANIYOR.

8-ŞIMARMADI VE MÜTEVAZI KALMAYI BİLDİ.

BİLL GATES'İN RAKİPLERİNİN HEMEN HEPSİNİN ÖZEL UÇAĞI VAR, YATI VAR AMA O, SADE BİR HAYAT SÜRÜYOR. CİMRİ DENİLECEK KADAR ELİ SIKI. KENDİSİNE NEDEN LÜKS HAYAT YAŞAMADIĞI SORULDUĞUNDA DİYOR Kİ: "ÖYLE YAŞARSAM ÖYLE DÜŞÜNMEYE BAŞLARIM VE ŞİMDİKİNDEN ÇOK FARKLI BİR KİŞİLİĞE SAHİP OLURUM. YETERİNCE ÇALIŞAMAM VE ÜRETEMEM."

Metin 16

Toplam Kelime Sayısı	764
Süre	1 Dakika
Okunan Kelime Sayısı	….....

beyin yüzyılına giriyoruz (Radikal.com.tr, 1999)

dünyanın en yüksek ‘yaratıcı ıq’suna sahip olduğu öne sürülen tony buzan, harp akademileri komutanlığı’nda verdiği konferans sonrasında, ordu mensuplarının ‘akıllı’ olduklarını söyledi

hakan gülseven

istanbul

son dönemde yönetim ‘guru’larının sağanak halinde geldiği türkiye, geçtiğimiz günlerde buralara hiç de yabancı olmayan ‘beyin geliştirme uzmanı’ tony buzan’ı bir kez daha konuk etti. insan kaynakları’99 zirvesi’ne katılmak üzere istanbul’a gelen buzan, çeşitli rütbelerden ordu mensuplarının katıldığı bir de konferans verdi. vücut geliştirme egzersizleri yapılabildiği gibi, beyin geliştirme egzersizlerinin de yapılabileceğini belirten ‘beyin uzmanı’, uluslararası yönetim çevrelerinde kendi yarattığı ‘beyin haritası’yla tanınıyor. buzan, önümüzdeki yüzyılın ‘beyin yüzyılı’ olacağını da iddia ediyor. ingiliz hükümeti, kraliyet ailesi, ıbm, bp, barclays ınternational, digital, general motors, bell telephone, at&t ve xerox gibi tanınmış kurumlara danışmanlık yapan, bu arada 15 kitabı yayımlanan buzan, istanbul’da ordu mensuplarına verdiği konferanstan beyinle ilgili son gelişmelere kadar sorduğumuz soruları yanıtladı.

- istanbul’da ordu mensuplarına bir konferans verdiniz. bunun amacı neydi?

bu konferans türk ordusunun en üst düzey kurumlarından biri olan askeri akademi’deki öğrenci ve öğretmenlere yönelikti.

beyin ve öğrenme üzerine konuştum. tüm eğitim faaliyetlerinin yanı sıra dünyadaki son gelişmeleri takip etmek üzere böylesi toplantılar düzenliyorlar. ben de beyin, öğrenme ve hafıza alanlarında dünyadaki en son araştırmaları anlattım.

- türkiye'de ordunun devlet idaresinde istisnai bir yere sahip olduğu yönünde iddialar var.

son derece etkin olan bu kurumdaki performansı nasıl buldunuz?

oldukça zekiler. yaklaşık 500 kişiye hitap ettim. özellikle yaratıcı düşünce üzerinde yoğunlaştım. çünkü tarihteki büyük komutanlar ve büyük zaferler esas olarak kasların gücü üzerinde yükselmedi. esas olan düşünsel güçtü. farz edin ki, türkiye bir askeri saldırıya uğradı. kazanıp kazanmamak, nasıl düşünüldüğüne bağlıdır. amacım ordu mensuplarına yaratıcı düşünme konusunda yardımcı olmaktı. öğrenmeye olan isteklerinden ise oldukça etkilendiğimi söyleyebilirim.

- peki türkiye'de ordunun siyaset üzerindeki ağırlığı konusunda ne düşünüyorsunuz?

kardeşim londra üniversitesi'nde uluslararası ilişkiler profesörü olduğu için ister istemez uluslararası politikayla da ilgiliyim. açıkçası, türkiye'de ordunun siyasetteki rolü dünyanın diğer ülkelerindeki orduların rolünden çok da farklı değil. bu rol yasalar tarafından tanımlanmış. sistemler ne olursa olsun, ordunun görevi her ülkede mevcut rejimleri dış ve iç tehditlere karşı korumak olarak belirleniyor. elbette mesele felsefi açıdan çok farklı noktalarda incelenebilir.

- orduyu bir kenara bırakırsak, beyin üzerine en son araştırmaları ve bulguları aktarabilir misiniz?

bulguların heyecan verici olduğunu söyleyebilirim. Hafızanın, dört yıl kadar kısa bir süre önce tahmin edildiğinden bile

daha geniş olduğu fark edildi. Hafızanızı kullanma tarzına bağlı olarak, daha çok şeyi aklınızda tutmanız mümkün hale geliyor. çok yağlı yiyeceklerle beslenip egzersiz yapmadığınız zaman nasıl şişmanlıyorsanız, hafızanızı geliştirmek üzere bazı çalışmalar yapmadığınızda da birçok şeyi kolayca unutabiliyorsunuz. başka bir önemli boyut da, yaratıcı düşünceyle sonsuz bir güç yaratılabileceğinin anlaşılması. beyin sayesinde birçok önemli hastalığa çare bulundu. insan artık diğer gezegenlere uçabiliyor. birçok toplumsal soruya yanıt getirildi. kimya, fizik gibi alanlarda korkunç ilerlemeler kaydedildi. yani, insan beyni milyonlarca soruyu çözdü. ve bugüne dek çözülmeyen sorulara da yanıt getirebileceğini düşünüyorum.

- beyin gücüyle başka neler yapılabilir?

bir örnek vermek istiyorum. bir ev bütün tesisatlarıyla birlikte ne kadar sürede yapılabilir? genel olarak insanlar bunun dört ya da beş ay süreceğini söylerler. en iyimserleri bile birkaç günü gözden çıkarır. bu konudaki dünya rekoru ise amerika birleşik devletleri'nin california eyaletinde kırıldı. inşaat süresi, tüm tesisatlar ve bahçe düzeni dahil olmak üzere 2 saat 45 dakikadır. bu, tamamen zihinsel planlamayla ilgili bir şey. eğitim sistemi yaratıcı düşünmeyi esas almalıdır. şirketler de son dönemde böyle bir yönelime girdi. ve ben önümüzdeki yüzyılın beyin yüzyılı olacağını, beynin güçlerinin adım adım çözüleceğini düşünüyorum. birçok ülke 1999'u 'beyin yılı' ilan etmiş durumda.

- beyin nasıl geliştirilir?

sürekli not alın. not alırken renkli kalemlerden yararlanın. bu şekilde düşüncelerinize hâkim olursunuz.hayal gücünüzü geliştirin. beyinle ilgili çalışmalar, hayal kurması engellenen insanın ya öldüğünü ya da çıldırdığını ortaya koyar. hafızanın güçlü olması önemli. beynin tekrara ihtiyacı vardır. olayları birbiriyle

bağlantılandırmak hatırlamayı kolaylaştırır. vücudunuzu geliştirmek için yaptıklarınızın aynısını beyin için de yapmalısınız. egzersiz yaparken nasıl vücudunuzun tek bir yerini çalıştırmıyorsanız, beyniniz için de analiz, mantık, hayal becerilerini geliştirin. sadece rakamlarda değil, kelimelerde de becerikli olun. çevrenizle ve kendinizle iletişim kurun.

-tony buzan kimdir?

1942 yılında londra'da doğan tony buzan, 1964 yılında psikoloji, matematik, ingilizce ve genel bilimler konularından onur ödülü alarak, university of british columbia'dan mezun oldu. 15 kitabı yayımlanan tony buzan'ın use your head (aklını kullan), use your memory (hafızanı kullan), make the most of your mind (zihnini olabildiğince kullan) ve speed reading (hızlı okuma) adlı kitapları şimdiye kadar 50 ülkede basıldı ve 20 dile çevrildi. thi mind map book; radiant thinking (zihin haritası; parlak düşünce) adlı kitabı ise bbc tarafından 1993'te yılın kitabı seçildi. 1994 yılında ünlü satranç şampiyonu raymond keene ile the book of genius (dehanın kitabı) adlı eseri yayımlandı.

Metin 17

Toplam Kelime Sayısı	432
Süre	1 Dakika
Okunan Kelime Sayısı	….....

İnsanın Yedi Hali (Gönensin)

Bir: Tereyağı hali.

Uçma makinesini tamamlayan mucit, havalanma deneyini izlemeleri için bir yığın kişiyi çağırdı. Beklenen an geldi. Son kontroller yapıldı. Mucit araca binip motoru çalıştırdı. Bir gümbürtü koptu. Makine üstünde durduğu rampayı parçaladı. Toz duman içinde toprağa gömülüp gözden kayboldu. Mucit ise son anda canını kurtarmayı başardı. "Gördünüz işte" dedi kendine gelince. "Ayrıntılarımın sağlamlığını kanıtlamış bulunuyorum." Yerle bir olmuş tuğlalara bakarak, "Elbette bazı hatalar var" diye ekledi. "Ama bunlar sadece temelde ve esasta."Bu güvence üzerine herkes yeni bir makinenin yapımına para yatırmak için seferber oldu.

İki: Filozof hali.

Aptalın eşeğini dövdüğünü gören filozof araya girdi: "Kendine gel oğlum, kendine gel... Şiddete başvuranlar eninde sonunda şiddetle karşılık görür." "Ben de bu eşeğe bunu öğretmeye çalışıyorum" dedi aptal, dayağa ara vermeden. "Çifteledi beni lanet hayvan! "Filozof uzaklaşırken "aptalların felsefesi bizimkinden daha derin ve gerçekçi olamaz kuşkusuz" diye düşünüyordu. "Sadece bunu dile getiriş biçimleri daha etkileyici."

Üç: Kurnaz hali.

Delikten çıkmak üzere olan fare, dışarda bekleyen kediyi görünce tekrar yuvaya girdi. "Bitişikte bir mısır ambarı var"

dedi öbür farelerden birine. "Yalnız gidecektim ama bu ziyafeti saygıdeğer bir büyüğümle paylaşmak isterdim." "Harika!" dedi öbürü. "Geliyorum, önden gidip yolu göster." "Önden mi?" diye bir feryat kopardı beriki. "Daha neler! Nasıl gidebilirim sizin gibi yüce bir farenin önünde? Siz önden buyurun efendim." Pohpohlanmaktan hoşlanan öbürü öne geçti. Kedi onu kapıp uzaklaşınca, bizimki sağ salim çıktı dışarı.

Dört: Mutlu etme hali.

Adam bir kartal yakalamış, kanatlarını kırptıktan sonra tavuklarla birlikte kümese kapatmıştı. Alışık olmadığı bu durum kartalı derinden etkileyip bunalıma sürüklemişti. "Aslında mutlu olman gerekir" dedi adam. "Kartalken sıradan biriydin. Ama yaşlı bir horoz olarak eşin benzerin yok yeryüzünde."

Beş: Mutlu hali.

Ölümcül biçimde yaralanan kartal, bedenine saplanan okun sapında kendi tüylerinden birini görünce çok rahatladı. "Neyse" diye inledi. "Bu işte başka bir kartalın parmağı olsaydı, kendimi gerçekten çok kötü hissederdim."

Altı: 'Hak'lı hali.

Ormanda dolaşırken ayağına diken batan bir aslan, rastladığı çobandan bunu çıkartmasını istedi. Çoban istediğini yaptı. Az önce başka bir çobanla karnını doyurmuş olan aslan, onun kılına bile dokunmadan uzaklaştı. Uzun zaman sonra aynı çoban, haksız bir cezaya uğrayıp arenada aslanlara atıldı. Aslanlar onu yemek üzereyken, içlerinden birinin şöyle dediği duyuldu: "Durun! Bu benim ayağımdaki dikeni çıkaran adam." Ötekiler bu özel ilişkiye saygı gösterip kenara çekildi. Hak sahibi de çobanını tek başına yedi.

Yedi: Gururlu hali.

Finoyu gören Aslan deliler gibi gülmeye başladı. Bir yandan da, "bu kadar küçük hayvan mı olur" diye söyleniyordu. "Küçük olabilirim efendim" dedi fino gururla. "Ama dikkatinizi çekerim ki, sapına kadar köpeğim ben!"

(Hikâyeler Ambrose Bierce'in Karanlığın Kahkahası adlı kitabından alınmıştır.)

Metin 18

Toplam Kelime Sayısı	432
Süre	1 Dakika
Okunan Kelime Sayısı	….....

Mümin Sekman'dan Sözler (Sekman, Mümin Sekman'dan Sözler)

•Büyük başarı kalpten gelir, beyinde büyür ellerden hayata akar.

•Başarı çok bencildir, mutluluğa ulaşmaya aracı olmak istemez!

•Başarı bilgi ister. Bilginin de beşte dördü 'ilgi'dir.

•Aklınızın takıldığı yer hayatınızın takıldığı yer olabilir.

•İnsan yaşarken son işi, ölünce en büyük işi kadar başarılı sayılır.

•Başarı sizden üç şey ister: Tutku, teknik ve cesaret.

•İnsanları kader karşılaştırır, karakterleri yakınlaştırır, kararları anlaştırır.

•İşine ruhunu katmadan sadece bedeniyle yapan insan köle gibidir, işine sadece bedeni ve beynini koyan profesyoneldir, işine ruhunu, bedenini ve kalbini koyan ise liderdir. Bu yüzden hayat en çok liderleri ödüllendirir.

•Kriz dönemlerinde ayakta ve hayatta kalmak istiyorsanız, umutlarınızı yüksek sabit giderlerinizi düşük tutun.

•Size hayat hakkında bir iyi bir de kötü haberim var. İyi haber: Kötü olan her şeyin bir sonu var! Kötü haber: İyi olan her şeyin bir sonu var!

•Başarılı olmak isteyen her insan için iki kritik bilgi vardır. Gücünü bilmek! Haddini Bilmek! Aslan olunca karanın kralı olduğunu bilmek gücünü bilmektir; Ama suya girip timsaha kafa tutmaması gerektiğini görmek ise haddini bilmektir.

•Hiç kimse kendi çabasıyla çıkmadığı yükseklikte, kendi çabasıyla kalamıyor… Bu uçmak için doğan bir kuş olsa bile.

•Başarınızın limiti sizsiniz. İnsan da kitap gibidir, değeri 'içindekiler' kadardır.

•Hayatta bulunduğumuz konumu, yaptıklarımızdan çok, yapmamız gerektiği halde yapmadıklarımız belirler.

•Başarısızlık hastalığa, başarı sağlığa benzer. Hastalık çabuk bulaşır ancak sağlık hemen bulaşmaz.

•İnsanlar 3'e ayrılır; Gerçekten başarılılar, başarılıyım diye geçinenler ve başarılı insanlar üzerinden geçinenler.

•Kafamızda neyi çok düşünürseniz hayatınızda onu çoğaltırsınız. Günde aklımızdan 60 bin ile 80 bin arasında düşünce geçiyor. Bu düşünceler ne hakkında ise hayatımızda o çoğalır.

•Başkasına sadakatiniz, kendi başarı kapasitenize ihanetiniz anlamına gelmeye başladıysa gitme zamanı gelmiş demektir.

•Başarısızlığın en güzel durduğu yer, sonu başarıyla biten ömrün baş tarafıdır.

•Her başarının bir son kullanma tarihi vardır.

•Başarınızı ilk unutan, başarısızlığınızı ilk gören siz olun.

•Kafesten çıkınca değil, kafesi içimizden çıkarınca özgürleşiriz.

•Başarmak kendini şaşırtmaktır. En son skor tabelanızda yazan sonuç, sizi ve çevrenizdekileri şaşırtmıyorsa, o sonuç başkaları için başarı olsa da sizin için değildir.

Hafıza

Öğrenme bilgiyi beyinde *depolama* işidir. Bilginin zihinde depolanması ve gerektiğinde yeniden çağırılmasını sağlayan diğer adı *bellek* olarak bilinen hafıza, öğrenme söz konusu olduğunda ilk akla gelen kavramlardan biridir. Hafıza genel olarak kapasitesine göre duyusal, kısa ve uzun süreli hafıza olmak üzere üç başlık altında incelenmektedir:

Duyusal (İkonik) Hafıza

Kayıt hızı yüksek olmakla birlikte hatırlama oranı düşük olan bellektir. Hatırlanması gereken bilgiye iyi konsantre olunarak kısa süreli belleğe aktarılabilir. Çevreden gelen uyarıcıları alma kapasitesi sınırsızdır ancak saklama kapasitesi görsellerde saniyenin çeyreği işitsellerde bir saniye kadardır. Bilgiler orijinal haliyle bulunur. Belleğin bu bölümü bilinçsiz çalışır ancak kısa süreli belleğe kayıt yaparken dikkat yoluyla bilinç devreye girer.

Kısa Süreli (İşleyen) Hafıza

En çok kullanılan, sınırlı kapasiteye ve hatırlama oranına sahip olan bellektir. Kısa süreli bellekteki bilgiler hipokampüs

üzerinden uzun süreli belleğe aktarılır. Bu bellekte ortalama 7 birim bilgi 20 saniye kadar tutulabilir. Tekrarlar, eklemeler ve gruplamalar yapılarak buradaki bilgi uzun süreli belleğe aktarılır.

Uzun Süreli (Kalıcı) Hafıza

Sekonder ve tersiyer bellekten oluşan uzun süreli belleğe bilgiyi aktarabilmek ve bilgiyi tutabilmek yani kolay hatırlayabilmek için sık tekrar yapılması gerekmektedir. İşlediği bilgi türüne göre üçe ayrılır:

Anısal (Episodik) Bellek

Yaşantıların yer ve zaman kavramıyla birlikte kaydedildiği bellektir.

Anlamsal (Semantik) Bellek

Teorik bilgilerden oluşur. Hiyerarşik düzenlemeler ve şemalar yoluyla bu bilgiler düzenlenir.

Becerisel/İşlemsel (Prosedürel) Bellek

Genellikle kas becerilerinin veya zincir işlem gerektiren becerilerin kaydedildiği bellektir.

Hafıza konusuna değinmişken akla gelen bir diğer kavram da zekâdır. Evet, tahmin edileceği gibi zekâ, hafıza gücü üzerinde etkilidir ancak zekâ sadece doğuştan (kalıtımla) gelen ve geliştirilemeyen bir şey değildir. Ayrıca çoğuldur yani zekâ testleriyle yapılan ölçümler kişideki zekâyı tam olarak ölçememektedir. Son yıllarda üzerinde çalışmalar yapılan çoklu zekâ teorisine göre zekâ sözel, matematiksel, görsel, bedensel, müziksel, kişisel ve doğasal zekâ gibi türlere ayrılmaktadır. Hatta bunlara sezgisel, duygusal gibi türleri de eklemek mümkündür. Bununla birlikte kişide bu zekâ türlerinin hepsi de bulunabilir fakat hangisini geliştirmek isterse ve ona yönelik egzersizler yaparsa o geli-

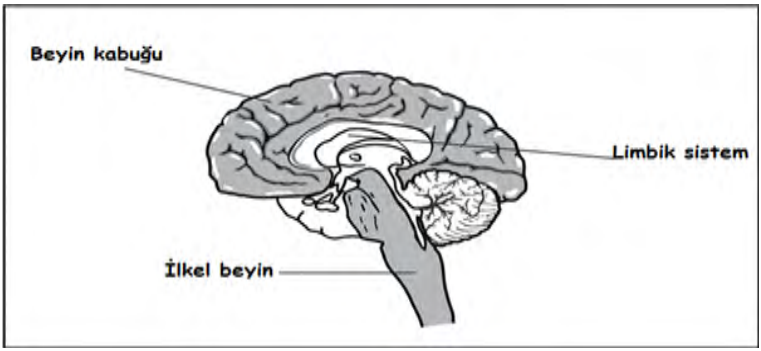
şir. Ayrıca zekâ ile aklı da birbirine karıştırmamak gerekir. Çünkü akıl zekâyı kullanabilme becerisidir.

Beynin Yapısı

Üzerinde uzun yıllardır en çok çalışılan konulardan biri olmasına rağmen beynin gizemli yapısı halen çözülememiştir ve beyin hakkında konuşulan/yazılanların birçoğu teori niteliği bile taşımamaktadır. Beynin tamamının çözümlenemeden yüzde bilmem kaçını kullandığımızla ilgili fikirler öne sürmek beyin üzerinde uydurulan bilimsel geçerliliği olmayan bilgilerin içinde en çok duyup okuduklarımızdandır. Bu gibi varsayımlar üzerinde kafa yormak yerine oturup beynimizi nasıl daha iyi çalıştırıp ondan daha verimli yararlanabileceğimiz hakkında çalışma yapmak daha doğru ve faydalı olacaktır.

Ne kadarının kullanıldığı konusunda net bir bilgi sahibi olmasak da beynin ürünü olan teknolojinin şu anki durumunu bile ölçüt olarak kabul edecek olursak eğer sahip olunan gücün ne kadar büyük ve karmaşık bir yapıya sahip olduğunu anlayabiliriz.

Beyni model olarak bir cevize benzetecek olursak eğer dışarıdan içeriye doğru cevizin yaş(yeşil) bölgesi, kahverengi kabuğu ve içte bulunan kendisi olmak üzere üç katmandan oluşur (Erlauer, 2003):

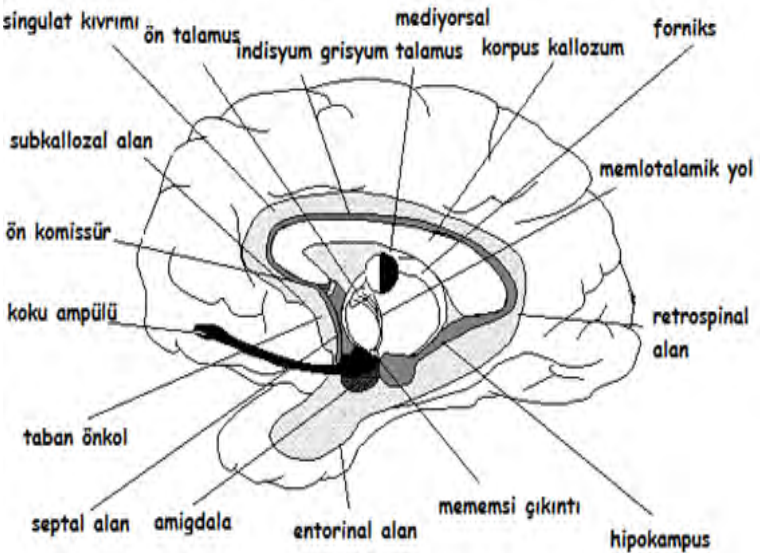

İlkel Beyin

Beynin en iç kısmında yer alır ve beyin sapından oluşur. Üst düzey zihinsel faaliyet gerektirmeyen savaş veya kaç durumu gibi ilkel becerilerin faaliyet gösterdiği alandır. Sindirim, dolaşım, aitlik, beslenme, solunum, alışkanlık ve bağımlılıklar gibi genellikle otomatikleşen faaliyetler beynin bu kesiminde yapılır.

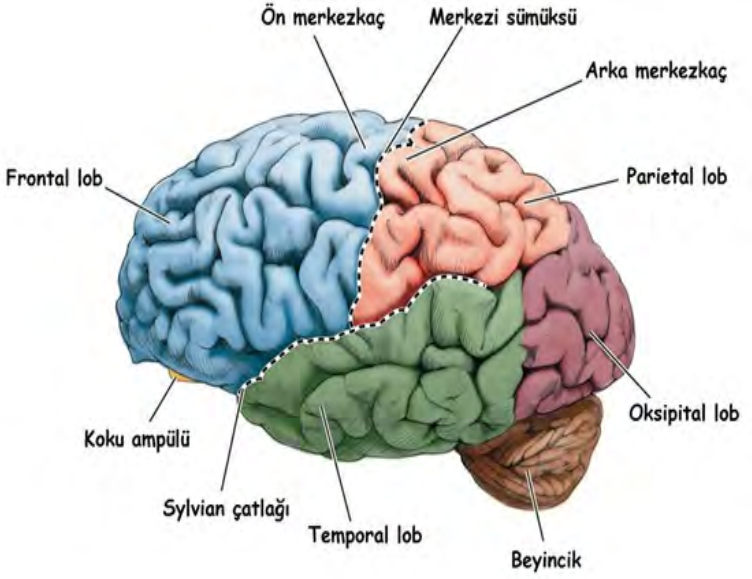
Limbik Sistem

Beyin sapını çevreleyen limbik sistem, duyularla ilgili davranışların kontrol edildiği kalıcı hafızanın yani hipokampüs'ün bulunduğu alandır. Limbik sistem zarar gördüğünde kalıcı hafıza problemleri ortaya çıkmaktadır. Kişilik, bellek, hormonların yönetimi, koklama, duyma, algılama gibi özellikler de bu alanda faaliyet gösterir. Duyu merkezi olan amigdala, dengeyi sağlayan hipotalamus, uyaranların sınıflandırıldığı talamus da orta beyinde yani limbik sistemde yer alır (Ato.ms).

Neokorteks (Beyin Kabuğu)

Beynin hacim olarak en fazla yerini kaplayan neokorteks, iki yarım küre (hemisfer) ve bu iki yarım küre de dörder lobdan oluşur. Bunlardan alın (frontal) lobu hareket ve karar verme; çeper (parietal) lobu dokunma ve tat alma; şakak (temporal) lobu işitme, koku duyularının algı ve kaydı; ense(oksipital) lobu ise görme ile ilgili işlevleri yerine getirir (Aprilmaynjune.weebly.com, 2015).

Üst beyinde meydana gelen bir hasar kısa süreli belleğin zarar görmesine sebep olur. 50 İlk Öpücük, Ghajini gibi filmlerde bu konu işlenmiştir.

Her ne kadar tek beyne sahip olmuş olsak da bu beynimizin *iki yarım* küreden oluştuğundan *Zihin Haritası* bölümünde bah-

setmiştik. Bu kürelerin görevleri birbirinden farklıdır. Tabii ki bu iki yarım küre tıpkı cevizde olduğu gibi birbirine bağlıdır yani beyin bütünde bir parça halindedir. Beynin orta bölümünde yer alan korpus kallosum, iki yarım küreyi birbirine bağlayan, beynin her iki tarafında oluşan bilgilerin kolayca bir yarım küreden diğerine geçmesini sağlayan aksonlardan oluşan sıkı bir bağdır. Sağ yarım küre daha çok hayal, sezgi, resim, renk, ritim, bütünü görme; sol yarım küre ise mantık, analiz, matematik, dil(okuma, yazma, dinleme, konuşma), ayrıntılarla ilgilenme gibi işlevlerin ağırlıklı olarak kullanıldığı alandır. Beynin tek yarım küresini kullanan insanların hayatlarında bir monotonluk görülür. İdeal olan beyindeki iki yarım küreyi de eşit orandan aktif olarak kullanmaktır. İki yarım kürenin eşit olarak kullanılması düz mantıkla düşünülecek olunursa beyinden 1+1=2 hatta daha fazla verim alınmasını sağlar.

Klasik eğitim sisteminde ağırlıklı olarak sol beyni daha çok ilgilendiren akademik bilgilere önem verilerek sağ beyin geri planda bırakılmıştır. Son yıllarda eğitim sisteminde yapılan yeniliklerle bu durumda biraz ilerleme görülmektedir. Özellikle tartışmalı olan konulardan birini örnek gösterecek olursak hukuk fakültelerine öğrencilerin seçiminde matematik bilgi-becerileri de ölçülmektedir. Bu konuya itiraz eden sözel ağırlıklı tercih yapan öğrencilere seslenecek olursak eğer hukukçuluk için yaratıcılık, dil becerisi yanı sıra matematik becerisine yani analiz kabiliyetine de sahip olması gerektiğini bilmeleri gerekmektedir. Dâhilerin beyinlerini nasıl kullandıklarını inceleyecek olursak eğer bunu daha iyi görürüz. Örneğin Fatih Sultan Mehmet iyi bir devlet adamı olmakla birlikte savaşta kullanılan topu tasarlayan bir mühendis, divan yazacak kadar büyük bir şair, altı dil bilen bir bilgindir. Yani hem sağ hem sol beynini aktif olarak kullanmıştır. Yine dâhi deyince ilk akla gelen Albert Einstein'ın da iyi

bir fizikçi olmasının yanında keman virtüözü olması da onu dahi yapan sebeplerden biridir. Dünya tarihine adını dahi olarak yazdıranların hayatlarına baktığımızda bu durumu görürüz.

Kayıt, Saklama ve Çağırma

Bilgiler bellekte beş duyudan yararlanılarak ilgili bölümde kodlanır, elektro-kimyasal uyarıcılarla saklanarak kalıcı belleğe aktarılır ve gerektiğinde çağırılıp yeniden canlandırılarak hatırlanır. İşte bu kalıcı belleği geliştirmenin temel kuralları şunlardır:

Dikkat ve Konsantrasyon

Öğrenme ve hatırlamanın en temel unsuru olan dikkat beraberinde odaklanma (konsantrasyon) kavramını da getirmektedir. Çünkü dikkat belli bir zamanda bir konu üzerinde yoğunlaşabilme becerisidir. Dikkat becerisini geliştiren birey duyusal hafızadaki bilgiyi kısa süreli hafızaya aktarabilmeyi daha kolay hale getirecektir. Çünkü kısa süreli hafızanın kapasitesi sınırlı olduğu için birim zamanda ancak bir bilgiyi kayıt altına alabilmektedir. Bunun yapılması da ancak dikkat becerisinin geliştirilmesiyle mümkündür. Konsantrasyon becerisini geliştirmenin en temel yollarından birisi aynı anda bir işle meşgul olmak kısacası *anı yaşa*[11]*maktır.* Anı yaşamak konusunda sıkıntı yaşayanların yapması gereken şey zihinde sürekli dikkat dağıtan konular için gün içerisinde ayrı bir zaman ayırıp başka zamanlarda yapılan işe kendini vermektir. Konsantrasyon konusunda gelişen teknolojiden kaynaklanan enerjiler de etkilidir. Buna engel olmak için dikkat gerektiren bir konuda çalışırken ortamın radyoaktif enerjilerden mümkün oldukça uzak durulmalıdır. Ayrıca beslenmenin de konsantrasyon üzerinde başat güce sahip olduğunu bilerek doğal beslenmek konusunda hassas olmak gerekir. Özellikle yapay tatlandırıcı ve yağlardan kaçınmak konsantrasyonu artırmakla

11 Carpe Diem! sözünün Türkçe karşılığıdır.

birlikte unutkanlığa da engel olmaktadır. Konsantre olmuşken durumu abartmamak ve çalışma yaparken de kısa aralar vermek önemlidir. Bunun için küçük hedefler koyarak giderek artırmak en iyisi olacaktır.

İsteklendirme ve Motivasyon

Ödül veya ceza sistemine göre işleyen motive etme faaliyeti öğrenmeyi hızlandırdığı gibi hatırlama üzerinde de olumlu etki yaratmaktadır. Motive etmede amaç bireyin öğrenmesi gereken bilgiye ihtiyaç duyduğunun farkında olmasıdır. Bir işin ilk adımı olan başlamak, adım atmak konusunda geç kalmayın ve eğer çalıştığınız konuda beynin konuyla daha fazla ilgilenmesi için işi daima yarıda bırakın. Çünkü beyin her zaman yarım kalan işlerde daha fazla tamamlamaya istekli olacaktır. Zeigarnik etkisi dediğimiz yarıda kalanların bitirilmiş işlere göre daha iyi hatırlanmasının altında da bu neden yatmaktadır. Kutsi'nin "Son Perde" şarkısında da söylediği gibi "Yarım kalan bir şeyler var, aklımdan hiç çıkmıyorlar..." Motivasyonun azaldığı zamanlarda bir kitap veya film imdadınıza yetişecektir!

Öğrenme

Beynin en iyi yaptığı işlerden olan öğrenme, beyindeki sinaps bağlantılarını artırarak ve nöronların aktif kullanımını sağlayarak bellek gelişimine katkı sağlamaktadır. Yeni öğrenilen bilgi hem eski bilgilerle bağlantı kurmuş oluyor hem de beyinde bilgi için kullanılmayan bir alanı kullanıma açıyor. Yani öğrenmekten kasıt yeni bilgiler öğrenmektir. Hiç bilmediğiniz bir konu hakkında araştırma yapmak, yeni bir dil öğrenmek, bulmaca çözmek hatta odanızın duvarına dünya haritasını asıp ara sıra bir ülkenin başkentini öğrenmek bile beyindeki öğrenme etkinliğini aktif hale getirecektir.

Hayal Kurma, Somutlaştırma ve 5 Duyudan Yararlanma

Tanrı tarafından insana bağışlanmış en büyük nimetlerden olan hayal kurma öğrenme ve hatırlamada büyük önem oynamaktadır. Çünkü insanın her öğrendiği bilgiyi uygulama imkânı bulabilmesi mümkün değildir. Bunu ancak hayal kurarak sağlayabilir. Zaten bilinçaltının hayal ve gerçeği ayırt edememe özelliği öğrenmede faydalanılabilecek en önemli özelliktir. Soyut bir bilgi –örneğin yeni öğrenilen bir yabancı kelime- ne kadar somutlaştırılır ve çok duyudan yararlanılarak kodlanırsa hatırlaması o kadar kolay olmaktadır. Çünkü her insanın görme, işitme, koklama, tatma veya dokunma duyusu diğer insanlara göre daha gelişmiştir ve kullanım becerisi de farklıdır. Bu yüzden yeni öğrenilen bilgi ne kadar çok duyuyla birlikte kodlanırsa o kadar kolay hatırlanır. Yeni bir dil öğrenmek için dilini öğreneceğimiz ülkeye gitme fırsatımız olmayabilir ancak öğrendiğimiz kelimenin hayalini kurup zihnimizde o kelimeyle ilgili bir olay canlandırma gücünü de kimse elimizden alamaz!

Anlamlandırma

Bilgiyi anlamlı ve sistemli halde öğrenmek kalıcı öğrenmeye göre saha kolaydır. Yan yana dizilmiş "mlsae" harfleri mi yoksa "selam" kelimesi mi akılda daha kalıcıdır? Tabii ki de ikincisi. Çünkü beyin bilgiyi karışık olarak hafızaya alırken hem kodlama hem saklama hem de o bilgiyi çağırma süresi uzayacaktır. Ayrıca karışık bilgilerde adından da anlaşılacağı gibi yerini karıştırma riski de yüksektir. Çünkü anlamlı bilgi çevresindekilerle birlikte hatırlanırken anlamsız ve karışık bilgi tek başına kodlandığı için tek başına hatırlanmaya çalışılacaktır.

Abartma

Okul yaşamından örnek verilecek olursa öğretmenlerin en iyi hatırladığı öğrenciler ya en çalışkan ya da en tembellerdir.

Bunun sebebi her ikisinin de uç noktada bulunmasıdır. Beynin bu özelliğinden faydalanarak bilginin kalıcı hale gelmesi için abartılarak öğrenilmesi gerektiğinin iyi bilinmesi gerekir. Çünkü beyin monoton bilgilerden sıkılır ve o konu üzerinde dikkati de dağılır.

Olumlama

İyi hatırlanması gereken bilgiler ancak olumlu telkinlerle mümkündür. Beyninize "Çabuk unutuyorum, Balık hafızalıyım" gibi telkinler verdiğinizde hatırlayacağınız varsa da hatırlayamazsınız. Ayrıca beynin stres, depresyon ve anksiyete gibi olumsuz duygu durumlarında nöronlara zarar verdiği ve yeni nöron üretmediği de bilinmektedir. Bu yüzden iyi bir hafızanın mutluluktan geçtiğini unutmamak gerekir.

Beyin Sağlığı ve Unutma

Her bilginin içinde zıttını da taşıdığını düşünecek olursak eğer hatırlama da devamında akla unutmayı getirecektir. Nasıl ki yürürken düşmeyi öğreniyoruz, hatırlama konusunda bilgiler öğrenmeden önce de unutma konusunda bilgi sahibi olmak yararlı olacaktır.

Unutma; bilginin yanlış kodlandığı/iyi kodlanamadığı için çağırılma zorluğu, yeni öğrenilen bir bilgiyle eski bilgi arasında negatif yönde bir ilişkinin olması veya bilginin kaydedildiği hücrenin zarar görmesi gibi nedenlerden ortaya çıkmaktadır.

Unutkanlıkta akla ilk yaşlanma konusu gelmektedir. Yaşlanmayla birlikte sinir hücrelerinin de yaşlanması, hafızada yer alan bilginin yoğunluğu sebebiyle dikkatin öğrenilecek/hatırlanacak konuya odaklanılamaması gibi nedenlerden ötürü yaşla birlikte unutkanlık ve unutma sıklığı artacaktır.

Bununla birlikte sinir hücrelerini taze tutarak yaşlanmaya rağmen yeni bilgiler öğrenen bireyin hafızası diğer bireylerden

daha güçlüdür. Rahmetli Reha Oğuz TÜRKKAN[12]'ı düşünecek olursak eğer hayatının sonuna kadar birçok bilim ve sanat alanında okuma, araştırma ve çalışmalar yapmış ve hatta eserler vermiştir ve son günlerine kadar hafızası güçlü kalmıştır.

Hafıza geliştirme konusunda uygulanan teknikler eğer biyolojik yıkım oluşmuşsa sadece kalan hücreleri güçlendirmeye yarayacaktır yani gidenlere yapılacak bir şey söz konusu değildir. Tıpkı saç güçlendirmeye yarayan şampuanlar gibi düşünecek olursak sinir hücrelerini, ölen saç hücreleri nasıl geri gelmemektedir; işte ölen sinir hücreleri de o şekilde geri gelmemektedir. Hafızayı bir havuz problemine benzetecek olursak eğer onu dolduran ve boşaltan musluklar kısaca şunlardır:

Beslenme/Kaynak

Vücuda giren oksijen ve glikozun büyük bölümünün beyin tarafından tüketildiği bilinmektedir. Nasıl ki bir evi yaparken yeterli malzemenin olması gerekir. Hatırlama olması için de o bilgiyi inşa ederken yeterli ve kaliteli beslenme gereklidir. Beyni besleyenlere kısaca göz atacak olursak;

- B Vitamini: Beyin söz konusu olduğunda ilk sırada gelir. Hatırlama, yaratıcılık, enerji için beynin temel besinidir. Kırmızı et, kuru baklagiller ve yemişler, tahıllar, balık, süt, yumurta ve yeşil sebzelerin birçoğunda bol miktarda bulunur.
- Demir: Beyne giden oksijenin taşınmasında önemli rol oynar. Kırmızı et, kuru baklagiller, domates ve pekmezde bol miktarda bulunur. Fazla kalsiyum, kepek ekmeği ve çay gibi kafein içeren içecekler demirin emilimini azalttığı için birlikte alınmamalıdır.

12 Merhum Türkkan Türkiye'de hızlı okuma, hafıza teknikleri gibi beyin eğitimlerini de ilk başlatan bilgindir. Detaylı bilgi için http://www.eho.com/rot.asp sayfasını inceleyiniz.

- C Vitamini: Demirin yiyeceklerden emilmesini kolaylaştırır. Turunçgiller, kivi, domates, patates, karnabahar, brokoli, kavun, çilek, incir, kırmızı ve yeşilbiberde bulunur.
- E Vitamini: C vitamini ile aynı etkiye sahiptir. Demirin emilimini kolaylaştırır. Bununla birlikte yaşlanmaya bağlı hafıza kayıplarına karşı da güçlendirici etkisi vardır. Antioksidan vazifesi görür. Tahıllar, kuruyemişler, bitkisel yağlar ve yeşil sebzelerde bulunur.
- Omega 3 Yağ Asitleri: DHA adı verilen yağ asitleri hafızayı güçlendirmede ve hasara uğrayan hücreleri onarmada etkilidir. Balıklarda, ceviz ve soya fasulyesinde bol miktarda bulunur.
- Sakız çiğnemek: Hipokampüsü uyararak yaratıcılığı geliştirmektedir.
- Genel olarak vücut sağlığına iyi gelenin beyin sağlığına iyi geldiği de unutulmamalıdır. Sık sık yemek, bol su içmek, tıka basa doymamak, uyumaya yakın ağır şeyler yememek, yavaş yemek de beyin sağlığı ve genel sağlık için dikkat edilmesi gerekenlerdendir.

Psikoloji (Stres, Korku, Telaş, Şüphe, Kararsızlık, İsteksizlik...)

Beyin sağlığı üzerinde en çok olumsuz etki yaratan nedenlerden birisi de psikolojidir. Çünkü stres hipokampüs ve amiglada bölgelerini doğrudan etkilemektedir. Ayrıca beynin ihtiyacı olan glikozun daha hızlı tüketilmesine neden olmaktadır. Vücut stresli olduğunda daha fazla enerji tüketeceği ve sinir hücrelerini yıpratacağı hatta bazen öldürebileceği için stresten uzak kalmak gerekir. Stresten uzak durmak için ilaç tedavisi yeterli olmamaktadır. Asıl stresin sebebi kökünden çözülmeli veya çözülme imkânı yoksa kabul edilerek uyum sağlanmalıdır. Öncelikle madde bağımlılığı varsa bunun üzerine gidilmeli, her işe yeterince vakit

ayırmaya çalışılmalı, sadece yapılan işe konsantre olunmalı, hafif fiziksel aktiviteler yapılmalı, kişiler arası ilişkiler geliştirilmeli, rahatlatıcı bitkisel çaylar içilmeli, nefes egzersizleri yapılmalıdır. Stresin birlikte getirdiği telaş, panik, korku, isteksizlik ve kararsızlık gibi duygularla baş edebilmek için planlı yaşama ve gerektiğinde olumsuzlukları kabullenme alışkanlığı kazanmak da önemlidir. Eğer stres bireyin tek başına üstesinde gelinemeyen düzeydeyse profesyonelden yardım almaktan da çekinmemek gerekir.

Sistemsizlik

Beyin kullanırken hafızamızı zorlamak yerine hemen araştırma yapmak, uzun süre TV veya bilgisayar başında zaman geçirmek de hafıza gelişiminde olumsuz etki yaratmaktadır. Hatta sistemsiz hayal kurmak bile hafızayı olumsuz etkilemektedir. Einstein'ın hayal kurmayla ilgili önerilerinin bir sorun çözmede kullanmamız gerektiğinin unutulmaması, dalma veya gereksiz hayaller kurmanın dikkati dağıttığının bilinmesi gerekir.

Tekrar

Öğrenilen bilgilerin kalıcı hafızaya geçirilmesi için sistematik tekrar yapılması gereklidir. Hafızasını geliştirmiş kişilerin bile bilgilerini zaman zaman tekrar ettiğini düşünecek olursak eğer tekrar etme alışkanlığı olmadan bilginin kalıcı hafızada ömrünün uzun olmasını beklememek gerekir. Tekrar sürekli aynı bilgiyi tekrarlayarak basit bir şekilde yapılabileceği gibi bilgiyi anlamlandırıp genişleterek de yapılır. İkincisinde hatırlama ve çağrışım daha fazladır.

Uyku

Yatılı okul okuyan öğrencilerin genellikle diğer öğrencilere göre daha başarılı olmasının en temel sebeplerinden birisi uyumadan önce en son yaptıkları aktivitenin öğrenme olması ve

düzenli uyuma alışkanlıklarının olmasıdır. Bunlardan birincisini açıklayacak olursak öğrenme en çok uykuda gerçekleşir. Bu yüzden uyumadan önce en son yapılan aktivitenin de öğrenme olması gerekir. Çünkü en son yapılan iş hafızada daha çok kalmaktadır. Diğer bir konu olan uyku düzeni ise vücudun biyolojik saatinin düzenli işlemesi için gereklidir. Unutulmaması gerekir ki sağlıksız bir bedende iyi bir hafızaya sahip olma ihtimali yine kassız bir bedenden iyi bir halterci yaratmak gibidir. Bu arada uyumadan önce yemek yemenin de hafıza üzerinde olumsuz etki yarattığı bilinmektedir. Bunun sebebi vücudun enerjisini beyin yerine sindirim sistemi için kullanacak olmasıdır. Uyku konusunda başlıca dikkat edilmesi gerekenler şunlardır:

- 6-7 saatten fazla uyumamak.
- Sabah erken kalkmak ve öğlene kadar bir daha uyumamak.
- Akşama yakın uyumamak.
- Uyku öncesi ağır spor ve yemekten kaçınmak.
- Öğlen vakti mümkünse 30-40 dk. uyumak.

Spor

Monotonluk insan hayatını strese, şişmanlığa dolayısıyla zayıf bir hafızaya doğru götürecektir. Kişinin kendisine uygun bir spor yani hareket seçerek bu monotonluktan kurtulması yani sinir hücrelerinin çevresini saran yağ tabakalarından arınması gerekmektedir.

Sönme

Öğrenilen bilginin pekiştirilmemesi durumunda yavaş yavaş gücünü kaybederek ortadan kalkmasıdır. Sönen bilginin kendiliğinden hatırlanabilmesi de mümkün olabileceği gibi genellikle bu durum bir çağrıştırıcıya ihtiyaç duymaktadır.

Ket Vurma

Öğrenilen yeni bilginin eskiyi unutturması veya tam tersidir.

Bastırma (Güdüsel Unutma)

İstenmeyen veya rahatsız edilen bilgilerin organizmayı korumak için farkında olmadan unutulmasıdır.

Bozulma

Uzun süre kullanmamaktan kaynaklanır. Bilgi kullanılmadıkça içeriği yavaş yavaş değişmiş şekilde akılda kalmaya başlar.

Karışma

Benzer kavramların aynı ve ayrı yönlerini iyi kodlayamamaktan kaynaklanır. Bu durumun olmaması için bilgi yeterince tekrar edilmeli ve şemalara işlenmelidir.

Bilgi Değiştirme

Yeni öğrenilen bilginin eski yapının yerine geçerek onu unutturmasıdır.

Yanlış Yerleştirme

Bilgiyi öğrenme anındaki dikkatsizlikten kaynaklanan ilişkisiz şemaya koyma durumudur.

Çarpıtma

İşine geleni hatırlamaktır.

Yaygın Olarak Bilinen Unutkanlığa Yol Açan Beyin (Hafıza) Hastalıkları

Amnezi (Bellek Yitirilmesi)

Ateşli hastalıklar, sarsıntı gibi organik nedenlerle veya organik olmayan nedenlerle belleğin tamamının veya bir kısmının kaybedilmesidir.

Paramnezi (Bellek Çarpıtılması)

Gerçek olmayan bir anının gerçekmiş gibi sanılmasıdır.

Alzheimer

Genelde 65 yaşın üstünde görülen sinir hücrelerinin erken ölmesi olarak düşünebileceğimiz hastalığın ilk belirtisi unutkanlıktır. Devamında giyinememe, idrar tutamama gibi öz bakım becerilerindeki bozukluklar; davranış bozuklukları ve muhakeme yapamama gelir. Yaşlanma, geçmişteki ağır depresyonlar, kafa travmaları, eğitim düzeyi, madde ve alkol bağımlılığı, damar rahatsızlıkları hastalık üzerinde etkilidir.

Pick

Beynin en genç, karmaşık ve en az araştırılmış olan ön bölgesindeki hasarlarla meydana gelen bir demans türüdür. Alzheimer'den sonra ikinci sıklıktadır. Ona oranla daha genç yaşlarda görülebilir. Duygusal bozukluklar ve konuşma kaybı ile kendisini göstermeye başlar. Tedavisi hastalığın seyrini yavaşlatıcı etki yapmakta ancak hastalık durdurulamamaktadır.

J. C. (Jacob Cruisel)

Virüslerin yol açtığı bellek ve davranış bozukluğuna yol açan bir hastalıktır.

Düşük Basınçlı Hidrosefal

Beyin suyunun dolaşımını engelleyen hastalığın ilerlediğinde idrar kaçırma, unutma ve denge bozuklukları gibi etkileri vardır.

Vasküler Demans

Beyin damarlarındaki tıkanma sonucu görülen bunamadır. Kolesterol bu hastalığın oluşumunda etkilidir.

Kafa Travmaları

Beynin zedelenmesi nedeniyle ortaya çıkan ve birçok alanda olduğu gibi belleği de etkileyen rahatsızlıklardır.

Başlıca Hafıza Teknikleri

Hatırlamaya yardımcı olan hafıza teknikleri *mnemonik* teknikler olarak ifade edilmektedir. Mnemonik kelimesi eski Yunan'da hafıza tanrıçası olan *mnemosyne* den gelmektedir.

Baş Harf (Akrostiş[13])

Edebiyatta söz sanatı olarak kullanılan akrostiş tekniği belleğe alınmak istenen bilginin (kelime veya cümle) baş harflerinden anlamlı veya kafiyeli bir kelime veya cümle oluşturulmasıdır. Bazı kaynaklarda kelimelerin veya cümlelerin baş harflerinden yeni bir kelime veya oluşturmayı akronim, baş harflerindeki kelimeleri anahtar kelime kabul ederek cümle oluşturmayı akrostiş olarak adlandırmaktadır.

Zincirleme (Bağlama)

Sağ beyin aktif hale getirilerek hatırlanması gereken bilgilerinin fotoğraflarıyla aksiyon oluşturarak sırayla birbirine bağlanması yoluyla yapılan ezberleme metodudur. Sıralı bilgileri hafızaya almada iyi olan bu teknik karışık bilgilerin ezberlenmesinde kullanışsızdır. Çünkü bu teknikte unutulan bir bilgi sırayı şaşırtacağı içinden unutulan yerden sonra tamamen bir kopma olacaktır.

Öyküleme (Anekdot)

Zincirleme metodunun biraz daha gelişmiş versiyonu olan öykülemenin zincirlemeden farkı anlam ilişkisinin olmasıdır. Zincirleme metodunda birbirine bağlanan bilgiler arasındaki iliş-

13 Akronim, uyaklama, kafiyeleme, şiirleştirme… gibi adlandırmaları da vadır.

kilerde mantık yoktur ama öykülemede zaman, yer gibi unsurlar da söz konusu olduğu için hatırlanması daha kolaydır.

Yerleştirme (Loci[14])

Sırayla bilinen yerleşim yerlerinin gezilerek oraya ezberlenmesi gereken bilginin bağlanmasına dayanan bu ezberleme metodu tarihte bilinen en eski hafıza tekniklerinden birisidir.

Sayı-Şekil (Benzetim)

Sayıları bir şekle benzeterek veya o sayı ile benzediği konu ile bir ilişki kurarak genellikle az sayıda bilgileri hafızaya almada kullanılan hafıza tekniğidir.

0-Simit : Sıfır sayısının şekli simite benziyor.

1-Kalem : Bir sayısının şekli kaleme benziyor.

2-Defter : Defteri ortadan açınca iki parça olur.

3-Martı : Martı üç sayısının yan yatmış halidir.

4-Masa : Masanın dört ayağı vardır.

5-Eldiven : Eldivende beş parmak vardır.

6-Arı : Arılar petekleri altıgen yapar.

7-Cüce : Pamuk Prenses'in yedi cücesi vardır.

8-Bisiklet : Bisiklet tekerleri sekiz sayısının yan yatmış halidir.

9-Kedi : Kedilerin dokuz canı olduğuna inanılır.

10-Parmak : Ellerde ve ayaklarda onar parmak vardır.

11-Kale : Kalenin on bir sayısı gibi iki sütunu vardır.

12-Saat : Klasik saatlerde on iki sayı vardır.

13-Cadı : On üç sayısının uğursuz olduğuna inanılır, cadının da.

14-Yüzük : Alyans yüzükleri genellikle on dört ayardır.

15-Memur : Memurlar ayın on beşinde maaş alırlar.

14 Gezinti diye de adlandırılır.

16- :

17- :

18-Ehliyet : Ehliyet alabilmek için on sekiz yaşında olmak gerekir.

19- :

20-Asker : Yirmi yaşında askere gidilir.

Rakam-Harf (Fonetik Alfabe[15])

Rakamlar ve sayılar harflere ve kelimelere göre daha kolay unutulmaya müsait bilgilerdir. Çünkü zihnimizde sayıları görselleştirip hatırlamak zorken kelimeleri görsel hale getirmek daha kolaydır. Rakamları harfe çevirmede kullanacağımız fonetik alfabe bütün dünyada standart olarak kullanılan bir alfabe değildir. Amaç burada harfle rakam arasında bir ilişki kurarak rakamlara harf değeri vererek onlardan kelime türetmeyi sağlamaktır. Yani siz de kendinize göre bir fonetik alfabe uydurarak bu sistemi kullanabilirsiniz. Bizim fonetik alfabemizde her bir rakamın ilk ünsüz harfi ve ona ses olarak en yakınını o rakamın fonetik harf karşılığı/karşılıkları kabul edeceğiz. Dokuzdan geriye doğru vereceğimiz bu alfabede eğer bir harf daha önce kullanıldıysa ondan sonraki ünsüzü kullanacağız. Biri de birim olarak kabul ediyoruz. Çünkü sistemdeki diğer rakamlarımız birden oluşmuştur.

9-Dokuz-T

8-Sekiz-Z

7-Yedi

6-aLtı

5-Beş-P

4-döRt

3-üÇ-Ş-J

15 Askı, çivileme, kanca, raptiyeleme... gibi adlandırmaları da vardır.

2-iKi-G

1-biri-M

0-sıFır-V

Jokerler: Ünlüler, N, H, Ğ

Bu ezberleme tekniğinde mantık o sayıya karşılık gelen kelimenin görsel olarak canlandırılması ve aksiyon oluşturularak bağlama metoduyla birbirine bağlanmasını sağlar. Karışık bilgilerin hafızaya alınmasında kullanılan en iyi tekniktir. Aşağıda örnek olarak vereceğimiz rehber hafıza askılarına göre siz de kendi askınızı oluşturup bağlayacağınız bilgiyle aksiyon oluşturarak kullanabilirsiniz. Aşağıda 52 hafıza askısı örneği verilmiştir. Özellikle iskambil kartlarının hafızaya alınmasında 52 askı gerekmektedir. Tabii ki 52 tane de iskambil adı için de yaratıcı düşünerek askı oluşturulmalıdır. Bu tekniği uyguladıktan sonra ezberlediğiniz listenin herhangi bir yerinden sorulduğunda kolayca hatırlayabilmeniz mümkündür.

1-Mini	14-MıRa	27-KoYun	40-RaF
2-Kına	15-MoP	28-KaZ	41-RaM
3-Çan	16-MaL	29-KaDın	42-RaKı
4-Ruh	17-MaYa	30-ÇiVi	43-RuJ
5-Bağ	18-MaSa	31-ÇiM	44-RaR
6-XL	19-MuhiT	32-ÇeK	45-RaB
7-Yağ	20-KüF	33-ÇüŞ	46-RuLo
8-Sen	21-KaMa	34-ÇıRa	47-RaY
9-Dağ	22-KoKu	35-ÇöP	48-RuS
10-MaVi	23-Kış	36-ÇöL	49-RaHaT
11-MeMe	24-KoR	37-ÇaY	50-BiFa
12-MaKi	25-KüP	38-ÇiZen	51-BoM
13-MeŞe	26-KıL	39-ÇiTa	52-BeneK

İsimler ve Yüzler Hafızası

Yüzler görsel olduğu için işitsel olan isimlere göre daha akılda kalıcıdır. Bu yüzden önceden tanıdığımız birini gördüğümüzde "Seni bir yerden ısırıyorum da ismini çıkaramadım." gibi cümleler kurarız. Bu yüzden isimleri de yüzler gibi kolayca hatırlayabilmek için öncelikle ismin görsel hale getirilmesi gerekir. Bu görselleştirmeyi yaparken hafızanın diğer kurallarını da göz önünde bulunduracak olursa eğer isimler şu şekilde hafızaya alınmalıdır:

- İlk olarak tanıştığımız insanın ismini doğru duyduğumuzdan emin olmak için kendimiz söyleyerek tekrar edip doğruluğunu onaylatmalıyız. Bunu yaparken kendimiz de uygulama yaptığımız için öğrendiğimiz bilgi yani isim hafızada daha kalıcı olacaktır.
- İsmi öğrendikten sonra manasını sorarak zihnimizde daha canlı hale getirmeliyiz. Aynı zamanda manasıyla karşımızdaki kişinin özellikleri (meslek, memleket, dış görünüş...) arasında uyum veya zıtlık varsa bunu bağdaştırmalıyız. Adı İsmail olan birinin bilgisayarla çok ilgili olduğunu öğrendiyseniz onu zihninizde sürekli mail yazan birisi olarak canlandırabilirsiniz.
- Daha sonra tanıştığımız kişiyi aynı isimde ve benzer özelliklerde tanıdığımız diğer kişilerle zihnimizde karşılaştırarak kategoriye koymalıyız. Bu şekilde düzenlenen bilgiyi hatırlamak daha kolay olacaktır.
- Normalde öğrendiğimiz bilgilere uyguladığımız komikleştirme, abartma, duyular katma, boyutlandırma gibi teknikleri isim bilgisi için de kullanarak daha kalıcı hale getirebiliriz.
- Tanıştığımız kişiyle yapacağımız sohbette ismini sık sık kullanarak pekişmesini sağlamalıyız.

- Son olarak tanıştığımıza memnun olduğumuzu ismini söylerek ifade etmeliyiz.

Matematik Hafızası

- Birler Basamağı 5 Olan İki Basamaklı Sayıların Karesini Alma:

Öncelikle 5'in karesi 25'i son iki haneye yazıp daha sonra onlar basamağındaki sayıyı bir büyüğüyle çarparak yanına yazarız.

Örnek:

25^2=(2x3=6) ve 25=625

- Birler Basamağı 4 Olan İki Basamaklı Sayıların Karesini Alma:

Öncelikle sayının kendine en yakın sonu 5 olan sayının karesini bulup daha sonra sayı ile kendine yakın sonu 5 olan sayıyı toplayıp o toplamı da kareden çıkarırız.

Örnek:

24^2=625-(24+25)=576

- Birler Basamağı 6 Olan İki Basamaklı Sayıların Karesini Alma:

Öncelikle sayının kendine en yakın sonu 5 olan sayının karesini bulup daha sonra sayı ile kendine yakın sonu 5 olan sayıyı toplayıp onu da kareye ekleriz.

Örnek:

26^2=625+(26+25)=776

- Birler Basamağı 0 Olan İki Basamaklı Sayıların Karesini Alma:

Öncelikle onlar basamağındaki sayının karesini alıp daha sonra yanına iki 0 ekleriz.

Örnek:

$20^2=2^2$ ve 00=400

- Birler Basamağı 9 Olan İki Basamaklı Sayıların Karesini Alma:

Öncelikle sayının kendine en yakın sonu 0 olan sayının karesini bulup daha sonra sayı ile kendisine yakın sonu 0 olan sayıyı toplayıp o toplamı da kareden çıkarırız.

Örnek:

$19^2=400-(19+20)=361$

- Birler Basamağı 1 Olan İki Basamaklı Sayıların Karesini Alma:

Öncelikle sayının kendine en yakın sonu 0 olan sayının karesini bulup daha sonra sayı ile kendisine yakın sonu 0 olan sayıyı toplayıp o toplamı da hareye ekleriz.

Örnek:

$21^2=400+(21+20)=441$

- Onlar Basamağı 5 Olan İki Basamaklı Sayıların Karesini Alma:

Öncelikle 25'e birler basamağındaki sayıyı ekleyip binler ve yüzler basamağını buluruz daha sonra birler basamağının karesini alıp onlar ve birler basamağını buluruz.

Örnek:

$55^2=(25+5=30)$ ve $(5^2=25)=3025$

- İki Basamaklı Sayıların Karesini Alma:

Öncelikle sayının onlar basamağının karesini alıp başa, iki basamağın çarpımının iki katını ortaya(iki basamaklı olursa elde demektir), son olarak birler basamağının karesini alıp birler basamağına(iki basamaklı olursa elde demektir) yazarız.

Örnek:

$21^2=2^2$ ve (2x2x1=4) ve 1^2=4 ve 4 ve 1=441

- Çift Sayıları 5 ile Çarpma:

Öncelikle sayıyı ikiye bölüp daha sonra sonuna bir 0 ekleriz.

Örnek:

22x5=22/2 ve 0=11 ve 0=110

Ya da sayıyı önce 10 ile çarpıp yani sonuna bir 0 ekleyip sonra ikiye de bölebiliriz.

Örnek:

22x5=(22 ve 0)/2=220/2=110

- Tek Sayıları 5 ile Çarpma:

Öncelikle sayıdan 1 çıkarılıp ikiye bölüp daha sonra sonuna bir 5 ekleriz.

Örnek:

21x5=(21-1)/2 ve 5=10 ve 5=105

Ya da sayıyı önce 10 ile çarpıp yani sonuna bir 0 ekleyip sonra ikiye de bölebiliriz.

Örnek:

21x5=(21 ve 0)/2=210/2=105

- Sayıları 9 ile Çarpma:

Öncelikle sayı 10 ile çarpıp yani sonuna bir 0 ekleyip daha sonra sayının kendisini bulunan sonuçtan çıkarırız.

Örnek:

20x9=(20 ve 0)-20=200-20=180

- Sayıları 25 ile Çarpma:

Öncelikle sayıyı 4'e bölüp daha sonra kalana göre 0 ise son iki basamağa 00, 1 ise 25, 2 isa 50, 3 ise 75 yazarız.

Örnek:

28x25=(28/4) ve 00=700

- İki Basamaklı Sayıları 11 ile Çarpma:

Öncelikle sayının rakamlarını toplayıp daha sonra birler ve onlar basamağının arasına toplamı yazarız.

Örnek:

20x11=2 ve (2+0) ve 0=2 ve 2 ve 0=220

- İki Basamaklı Sayıları Çarpma:

Öncelikle sayıların birler basamağını çarparız daha sonra sayıların birler ve onlar basamağını çapraz çarparız ve çapraz çarpımın sonuçlarını toplarız, son olarak da sayıların onlar basamağını çarparız ve üç sonucu sırasıyla yazarız: İlk sonucun birler basamağı işlem sonucunun birler basamağıdır, kalan onlar basamağını sonraki sonucun birler basamağına ekleriz ve bulduğumuz sayının birler basamağı da işlem sonucunun onlar basamağıdır, kalan onlar basamağını da üçüncü sonuca ekleriz ve bulduğumuz sayının yüzler ve binler basamağı da bu sayıdır.

Örnek:

27x29= İşlem basamaklarını görelim:

1. adım: 7x9=63

2. adım: (2x9)+(7x2)=18+14=32

3. adım: 2x2=4

4. adım: Birler basamağı 63'ün 3'ü, onlar basamağı (6+32=38)'in 8'i, yüzler basamağı da (3+4=7)'dir yani sonucumuz=783.

- İlk ve Son Basamağı 1 Aradaki Basamakları 0 Olan Sayıları Başka Sayılarla Çarpma:

Çarpılan sayıyı yan yana iki kere yazarız.

Örnek:

101x22=22 ve 22=2222

- Birler Basamağı 1 Olan İki Basamaklı Sayıları Çarpma:

Öncelikle sayıların onlar basamağını çarparız, sonuç binler ve yüzler basamağıdır; daha sonra sayıların onlar basamağını toplarız, sonuç onlar basamağıdır(toplam 9'dan büyük çıkarsa 1 elde demektir); birler basamağı her zaman 1'dir.

Örnek:

41x51=(4x5=20) ve (4+5=9) ve 1=2091

- 100'den Büyük ve 100'e Yakın Sayıları Çarpma:

Öncelikle 1 daha sonra birler ve onlar basamağının toplamı ve son olarak da birler ve onlar basamağının çarpımı yazılır.

Örnek:

101x120=1 ve (20+1=21) ve (20x1=20)=12120

- Aralarında 2 Fark Olan Sayıları Çarpma:

Öncelikle sayıların ortalamasını bulup karesini aldıktan sonra sonuçtan 1 çıkarırız.

Örnek:

$21x19=[(21+19)/2]^2-1=20^2-1=400-1=399$

- Aralarında 4 Fark Olan Sayıları Çarpma:

Öncelikle sayıların ortalamasını bulup karesini aldıktan sonra sonuçtan 4 çıkarırız.

Örnek:

$22x18=[(22+18)/2]^2-4=20^2-1=400-1=396$

- 1'den Başlayan Ardışık Tek Sayıları Toplama:

Öncelikle kaç sayı olduğunu sayıp daha sonra karesiniz alırız.

Örnek:

$1+3+5+7+9+11=6^2=36$

Kaynakça

Aktaş, Ş. (2000). *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş* (5. b.). Ankara: Akçağ.

Akyol, H. (2006). *Türkçe Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Kök.

Aprilmaynjune.weebly.com. (2015, Temmuz 30). *Physiological Bases of Behavior*. Haziran 11, 2017 tarihinde Aprilmaynjune.weebly: http://aprilmaynjune.weebly.com/modules/physiological-bases-of-behavior adresinden alındı

Arat, M., & Turgut, T. (2011). *F1 Hızlı Okuma*. İstanbul: Nesil.

Ato.ms. (tarih yok). *Limbic System*. (Markowitsch, Düzenleyen) Haziran 10, 2017 tarihinde Atoms: http://ato.ms/MITECS/Entry/markowitsch.html adresinden alındı

Baran, Z. (2008). *Kendi Kendine Hızlı Okuma*. İstanbul: Zambak.

Başgil, A. F. (2007). *Gençlerle Başbaşa* (51. b.). İstanbul: Yağmur.

Bektaş, S. (2011). *Ömer Seyfettin'in Kurumuş Ağaçlar Hikâyesinin Tahlili*. *Bu kitap için özel olarak hazırlanmıştır.* Kayseri: Erciyes Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği 3. Sınıf Öğrencisi.

Birincisinif.net. (tarih yok). *Canavarlar Ülkesi*. Şubat 12, 2011 tarihinde Birincsınıf: http://www.birincisinif.net/canavarlar_ulkesi.htm adresinden alındı

Buzan, T. (2009). *Akıl Haritaları*. İstanbul: Boyut.

Buzan, T. (2010). *Aklını Kullan* (2. b.). (E. Lakşe, Çev.) İstanbul: Alfa.

Buzan, T. (2010). *Hızlı Okuma* (5. b.). (H. Güldü, Çev.) İstanbul: Alfa.

Carper, J. (2010). *Mucize Beyniniz.* (A. Köse, Çev.) İstanbul: Kalipso.

Ceviz, N., & Yıldız, M. (2009). *Anlayarak Hızlı Okuma Teknikleri.* Ankara: Akçağ.

Çavuş, R. (2003). *Anlayarak Hızlı Okuma*. İstanbul: Güvender.

Çavuş, R. (2004). *Hafıza Teknikleri*. İstanbul: Güvender.

Demirel, Ö. (1999). *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*. İstanbul: MEB.

Ercan, S. (2006). *Hızlı Okuma Teknikleri* (4. b.). Ankara: MEB.

Erlauer, L. (2003). *A Walk Through the Brain*. Haziran 12, 2017 tarihinde Ascd Learn Teach Lead: http://www.ascd.org/publications/books/101269/chapters/A-Walk-Through-the-Brain.aspx adresinden alındı

Fenokulu.net. (tarih yok). *Sinir Hücresi (Nöron) Nasıl Çalışır?* Mart 22, 2015 tarihinde Fenokulu: http://www.fenokulu.net/yeni/Fen-Konulari/Konu/Sinir-Hucresi-Noron-Nasil-calisir_589.html adresinden alındı

Fry, R. (2000). *Kitap Nasıl Okunur?* (F. Kurtulmuş, Çev.) İstanbul: Timaş.

Girisimcifikirler.com. (tarih yok). *Bill Gates'in Bilinmeyen Yönleri. Şubat 20, 2011 tarihinde Girişimcifikirler*: http://girisimcifikirler.com/yazi/bill-gatesin-bilinmeyen-yonleri adresinden alındı

Gönensin, O. (tarih yok). *İnsanın Yedi Hali.* Aralık 10, 2011 tarihinde Kigem: http://www.kigem.com/content.asp?bodyID=3515 adresinden alındı

Hizlioku.org. (tarih yok). *Türkiye'de Anlayarak Hızlı Okuma* Konusunda İlk Eser Muhsin Kadıoğlu'ndan. Aralık 10, 2011 tarihinde Hızlıoku: http://www.hizlioku.org/kategori_icerik.php?id=17&kat_tip=1 adresinden alındı

Hizliokuma.com. (tarih yok). *Prof. Dr. Reha Oğuz Türkkan*. *Şubat 12, 2011 tarihinde Hızlıokuma*: http://www.hizliokuma.com/rot.asp adresinden alındı

İpek, E. (2004). *Nasreddin Hoca Fıkralarından Seçmeler*. İstanbul: Karanfil.

Kadıoğlu, M. (2004). *Çok Hızlı Okuma Teknikleri* (10. b.). İstanbul: im.

Karafilik, A. (2010). *Uygulamalı Hızlı ve Etkin Okuma Teknikleri* (10. b.). Ankara: Yükseliş.

Karagücük, *D. Zihin Haritası Örneği*. Bu kitap için özel olarak hazırlanmıştır. Erciyes Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği 3. Sınıf Öğrencisi, Kayseri.

Karataş, M. (2008). *Kitap Okuma Alışkanlığı Nasıl Kazandırılır?* (İ. Mantıoğlu, Röportajı Yapan) Aksaray: Aksaray Anadolu Öğretmen Lisesi.

Kasaroğlu, Z. M., & Şenyürek, B. (2010). *Süper Hafıza Mor Kitap* (Hızlı Okuma). İstanbul: Akis.

Kayalan, M. (2007). *Etkili ve Hızlı Okuma Sanatı* (7. b.). İstanbul: Alfa.

Kırkkılıç, A. (2009). *Hızlı Okuma*. A. Kırkkılıç, & H. Akyol içinde, İl-

köğretimde Türkçe Öğretimi (2. b.). Ankara: Pegem.

Kondu, C. (2008). *Anlayarak Hızlı Okuma ve Öğrenme* (5. b.). İstanbul: Akis.

Koyuncu, Z. P. (2007). *Hızlı Okuma ve Algılama*. İstanbul: Omega.

Mantıoğlu, F. (2011). *Mucittin Amca ve Eşeği Hüdavendigar.* Bu kitap için özel olarak hazırlanmıştır. Kayseri.

Mantıoğlu, İ. H. (2011). *Gül Kurusu Dil Yarası Sonbahar.* Bu kitap için özel olarak hazırlanmıştır. Kayseri.

Maraşlı, A. (2008). *Okumayı Sevdirme Yolları*. İstanbul: Bilge.

Maviş, A. (2002). *Anlayarak Hızlı Okuma ve Öğrenme Teknikleri* (15. b.). İstanbul: Hayat.

Maviş, A. (2006). *Telkin ve Hipnozla Öğrenme Teknikleri* (13. b.). İstanbul: Hayat.

Montaigne, M. d. (2009). *Denemeler.*

Nelson, A. P., & Gilbert, S. (2005). *Belleğinizi Nasıl Güçlendirebilirsiniz?* (S. Özkal, Çev.) İstanbul: Optimist.

Okur, S. (2008). Diksiyon: *Etkili ve Güzel Konuşma Sanatı*. İstanbul: Lamia.

Öz, M. C., & Roizen, M. F. (2007). *Siz Genç Kalın* (Garanti Sürenizi Uzatma Kılavuzu). İstanbul: Koridor.

Özdemir, E. (2002). *Dilin Öte Yakası.* İstanbul: YKY.

Pala, İ. (2009). *Ansiklopedik Divan Şiirleri Sözlüğü* (18. b.). İstanbul: Kapı.

Radikal.com.tr. (1999, Mart 4). *Beyin Yüzyılına Giriyoruz.* Şubat 11, 2011 tarihinde Radikal: http://www.radikal.com.tr/1999/03/04/ekonomi/be.html adresinden alındı

Richaude, F., Gauquelin, M., & Gauquelin, F. (1990). *Anlayarak Çok Hızlı Okuma Teknikleri.* (A. Sarp, Çev.) Ankara: Nil.

Ruşen, M. (2010). *Hızlı Okuma* (26. b.). İstanbul: Alfa.

Saygın, O., Maraşlı, A., & Maraşlı, M. (2009). *Hafıza Teknikleri ile Beyin Gücü Geliştirme* (29. b.). İstanbul: Hayat.

Sekman, M. (2011). *Her Şey Beyinde Başlar.* İstanbul: Alfa.

Sekman, M. (2010). *Her Şey Seninle Başlar* (9. b.). İstanbul: Alfa.

Sekman, M. (2008). *Kesintisiz Öğrenme* (9. b.). İstanbul: Alfa.

Sekman, M. (2010). *Limitsizsiniz* (3. b.). İstanbul: Alfa.

Sekman, M. (tarih yok). *Mümin Sekman'dan Sözler*. Aralık 10, 2011 tarihinde Bilgesözleri: http://www.bilgesozleri.com/mumin-sekman-sozleri.html adresinden alındı

Sekman, M. (2010). *Ya Bir Yol Bul ya Bir Yol Aç ya da Yoldan Çekil* (38. b.). İstanbul: Alfa.

Seyfettin, Ö. (1974). *Bütün Hikayeleri* (Cilt I). İstanbul: Ötüken.

Sezik, N. (2005). *Sınırsız Beyin Gücü* (7. b.). İstanbul: Hayat.

Şahin, Y. (2011). *Hızlı Okuma Alıştımaları.* (İ. Mantıoğlu, Röportajı Yapan) Erciyes Üniversitesi. Kayseri.

Şahin, Y. (2011). *Okuma Eğitimi*. Konya: Eğitim Akademi.

Şahnacı, E. (2010). *Keloğlan Masalları.* İstanbul: Yakamoz Çocuk.

Şenyüzlü, G. (2009). *Anlayarak Hızlı Okuma*. İstanbul: Hayat.

Tekin, M. (2009). *Roman Sanatı* (Romanın Unsurları) (7. b., Cilt I). İstanbul: Ötüken.

Townsend, R. (1997). *Okuma Zenginliği*. (T. Keskin, Çev.) İstanbul: Sistem.

Tunalı, M. (2007). *Anlayarak Hızlı Okuma ve Öğrenme* (5. b.). İstanbul: Yakamoz.

Turkuler.com. (tarih yok). *Aşık Veysel İle Söyleşi.* Şubat 10, 2011 tarihinde Türküler: http://www.turkuler.com/yazi/asikveysel.asp adresinden alındı

Türk Dil Kurumu. (2005). *Türkçe Sözlük* (10. b.). Ankara: Türk Dil Kurumu.

Türkkan, R. O. (1996). *Kolay ve İyi Öğrenme Teknikleri* (3. b.). İstanbul: Alfa.

Türkkan, R. O., & Türkkan, T. (2010). *Kendi Kendine Etkin Hızlı Okuma* (3. b.). İstanbul: Pegasus.

Türkkan, R. O., & Türkkan, T. (2010). *Uygulamalı Hafıza Teknikleri* (2. b.). İstanbul: Pegasus.

Yıldırım, R. (1999). *Öğrenmeyi Öğrenmek* (4. b.). İstanbul: Sistem.

Yıldız, M. (2008). *Hızlı Okuma Teknikleri*. İstanbul: Kum Saati.